This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

UC-NRLF
B 304 093

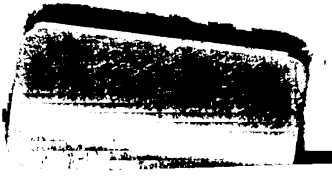

GABRIEL FINNE

TO DAMER

FORTÆLLING

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1891

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG.

8de Oplag

af

Peer Gynt.

Et dramatisk Digt

af

Henrik Ibsen.

3 Kr.; eleg. indb. 4 Kr. 35 Øre.

Jacob.

Roman

af

Alexander L. Kielland.

3 Kr. 50 Øre; eleg. indb. 5 Kr.

Onde Magter.

Fortælling

af

Jonas Lie.

4 Kr.; eleg. indb. 5 Kr. 50 Øre.

GABRIEL FINNE

TO DAMER

FORTÆLLING

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1891.

En tysk oversættelse udkommer samtidig

PT 8127
F54T6

ALEXANDER L. KIELLAND

I ÆRBØDIGHED TILEGNET

I.

Her kan vi lægge til, her går det vist an at komme op . . . . men læg til med siden, så stikningsstængerne ikke brækkes mod land — —

Ingeniøren pegte på en pæreformet røis af gråsten, netop udsprengt fra skjæringen oppe i linien. Det var inde i en ganske liden vig, og røisen stak ned som en snefon i et skar.

— og så, vedblev han, forlegen og uden at se på folkene, som sad der i skjorteærmer med svedperler hængende i øienbryn og skjæg, — får den ene af dere ro over fjorden, den anden får bære stativet og kikkertkassen op. Det hjælper ikke, vi *må* ha et par punkter i den modsatte fjeldside, skal vi engang få beregnet denne tunnellinien. Nå ja — den, som ror over, får klyve omkring i urene derborte og vifte med det røde flagget sålænge, til der gives signal fra målebordet, at et passende

punkt er fundet. Og så husk at male store tydelige mærker!

Han forlod assistenterne og gav sig til at stige opigjennem røisen. Naturligvis aned det ham, at den fede og værdige sogning, Melhus, nu som så ofte, vilde overdrage det tyngste arbeid til den anden, den yngre og mere ubehjælpelige Ola. Men han kunde ikke få sig til at skride ind, det lå i hans natur det at la tingene gå sin egen skjæve gang. Udtrykkelig at beordre Melhus til den hårdeste del vilde desuden ha været en udfordring. Melhus var sergent og kunde nivellere fra den tid, han fór med sektionsingeniøren; hans begreb om sin stilling var meget høit, han regned sig som embedsmand og tålte ikke at stilles paa lige fod med Ola.

Med sin korte stikningsstav stødte ingeniøren i blokkene for at prøve, om de lå fast, — en forsigtighed, han brugte siden ivinter, da hans yndling Mikkel, Melhus' forgjænger, ved i en lignende røis at gå uvørrent vipped udfor, rulled på fjorden og sank. Ikke engang hans lig fandt man; nogle meter fra land nådde intet snøre bund, han måtte ha sunket fra dybde til dybde, forbi mange sorter undrende fisk,

før han kom til sit sidste hvilested. Selvfølgelig hadde han dengang, som han pleied, styrket sig paa brændevinet, men det snakked vi ikke om til nogen. Melhus han hverken drak eller nasked eller løi, og dog . . . . .

Det sted på linien, hvor ingeniøren kom op, minded om så mange andre steder af anlægget langs Silfjorden: En pukstensfyldt vei, hugget i fjeldsiden, dels som halvgalleri, dels som skjæring; vandet vel en hundrede fod ret under, og over ikke udsigt til andet end himmelen, og hist og her, skarpt som filigran mod den blå kuppel, lidt løv af en forkrøblet asp eller birk, der hadde fundet sig en rift at gro i og forsøgte at kige ned fra randen af skjæringens væg.

Her var endnu ikke lagt hverken sleepers eller skinner over pukstenen, bare en lang række smale planker, hvor hjulbørene kunde rulles. Siden middag hadde arbeidet hvilet, feisler og minebor lå henslængt rundt en dynamitkasse, og trillebørene lå væltet midt i veien. I en liden kurveskjæring slutted udmineringen; men der var ikke tilbage så svært mange kubikmeter at sprænge bort, før det vilde bære ind i den svarte fjeldhammeren. En hel kilo-

meter i længde hvælved denne fjeldhammer sig over sjøen som en fabelstor muslingskal, der er stillet på kant. Flere gange var tunnelens linie beregnet, i den bortre ende var udsprængningen forlængst begyndt; nu stod igjen kun nøjagtig at undersøge det gamle alternativ for denne side, hvor det gik i krumning.

Ingeniøren klatred op de forskjellige afsatser i stenbruddet og satte sig øverst oppe til at hvile. For ham, som hadde mange tunge tanker i de sidste dage, var det en nydelse at vide sig alene en stund og ude af assistenternes øine. Det tog på kræfterne i længden at forstille sig for de fyre. Før, både under forlovelsestiden og senere, efter han blev gift, hadde de så mangen en gang grebet ham i åndsfraværende lykkelige smil, men ta mig tusan som svenskesluskerne sa, om de nu skulde få tæften af den nye sagernes vending. Derfor, når han sad i båden eller stod bøiet over målebordet, anstrængte han sig for at være den gamle jævne, ja han hadde hittet på det brilliante udtryk for velbefindende at småfløite alle de sluskeviser og sjømandsmelodier, som tjenestejenten hans sang i tide og utide.

Egentlig var der jo ikke skeet noget, ikke

noget konkret, ingen begivenhed. Bare en forandring til det døsige — ganske langsomt — i ungfruens måde og væsen, en forandring, han iagttog en stund, før han fandt ud, at hendes hele afslappelse måtte skrive sig fra kjedsomhed. — Den periode i stærke mænds liv, da de elsker og bygger rede for den elskede, og hvorunder de, om det gjælder, lar sig drive til hensynsløshed, grusomhed; da alt hvad der kan bo i dem af list vågner, kryber frem og anvendes mod den omgivende verden, og da der, hvis ikke list hjælper, brutalt trakkes ned for fode, — den periode hadde været temmelig dyr for ingeniørens selvagtelse. Ikke uden gjennem listighed og intrigante ord var han løftet fra den fattige tegnekrak på kontoret i Bergen og sat foran kikkerten i fri mark. Ved samme sort midler hadde han erobret sig den nysopførte vogterbolig på Rødberg til gratis afbenyttelse de par somre, til banen vilde være færdig. Og da det ivår gjaldt om at få skolebestyrer Borchgrevink til hovedendossent på den store vekselobligation i anledning af udstyret, stak han tilside sin antipati for manden og viste hans liberalt kristelige opdragelsesprinciper en beundrende anerkjendelse. Han var

ensom i verden, og han blev hård, mens han for fæstemøens skyld med tvetydigt ansigt mured sig en position. Han trøsted sig med, at sligt er en fattig mands eneste udvei, om han vil vinde den kvinde, han har kjær. Hun'nerne de sad som rolige tilskuere ved livets turnering, de sloges om at få kaste sig i seirherrernes arme, og intet var bitrere end den hån, der fra smukke øine slyngedes mod de svage, tabende mænd. — Da det for nogle dage siden gik op for ham, at Fredrikke kjeded sig i det hjem, han så stolt hadde budt hende, trak han sig ind i skuffelsernes sneglehus, hvor han var ved at forgå af forelskelse, men mest pintes han ved, at hun lod som hun ingenting mærked.

— — — Båden kom frem derborte på fjorden, og da han skjælned Olas gule stråhat, som lå på bagtoften og lyste i solskinnet, stak den store triste mand i en kort hånlatter. Hvilket bedrøvelsens udtryk måtte han ikke ha, den gamle klodsede bondegut, mens han sad der og arbeided med sine primitive refleksioner over verdens ondskab. Og „underingeniøren“ Melhus, som vel var på vei opover røisen nu, bærende kikkert og målesager, ham ønsked han

selvfølgelig af hele sit ufordærvede hjærte den samme skjæbne, som hans forrige kammerat Mikkel fik prøve.

Han tar godt i . . . . blev vi bare færdige, til dampbåden kom udover igjen, slap vi at ro hjem og kunde ta færingen paa slæb!

Indover i retning af den store hammeren løb fjorden forholdsvis smal og lige som en kanal mellem de trøstesløst øde fjeldsider; hvis skibet holdt sig et stykke fra land, skulde han opdage det allerede to mil borte. Til den anden kant, ikke langt fra det sted, hvor de hadde lagt til med båden, vided fjorden sig ud og danned en rund sjø derved, at landet på begge sider trak sig tilbage i vældige halvcirkelformede buer. Her var terrænet ikke så steilt, grønne gårde og skogklædte lier lived op både hist og her. Men dioramaets pryd og landskabets oase var den flade vækstrige ø, som lå og flød i indløbet til Hellevig der skrås over. En båd hadde nærmet sig derbortefra, ingeniøren blev den først vár, da den gled ind i solskinnet, ud af skyggen under fjeldet. Hvad vilde den? Hid hvor den styrte, her fandtes jo hverken gård eller hytte, og over hele linien var det dødt og stilt som på en søndag. Kanske gjaldt

det fossen, som hopped udfor hammeren herinde og stod ret ned i sjøen med vældigt bulder. Det hændte ofte, at nogen besøgte den.

Imidlertid kom Melhus traskende nede i hulveien. Ingeniøren lod stille op øverst i stenbruddet, han lod sig række libellen, og derefter, da bordet var skruet horisontalt, den kostbare og meget indviklede kikkert. Men neppe hadde han sat øiet for objektivet, før han indædt snerred gjennem skjægget.

Så til helvede, han er jo ikke kommen over fjorden endda!

Sogningen, der hadde spændt op en gul lærredsparaply, så stor som et karusseltag, for at skjærme papir og instrument mod solen, gav sig til med mørkt åsyn at speide ind under Kalle-øen.

Ja, sa han på stivt bogsprog, — må jeg udtale min ringe formening, så er han desværre ikke meget hastig af sig, Ola.

Hm! svarte ingeniøren, han var idag ikke oplagt til at ta den affekterte fyr humoristisk.

Det var da en svær hast med den mand fra Hellevig! Båden styrte allerede ind mod røisen derborte, skumsprøitet stod for bougen.

Blandt ingeniørens mange lykkesdrømme

fra ivinter, han lå herinde og længted efter sin deilige pige, var også én, han nu erindred sig. En sommerdag, så vakker som fjorden kunde byde på, skulde han stå oppe i linien etsteds foran målebordet — assistenterne var udstillet med stikningsstænger fanden ivold borte i lierne. Hun, som til da var blit hans unge hustru, kom roende dernede, lysklædt og smekker som birketræet, men sorthåret som natten, med årerne løftet høit i veiret, klodset plaskende i vandet. Hun bandt båden, og forpustet kom hun klatrende opover til ham og sa, at det var så længe at være uden manden sin helt til om kvælden. Kanske vilde hun kige ind i kikkerten og spørge, hvorfor alting, set gjennem den, stod på hodet, og hvad det ialverden skulde være godt for med de spindelvævfine trådene, som var spændt op derinde. Men han vilde svare, at det behøved så smukke damer ikke kjende til.

Da den stakkels mand nu bøied sig ned igjen over instrumentet, rynked han brynene, som om han bag linsen hadde mødt sin egen karrikatur.

Hans udseende lod ikke formode, at han kunde huse barnagtige fantasier, eller at han ikke forlængst var ude over illusionerne. Han

ligned en mand, hvem intet jordeligt mere kan forundre, en mand, som har gjennemskuet alt, fundet alt at være eins bier og så har plantet sig ned på det første det bedste ligegyldige sted for der at vegetere rolig videre indtil dagenes ende. Skjønt storlemmet og robust og stærk, hadde han et tungt blegt ansigt, hvor trækkene ligsom hang af bare melankoli. Lågene hængte halvt ned over øinene og gjorde dem søvnige, men blikket var alligevel slig, at om folk hadde hans fotogram i stor udgave hængende på væggen, skulde de tilslut bli nervøse, fordi det syntes at forfølge dem med sin matte hån, hvor de end befandt sig i værelset.

Det varte længe, før de fik tat ind punkterne borte på Kalle-øen. Melhus holdt med den ene hånd paraplyen, med den anden svang han et hvidt flag efter sin overordnedes kommando; men Ola, som vel hadde ondt ved at skjælne høire og venstre på så lang afstand, misforstod og misforstod, hvilket gav sergenten anledning til at ryste betænkelig på hodet og udtale sig om hans svage evner.

I sin optathed hadde ingeniøren rent glemt, at personen fra Hellevig måtte ha ærend til ham. Nede i linien stod han, lang som en ulykke,

klædt i sort, med skjødefrak og en gammel flos skudt bag i nakken. Han så meget beskeden ud og fulgte tydeligvis arbeidet med en andagt, der ikke tillod ham at træde nærmere. Det var Melhus, som gjorde ingeniøren opmærksom på ham.

Undskyld at eg spor, men er det 'kje hr. Hansen, som eg har den fornøielse at tale med? kom det nedenfra på et bergensk, der kunde slå ti mand ihjel.

Jo.

Ja ser De, eg er søster te — nei-æ, ka eg ve seie — eg er bror te Dokkes frue, og så . . . .

Ingeniøren fik med engang fart.

Pak De sagerne sammen, Melhus . . . . nå, der er alt dampbåden, hm! . . . . skru altså bordet af og læg det — men forsigtig — i lærredet!

Pyh, for en varme! skreg svogeren og klasked sig i ansigt og om hals med et dyvådt lommetørklæde.

Ja, De har vist roet hurtig?

Bagateller! Eg har 'kje vorre tesjøs i tre år for ingenting. Tror De kanske, eg tog i no då! Langstifra!

Ingeniøren fik sin hånd knuget i taushed og meget længe. Den anden kunde være en tredve år, hadde blå barneøine i et bredt ansigt med sadelnæse og udstående blanke kindben. Et stort brunt patriarkskjæg nedover skjortebrystet. Som jernbanemanden skred bortover pukstenen ved hans side, søgte han forgjæves at opdage nogen lighed mellem sin kone og dette strilefysiognomi.

Ja der sker mykkje rart i verden! De har vel aldrig hørt fortælle De, at Fredrikke har en bror, som heder Pitter? Eg blev no så omtrent jaget hemenifra, ser De .... ja dengangen var hon kjæk, Fredrikke, då hon fik sat det igjennem .... å ja, der kunde vel være et og andet te seie på meg også!

Ingeniøren kunde ikke dy sig for at smile. Var det denne naive sjæl, man et par gange hadde omtalt med så dystre miner! Dette drabelige mandfolk, som lod sig spænde tilsjøs af en flere år yngre søster! Han var kommen med dampbåden i formiddag, den var stanset udfor Rødberg, men han hadde tabt modet på at gå iland der, siden han hørte, at Hansen var på arbeide længer inde i fjorden og søsteren alene hjemme. Så fulgte han videre med til

Hellevig. Han vidste nok, at han var velkommen hos kusinen, fru Borchgrevink. Nu skulde han hilse fra skolebestyreren og spørge, om ikke ingeniøren vilde komme derbort ikvæld og ta en sprøite.

Da hr. Pitter hadde aflagt denne rapport, begyndte han at tale om en ø i Stillehavet, hvor de lå og lasted guano. Men med ét stansed han, trak mundpartierne listig sammen, skotted skjælmsk ned på sidemanden og skubbed sig fortrolig ind til ham med armen.

De seier jo ikkje nokke mand! Korlissen har *De* det, — ja eg mener med hon derude på Rødberg?

Jo alt står vel til! Ingeniøren så meget betænkt ud, han vidste jo ikke, hvordan han skulde forholde sig til denne vrøvlebøtte.

Ja pen er hon, og dom er hon heller ikkje .... ja der er mange, som har frid te hinner, dengangen far enddå var rig. Men bagetter, då han blev kjældermand, sku' du ha tak! Blåst væk var de allesammen! Det var 'kje andre end Kornelius, som var trufast .... men De kom og kneb hinner fra han alligevel, De, håh håh håh.

Denne latterlige redebonhed til at forlade

sine fiender, denne uskadelighed og deilige hjælpeløshed! Hm, tænkte ingeniøren, det er nok en åndelig fætter til afdøde Mikkel, vi her har for os. Og der faldt over ham trygheden fra i gamle dage, når han fulgtes omkring af sin elskelige drukkenboldt som af en trofast hund.

Hør nu — han anstilte sig forlegen, som den bedste måde at vinde brave folk på — hør nu hr. Todtland! Så megen sympati, som jeg må si, at jeg alt har fåt for Dem, så synes jeg nok, at De for Deres egen skyld bør være lidt mere, hvad jeg vil kalde diskret. Mellem gentlemen, ved De, tales ikke gjerne om denslags private ting, og hjemmet især vil man gjerne holde helligt . . . .

Nei vel, nei vel! My house is my castle, som engelsmanden siger!

Netop! — Ingeniøren gav ham et lyst beundrende smil, og så lo de begge to og var i den herligste forståelse.

Eg har no altis vorre så lidet præsentabel eg, ska eg seie Dem . . . .

De kom til røisen og satte sig der, og mens det deilige menneske holdt på at udvikle sin personligheds grundvæsen, nikked ingeniøren

til tegn på bifald, men lod forøvrigt — som når et kjært og kjendt musikstykke spilles — tankerne flyve andensteds hen.

Alt, hvad de to herrer så udfor sig, lå det i skyggen, men selv sad de endnu badet i lys. Snart vilde solkuglen være dukket ned bag Kalleøens kam, de evige snefonner deroppe hvilte i det sidste stærke rødlige skjær. Kvældstemningen begyndte at lægge sig over fjorden. Langs den modsatte dunkelgrønne side gled damperen, vanskelig at øine, selv grøn som den var. Hid nådde hverken lyden af maskinens stød eller brølene af alle de drukne jernbaneslusker, som vel var ombord og på vei til byen for at destillere sine penge. Var ikke skibet overfyldt før, vilde det bli det fra Hellevig. Hos kontraktøren derborte var også lønning idag, hele eftermiddagen hadde det yret af både over det store vandbassin; mindst et par hundrede mand lå indkvarteret på gårdene langs denne sides indvigning; det var en erfaring, at de tredve procent måtte ha sig en uges rangel i Bergen, før de kunde begynde arbeidet igjen.

Overfarten til Hellevig blev en meget interessant kaproning mellem Pitter Todtland og de to

assistenter, som kun på skrømt anstrængte sig. Når hans båd var kommen et stykke foran den anden, løfted han årerne og skreg.

Høh, dokker må 'kje byste dokker!

Melhus smilte i overbærende ironi og skotted hen på sin overordnede. Men han fandt ingen forståelse, ingeniøren så ud som alvoret selv og mødte hans hentydninger med et koldt og forundret blik.

II.

Det var første gang, han var hjemmefra uden at ha Fredrikke med. Første gang isommer, at han ved nattetid skulde ro den halve mil udover alene, ikke føle sig stærk og øm ved at ha hende trygt sovende i bagstavnen.

Men hans opsigtsvækkende ligegyldighed skulde tvinge hende til at søge ham forsonet.

Med aftenbåden fra Bergen — det var kun lørdagen, som bragte skib også da — kom et par unge mennesker i besøg til Borchgrevinks. De to damer var fruens søstre og den elegante spirrevip med det halmgule håret skilt i nakken og med de hvide knappegamascher over støvlerne var nok forlovet med den yngste af pigerne. De førte med sig et skvalder og et vrøvl, saa ingeniøren begyndte at småbande dér han sad og drak sin konjak og vand ude på verandaen. Men så tog de en båd og rodde

over til øen for at se på anstalten for moralsk fordærvede børn, som skolebestyreren bygged derude og som han siden skulde bli en af direktørerne for. Han fulgte selv med, gudskelov.

Den times tid, de var borte, hvilte der en vederkvægende ro over huset.

Mens ingeniøren drak sig et glas og drak sig et til, sad der længer henne på verandaen — helt inde i krogen, hvor det var dunkelt af alt det løv af vildvin og humle, som snodde sig op fra haven — en gusten og gammel, skolegutspinkel mand og frøs inde i et brunt reisesjal. De to veksled knapt et ord, de var gamle kjendte og trodde at være i den bedste forståelse angående alle principspørsmaal. De så kjærligt på hinanden af og til.

Skolebestyrerens hus lå for sig selv i bunden af en smal sjørende, der var adskilt fra Hellevig ved en løvklædt næsod. Fra verandaen så man af landhandlerstedet ikke andet end det øverste af et kirketårn, ragende op bag næsryggens trætoppe.

I den lune sommerkvæld hørtes tydeligt støi og stemmer derbortefra, og tonerne af trækspil og en fele bares hidover. Der blev drukket og danset efter lønningen. Indimellem var det,

som om luften sitred af de tunge tramp i et krambodloft.

Som en herregård udenfor en fabriklandsby lå Søvig i rig og fornem ro afsondret fra det rå væsen derborte. Bag bygningen stak rigtignok fjeldet op, nøgent og blåskifret, men bakkesænkningen omkring vigens bund danned den deiligste favn for hus og have, en favn, hvor det dufted af nyslået græs fra fyldte hæsjer, og hvor ældede, bred- og lavkronede æbletræer stod spredt omkring, lysende af kart. Skolebestyreren hadde ifjor, dengang de begyndte at bygge ude på øen, kjøbt stedet af en gammel, velhavende landhandler og pebersvend.

Udenfor nøstet dernede stod Pitter Todtland i skjorteærmer og hugged i en tømmerstok, så fliserne fløi. Før på dag hadde han smiet pinder til at spærre røgelaksen med og lavet en træhest til Einar. Nu efter turen bort i linien hadde han gransket huset fra loft til kjælder for at finde noget til at gjøre istand. Men lykken var ham ikke huld. Så vilde han undersøge hønsehuset, men fuglene, som hadde sat sig til ro, foranstalted sligt et leven, at han måtte flygte, og nede bag kjøkkenvinduets gardin stod jenterne og lo ham ud. Hvilket arbeide

han tilsidst hadde fundet på som afløb for sine urkræfter og sin nyttetrang var der ingen, som aned.

Fruen kom ud for at se efter sin mand og gjæsterne, om de ikke var på tilbageveien. Men såvidt man kunde øine, lå båden endnu optrukket på øbredden derborte, og ingen lyse skikkelser såes mod den mørkegrønne baggrund af skog. Midt på øen raged moralanstaltens brede hvidmurede facade op, tronende i landskabet som et slot og speilende sig indover i den lange smale vandrende. Udenfor hvilte så fjorden, dunkel og stille som en søvn, med de dybe skygger af næs og fjeldvægge i mørkere og mørkere sjatteringer jo nærmere indunder landet, og med refleks af himlen kun i en blånende kile midt imellem. Gårdene på begge sider skimtedes blot ved de dyrkede græsflækkers lyse farve mod fjeldsiderne.

Fruen blev stående i døren til havestuen, fortabt i naturnydelse.

Nei er her ikke deiligt iaften . . . . se hvor småfisken hopper nede i vigen . . . . flyt dig her bort i åbningen, onkel Jakob, du kan jo ikke se. Å nei, men du fryser vist! Vil du ikke ha mere om dig?

Hun løb ind og kom tilbage med sin silkeforede slængkåbe. Studsed imidlertid ved at se den tunge Hansen optat af noget, og ved at følge hans blik så hun fætteren sidde nede ved nøstet og tørre arbeidets sved af sin pande. Det smil, hun da gav, blev opfattet feil af den syge overlærer, han tilbageviste hårdnakket slængkåben hendes, vilde på ingen måde vide af den.

Ikke så grætten, onkel Jakob . . . . iaften du, skal du få stegte kyllinger.

Ja du er sød, Mammy.

Så hængte hun kåben om sig selv og stilled sig i døråbningen.

For at trøste hende begyndte ingeniøren at rose den gode tanke med etablissementet ude på øen.

— — ja, erklærte han og så ud som han mente det, jeg vilde virkelig anse det for ganske rimeligt, om Borchgrevink fik en orden — det er jo så, han har en før, for en filologisk afhandling — — men om han nu fik for eksempel Olafsordenen for dette asylet . . . .

Hun greb det straks.

Ja tænk det, at det er hans idé! At alle de unge gutter, som har en dårlig opdragelse

og som stjæler og lyver, de får bo frit derude på den deilige øen, i det store deilige huset. Egen uniform skal de altså ha, blå uldbluse og matroshue. Og så skal de seks vakreste af gutterne ro os frem og tilbage, når vi bor herinde om sommeren . . . .

Hun stansed, hendes blækgrå øine med de stingende lyspletter tabte et øieblik sit udtryk af tindrende iver, mens de prøvende hang ved onkelens ansigt.

Hansen beroliged hende ved at se alvorlig og interesseret ud.

. . . . men tænk, fortsatte hun, det liker jeg ikke, at et værelse skal indrettes til fængsel! Det tar ligsom bort præget af en barmhjærtig stiftelse . . . . men Borchgrevink siger, det er nødvendigt . . . . desværre.

Overlæreren skutted sig, han fandt det måske for fælt at høre på. Med plaidet om sig steg han ned havetrappen. Han var mager som døden, trist og matøiet, gulhvid om det spidse ansigt med det tyndvokste skjæg på underkjæven. Mens han vaklende og skyggestille nærmed sig porten, gik over veien og kom ned til sjøen, hvor han satte sig på en sten med ryggen mod huset, talte de oppe på

verandaen ikke et ord. Ingeniøren pusted cigarrøg ind i en myggesværm, eller hans sløve øine søgte hemmeligt den smukke arm, der stak ud af albuens blondekappe og holdt slængkåben sammen om det hvide jakonetliv. Med en meget klædelig surmulende mine sa hun:

Herregud Hansen, er det nu ikke for galt, at slige gamle intelligente mænder ikke kan tåle, at et stakkels enfoldigt kvindemenneske snakker med! . . . . nei, se der er børnene! Kol-lo — kol-lo — kol-lo! ljomed hun som en budeie, der lokker på kjørene, og det lykkeligste lys fløi hende ind i ansigtet. — Komme til mamma Einar, komme til mamma!

Vraltende rundt jenten, som bar aftenmelken i et digert spand, kom de tre små tilsyne ud af løvranden derborte på næsryggen. Klappende i hænderne styrted fruen ned havegangen og henover imod dem, og da de mødtes, blev der en kvidren og en jubel i vigen som af morgenglade trost i en birkeholt. Med den mindste på armen løb hun opover marken og blev borte mellem hæsjer og frugttræer, og de andre satte efter hende, skrigende af fryd. Lidt efter hørtes toget larme ind kjøkkenveien, op trapperne til soveværelset.

Efterpå idyllen sneg der sig en stemning, så underlig bitter, over ingeniøren. Han tænkte på at drage sin vei hjem. Men så viste sig nede på veien jernbanelægen, det triste og lunt absintdrikkende offer for fru Mammys øine. To ensomme fugle på samme kvist har det slet ikke så ondt; selv om de ikke er videre gode venner, kan de ialfald nyde og gotte sig over hinandens misundelighed på de fremmede arters lykkeligere væsen. I Brinkmans selskab skulde han nok døie både skolebestyrerens megen etik og hans megen tale om idéerne og så alt pludderet fra de unge mennesker, når de kom tilbage fra den moralsk fordærvede ø.

Åssen har du det da gamle? Lykkelig? . . . . Du ser så død ud! Ær du ikke lykkelig? Svæver hun ikke mere over din hjemlige arne hun — æ — denne gamle hyggelige gudinde for frugtbarhed og afkom — frau Holde tror jeg, Schiller kalder hende, hva?

Den dvaske, uforstyrreligt alvorlige Hansen kom i humør bare ved at høre hans infame kristianiensisk.

Brinkman slog sig ned i døren til havestuen og gav sig til at glise op under guldbrillerne. Hans ansigt var hvidt. Når det

som nu var et eneste smil, — og få hadde sét det anderledes —, lysende af intelligents og uendelig hjærtensgodhed, trods det gjønende væsen, aned man ikke, at det egentlig bar et udtryk som en dødsmaske i alabast. Som de fleste fine mennesker under provinsforhold gik han omkring i frygt for at bli grebet af vanviddet en vakker dag. Men ormen, der gnaved ham værst, var videndet om, at et farligt, nu slumrende mavetilfælde hvad time som helst kunde vågne og dræbe ham.

Ak, her på Søvig er lunt, sa han komisk tungsindig, — her sænker freden sig over tingene, og det triste hjærte finder hvile; og bordet derinde står dækket og vinker med koldt, med alt, hvad maven begjærer af koldt, ja her er godt at være. Og når man så elsker en dame, du Hansen! . . . . ak, hvor skjønt at se hende, da hun flygted for mig op mellem træerne herborte! . . . det skal jeg virkelig bruge i romanen.

Er du endnu ikke færdig med „Et pistolskud gjennem brystet?“

Nei da, jeg laver på en ny en nu.

Hvad skal den hede?

Doktoren så meget forundret ud over sligt spørsmål.

Naturligvis skal den hede „En ældre gentlemans sidste skrig.“

Å Brita! råbte han ind til pigen, som gik rundt bordet og la servietter, — å vær så snil at hente mig et glas, Brita, jeg må da ha lov at beruse mig lidt jeg også!

Fruen kom ud til dem. Over håret hadde hun lagt et let slør af blondetyl, hun holdt det sammen under hagen i en frysende stilling. De blanke unge øine og ansigtets lykkelige fylde, indfattet i sløret, var en liden sorgløs verden for sig selv og burde ikke havt noget med den lidt klumpede figur at bestille. Hun ligned mere en sydens blondine ved et natligt stævnemøde end en norsk madmor med tre barn.

Er det for min skyld, De har tat det sjalet på eller er det for den derre fætteren Deres? spurgte doktoren og pegte ned i haven, hvor nu hr. Todtland stod og trak én ny line på flagstangen. Gud ved, hvordan han hadde fåt den overende.

Nei, at de ikke kommer nu da, så vi kan spise! — hun overhørte det om sjalet.

Var det altså for at se efter bestyreren, at De kom ud? Jeg trodde, det var for at hilse på mig, jeg.

Uf det er bare tøv med dem, Brinkman, far! De siger aldrig et fornuftigt ord.

Hun satte op en fortrydelig mine, men kunde ikke nægte sig det behag at lægge mærke til hans soignerede ydre. Han stak så udsøgt af mod de tarvelige stedlige omgivelser, kanske var det for hende hans eneste tiltalende egenskab. For tiden optrådte han i snehvid panamahat og askefarvet let dres; og når han sad, kom der tilsyne silkestrømper mellem de elegante sko og benklærne.

Ingeniøren reiste sig pludselig og gik ned og satte sig hos den syge overlærer. Han tænkte, at måske kunde det glæde doktoren at få være alene med damen et par minutter. Og kanhænde, når alt kom til alt, hadde heller ikke hun i sin landlige ensomhed noget mod en smule kurtise fra en gentleman.

En stund efter kom hun farende ned og slog som i overstrømmende lykkesfølelse armene om onkelen, der resigneret og matøiet sad på sin sten med blikket udover vandet. Om han ikke frøs? Nu skulde de straks spise. Han

måtte endelig ikke være sint på hende for om hun snakked barnagtig isted. Frisk og fyldig og tæt og selvsikker og dum og vakker danned hun en hjærteskjærende kontrast til den huløiede gamle. Det var våren og høsten, senhøsten med de visnende farver og våren i sin mægtige sprudlen. Ingeniøren så på de faste blækgraa øine og på de fyldige håndled som de favned den syge om halsen, og den stærke mand gren på næsen. For han følte al livets grusomhed ligge bag hendes omhu, en omhu, der kun skjulte ubevidst fryd over, at hun ikke var dødens bytte.

Så kom skolebestyreren og hans gjæster, og man gik opover mod huset, det gamle hvide hus, lunt mellem hæsjer og frugttræer her under fjeldets væg.

III.

Indsvøbt i sin blå flaggermuskappe sad ingeniøren og sov bagi båden under hjemturen. Han vågned, da årernes knirk mod kjeipene hørte op, og båden gled frem uden anden lyd end de sagte klukkende skvulp for bougen. Det var midnat. De befandt sig lige under land og styrte mod det mørke gab af et åbent nøst og ind mellem en seks-syv både, der som fisk i et knippe lå fortøiet med stævnerne stukket sammen inde i det smale lunneløb.

Han var hjemme.

Det hus noget oppe, som skimtedes så ensomt at træde ud af fjeldsidens drømmetunge dis, var hans hjem, og det gråagtige bælte der lige under med de to tunger stikkende halvveis ned mod sjøen, var stenrøis og fylding fra linien.

Selve gården Rødbergs huse kunde ikke

øines hverken fra nøstet eller fra vogterboligen, de lå for sig selv på en afsats længer oppe og tilvenstre.

Som ingeniøren, tung og søvndrukken, var på vei opigjennem de halvtredie hundrede trappetrin fra sjøen til huset, fangedes hans opmærksomhed af noget klumpet mørkagtig noget på et stykke græsplæn lidt borte mellem knauserne. Han gik nærmere og så, det var fire jernbaneslusker, som lå der, døddrukne, i sine stasklær, med flasker stikkende ud af lommerne eller flydende om mellem de sovende arme og ben. Det hadde han ikke betænkt! At også her på gården hadde det vel gåt for sig med fyld og væmmeligheder den hele aften. I sin første angst satte han på storsprang opover. Men han besinded sig jo straks og gav sig til at puste. Hun vilde smile indvendig da Fredrikke, om han kom styrtende som en forskrækket gutunge. Og hun vilde ærgre ham syg ved at lade, som om hun ingenlunde hadde siddet i spænding for hans gjenkomst, ingenlunde — skjønt dame og eneste civiliserte menneske på ødegården — skjælvet under hylene fra sluskers orgier. Hun hadde naturligvis havt forstand nok til at stænge døren.

Og desuden, hvem af disse slabbedasker skulde kunne vove bare at røre ved låsen i *ingeniørens* hus! Nervøs som han var blit, skvat han atter sammen ved at mærke en skikkelse snige sig langs bakken deroppe, lydløst. Den nådde ned til gjærdet rundt vogterboligen og kløv over. Hm . . . . pigen, hun kom fra gården . . . . hadde moret sig ikvæld, hun også.

Vent lidt Engel, råbte han og skyndte på.

Hør De Engel, har De låst den dør og tat nøglen med, før De gik ud?

Nei, eg skulde bare . . . . det var bare i fem minutter . . . .

Hun stod der og stammed og svælged af frygt.

Ja, det er godt. De har altså været ude i hele aften. Jeg har ikke noget imod, forstår De, at De tar den adspredelse, som kan falde, men—æ— De husker til en anden gang at varsku fruen.

Ja ingeniøren må undskylde, eg skal verkelig huske på det.

Det var en liden snil skøierjente, han klapped hende på kindet, før hun gik ind.

Stakkars menneske, hun sov ovenpå hun. „Ovenpå“ var foreløbig ikke andet end et

uhyggelig stort loft rundt omkring en bred muret skorstenspibe. I en krok under skråtaget lå pigen på fladseng og fik ikke sove, før det lysned, for spøgelser, de utroligste, ude på gulvet. Hun sov tungt om morgenen som rimeligt var, ingeniøren stræved fælt med at få hende op. I førstningen brugte han fra sin seng at banke i taget med en gardinstok. Men så blev jo Fredrikke lys vågen ved larmen. Derfor måtte han gå over til, kun iført bukser, at klyve op hønsestigen fra kjøkkenet og stå med hodet over lugehullet og hvæse hendes navn henover loftets øde.

Vogterboligen var gjort af frisk materiale; når som idag solen hadde stegt på tagets tjærepap fra morgen til aften, fyldtes rummene af en underlig varm em, der la sig klemmende for brystet.

Der fandtes ikke gardiner for vinduerne i husets storstue, så når lampen var tændt om natten, blev der næsten uhyggeligt; man holdtes vågen af de store glugger i væggene, hvorigjennem mørket sived ind; og drev man omkring på gulvet, kunde man stanse op og lytte efter ingen verdens ting og speide ud, som om man følte sig iagttat.

Ingeniøren stilled lampen på sit arbejdsbord — en massiv egetræsplade, hvilende på to bukke — og efter at ha kigget på brevenes udenpåskrifter, om der kunde være noget af særlig interesse, gik han bort og slog op alle ruderne i vinduet ud mod fjorden. Han blev stående og glo ned i aftensmaden, hun hadde sat af til ham. Hm. Endnu ikke sild, nedlagt i eddik. Hun vidste, han satte så'n pris på det, og et par gange hadde han fåt Mammy til at gi hende opskriften. Pludselig hørte han, at der inde i soveværelset bladedes i en bog, bladedes stærkt. Ha, vilde hun kanske fortælle ham, at hun *var* vågen endnu? Følte hun sig ræd ved hans ligegyldighed? Og vilde hun endelig engang nedlade sig til at spørge ham, hvorfor han holdt sig så trist og tilbagetrukken i det sidste?

Men han gav ikke kjøb så let! Han stopped sig en snadde og slog sig ned i gyngestolen foran lampen. Han smilte i skægget, han vilde helst ha styrtet ind straks og kastet sig på knæ foran sengen og grædt og tigget hende om at holde *rigtig* af ham, for når han bare følte, at hun det gjorde, skulde nok det hele bli anderledes, og det vilde ikke længer

være ensomt for hende. Han husked den tidlige morgen i Bergen for en fem seks uger siden, da tjeneren på Nordstjernen kom ind til ham og meldte, at vognen stod for døren. Han lå vågen, hadde knapt sovet i de par timer, siden han som galaklædt brudgom forlod svigerforældrenes hjem. Men let og frisk som en skolegut, der skal på landtur, slang han sig i tøiet — ikke i snipkjolen og stiveskjorten, men i de hyggelige blå arbeidsklær. Ude siregned det, det gjorde det jo altid i den forbandede by, og ingen sure miner for det. Inden middag skulde han med sin unge deilige pige være seks mil borte, sidde med hende i det okkergule sveitserhus herinde i fjorden; og så ta mig tusan, om de vilde sætte sin fod i byen, førend høststormene hadde slidt hvert et evige blad af træerne på Rødberg og før hvert et græsstraa var visnet. Ha, der skulde komme rødme i damens hvide kinder, hadde han tænkt, når hun vel var bjerget ud af alle de onde forhold, som i lange år hadde tæret på hendes humør. Det var en kjedelig affære — han erindred den også nu så klart — den med den åndssvage søster. Dette arme væsen hadde de gjemt bort på loftskammeret og stængt døren,

forat hun ikke skulde være iveien eller beta gjæsterne appetiten. Men så under skolebestyrerens tale hadde man hende stående midt i stuen, — gud ved på hvilken måde, hun var undvegen —, med sit eneste runde øie fraværende vendt op mod de flimrende, døende lampetlys. Og inde blandt de festklædte rigtige mennesker tog hun sig i sin tarvelige værkenskjole ud som en troldkvind dér hun skjævskuldret og med ansigtet fuldt af gule hvide finner stod og lo mod væggen. Hendes mor hadde været kjærlig og overbærende med stakkelen og hadde ført hende ud i kjøkkenet. Men Fredrikke sad med et udtryk, som ised ham gjennem blodet. Nå, hadde han sagt til sig selv, da han kjørte udigjennem den mennesketomme Strandgade for at hente hende med ombord, — herefterdags skulde hun slippe at stinges af slige ubehagelige optrin og andre pinligheder. Ikke oftere måtte lægge vold på sig for at stige ned de fugtig lugtende kjældertrapper til far'ens bondehandel, naar hun trængte penge, og ikke oftere — ialfald ikke på længe — behøve at møde de bedrøvede øine fra denne Kornelius Hermansen, der sneg sig forbi hendes hus både morgen og aften.

Det var halvandet år siden, at ingeniøren fra Merakerbanen i det trondhjemske kom til Bergen og fik ansættelse på kontoret dér. Han la straks mærke til en slank kvinde, der tæt hyllet i sin regnkåbe og med sænket hode bevæged sig gjennem Strandgadens vrimmel af bønder og borgere. Ligsom lysræd og undgående at se til nogen af siderne gled hun fremover de fæle fortoug, søvngjængeragtig sikkert vigende tilside ved alle de gabende kjælderhalse og udspringende butikstrapper.

Kun en kvinde, der var ulykkelig, der haded og resignered på samme tid, kunde optræde således.

Så mødtes de hos hendes Kusine, fru skolebestyrer Borchgrevink. Hun planted straks et par lidenskabelige øine, brungule eller brunsorte eller gulsorte — det kom han ikke saa nøiagtig på det rene med — i hans, og de veg ikke unna, om han end gjorde sine egne aldrig så spørgende. Men hun taug som en væg. Tilsidst satte hun sig ved et bord for sig selv og la kabaler. Han skulde følge hende hjem. De gik ud på Nordnæspynten og blev stående oppe på en af voldene med sjøen larmende ret under og vinden bærende lige ind med skumtoppene.

Jeg har lyst at kaste mig ud, sa hun alvorligt.

Jeg også, — han trodde jo, damen var gal, men han var ikkedestomindre sælsomt besnæret af hendes underlighed.

Vil De — kom! Hun stak sin arm ind under hans og trykked den, og han syntes, hun sitred af spænding. — — —

Slig hadde hun det — med engang imellem at gi fra sig en ytring, der var stærk og ny, næsten kvæppende som de bobler, der stiger ensomt til overfladen fra store dybder. Men til hverdags kunde han jo ikke vide, hvad som gjæred i hendes hode og udvikled sig i det af slutninger. Stakkars pige, hun var kuet under tunge livsforhold, det var sagen. Endnu bar hun paa sin skyhed, den hadde egentlig ikke forladt hende et øieblik i samlivet. Men situationen vilde han nu ha klar. Ikke længer noget fusk i plukfisken. Mellem mand og kone måtte forholdet være helt ud greit. Hadde hun noget at indvende, fik hun værs'god komme til ham. Å, når hun først skjønte, hvor han længted efter hende, længted efter at øse over hende al sin ømhed, skulde hun nok trygt gi sig ind under ham. Hun skulde slippe at gjøre livets erfa-

ringer selv, i ly af hans styrke skulde hun være løssluppen og ung.

— — — — Klokken var vist to den nat, før han gik ind for at sove. Liggende på siden med hånd under hodet og leiebiblioteksbogen opslåt på det lave bord foran sengen, modtog hun ham med et langt blik, som han udla: Hvor kan du være så grusom! Et langt smertelig blik, der fulgte ham, mens han holdende lampen manøvrerte sig frem mellem stolene til kommoden. Da han, efterat ha sat lampen fra sig, ikke kyssed hende, men ledte frem sine tøfler, slukked hun lyset, hun hadde læst ved, og vendte sig mod væggen.

Han hadde tat portemonnæ og nøgleknippe af lommen, da Fredrikke brat kasted sig om og gav sig til at følge hans videre afklædning med noget, han vilde kalde betydelig interesse. Hvad var det nu, som stak dette tause og underlige væsen? Manden ude fra livet, han med den faste villie og logikens sværd til at kløve alt vrøvl og finde kjernen bag fraserne, grusomheden bag medynken, han stod indfor sin rare kone, ubehjælpelig, usikker, — som hensat i et fremmed land, hvor han ikke kjendte lovene og indvånernes måde at tænke på. Hvad

var det for et lune, som tog hende i denne sildige nattetime? Med plirende halvvågen nysgjerrighed fulgte hun hans bevægelser, — mens han la vesten fra sig, knapped sælerne af, og mens han stod bøiet over vaskevandsbollen og vandet silte af skjægget —, den nysgjerrighed, tænkte han, som ellers kun blir et besynderlig hidtil ikke iagttat insekt til del. Det var, som om hun ikke aned, at *han* også hadde øine; det behaged hende kun at se ham således som en romersk keiserdatter vilde ha set på sin umælende slave. Hm, kanske hadde der i romanen stå skildret en eller anden ung grevindes fornemmelser ved synet af en vikomte i skjorteærmer — eller noget sligt, og for at være i illusionen, så — — hm, han ligned formontlig ingen vikomte.

Han fandt omstændighederne for komisk, han måtte overgi sig.

Hvad er det nu, som foregår i damens lille hode? Er vi endda sån't et stort barn, hva?

Han gik bort og gav sig til at stryge nedover hendes sorte hestelug, og han kjærtegned med øinene den lange elegante krop, der antydedes under det blå tæppe. Hendes

hode var fint og lidet som på en græsk kvindestatu.

Såmegen trang til forståelse strømmed ind på ham.

Når vi får tid en dag, skal vi tegne damen som hun slig ligger, sa han rørt og klapped langs dækket, så det lå glat over formerne.

I det kolde hvide ansigt dernede på puden trak det op til et smil, et modvilligt, et drævende surt smil. Samme grætne smørrethed som gjennem en rift på skyhimlen, når månen et sekund skimtes for at glide ind bag tykket igjen. Men ingeniøren fandt det deiligt, og han stod med varme ømme øine. Og glad over hans kjærlige beundring, sa hun næsten livlig.

Ja *nedenfor* livet er jeg pen, men overkroppen er styg. Se her, — hun trak tæppet ned og blotted lidt af brystet med de fine blonder —, disse benene her ved skulderen trær så frem. Derfor vil jeg se at bli fed der, akkurat som Mammy er — bare jeg ikke blir tykkere i ansigtet!

Al denne venlighed! der måtte bag den ligge løfte om forbarmelse, om en frivillig indrømmelse af hans ægteskabelige ret. Og svim-

mel af yndigheden la han sit skjæggede ansigt ned på brystet hendes og mumled sygt.

Å du deilige barn — deilige kvinde!

— Han lå længe på knæ bagefter og betrodde hende sin ømhed, sin længsel efter hende, mens han de lange dage stod ude på linien og stegtes i sol.

. . . . . og ved du hvad, Fredrikke — hm — de sidste morgener, når jeg har stået og strævet med at få Engel vågen, så — så har det pinedød ikke været frit for, at fristeren — hm, jeg mener — det har virkelig faldt mig ind, at pigebarnet hadde kjøn — hm.

Fredrikke smilte meget overbærende og gjæsped. Nu vilde hun sove.

Den lykkelige jernbanemand kyssed hende for sidste gang på hårknuden og klapped hende til godnat.

IV.

Såsnart ingeniøren var vågnet og kommen i tøfler og bukser, lirked han med en uendelig forsigtighed sovekammerets vindu op, efter først at ha trukket tilside de hvide tøigardiner.

Han lå længe i skjorteærmer dér i karmen og mønstred med stærkere og stærkere uvillie deres rodede havelap, som hans assistenter en regnveirsdag, de var ledige, hadde sat et ståltrådgjærde op om, for at hønsene ikke skulde hærje de nysådde bed.

I begyndelsen — da hadde Fredrikke og han i kvældstunderne trasket omkring derude, glade og forelskede, og sået og spadet og vandet og strøet muslingskal i gangene; de hadde sået reseda og gullerødder og næper og meget andet, og ingen have i verden skulde bli så deilig som deres, når det led om lidt.

Og nu lå han her i den årle morgenstund,

mens fjord og fjeld lå og vented på solen, og i den indgjærdede jordlap øined han hverken bed eller spirer af det, som var sået; — bare en plads, så stor som et stuegulv, overgrod med ugræs, hundegræs og et andet langt græs med fæle gule blomster; — et krat, et vildnis af ukrudt, hvor duggen til og med lå som skiddenmat spindelvæv af tintrå og ikke som på det naturlige græs oppe i bakken — i klare funklende dråber. Som en ækkel affaldsdunge lå den og ødela hele terrænet bortover; — en byld, en blågrøn pestilens indiblandt de reale farver af stenknauser og mark bortigjennem fjeldsiden.

Til vogterboligen og til denne skammelige have var der i bakken arrangeret som en slags terrasse. Dog så heldende, at husets fremside måtte ha en to meter høi grundmur for ikke at stupe. Nedenunder muren var en plæn, gruslagt med singel. Bortunder haven svandt den ind til en smal kort sti, og ved enden af denne korte sti lå et lidet uundværligt hus, af facon og farve som hovedbygningen og af størrelse som et spiskammer.

Et gjærde af friske uhøvlede brætter omgav hele eiendommen. Og på nedsiden lige under gjærdet løb linien forbi.

Foran ham strakte sig fjorden blank udover, og alle gårdene på Kalleøen speiled sig i den, og profilerne af øens fjeldkamme tegned sig helt indunder fastlandet. Mellem strandlinien hernede, hvor tangen lå og flød i høivandet, og speilridset af fjeldene var kun hist og her en strime åben for himmelgjenskinnet. Han kvægedes forunderlig af stilheden i den tidlige morgen, vant som han var til alle de øvrige ugens dage at høre mineskud og sluskesang, fra han stod op indtil sent på kvæld.

Hadde bare ikke den forbandede have ligget og lugtet!

Han vilde ned og ha sig et bad. Han trak ruden forsigtig til og gardinerne sammen igjen. Fredrikke skulde jo endnu sove i nogle timer. Det var en unode, hun hadde bragt med ind i ægteskabet at ligge og læse et par timer ved lys, før hun gav sig søvnen ivold. Det gik ud over de deilige morgener. For ham derimod var det blit umulig andet end at stige i klærene klokken seks, selv søndage.

Som han stod og roded en kommodeskuffe igjennem for blandt alt linnedet at finde et håndklæde, faldt det ham ind, at damen derborte i sengen måtte være vågnet, mens han

lå med næsen ud vinduet, — for det blå stoppetæppe var nu trukket op over hodet. Vågen — og ikke hilse ham godmorgen — og ikke tale til ham — efter det inat! Hm. — — — I begyndelsen — da gik alt så jævnt og godt. Egentlig erotisk var hun ikke, men hun var hans kone. Så fik hun det pludselig med at se bønligt på ham og bede ham være overbærende, og der var ingen misstemning opstå̊t. Han var føielig som et barn om julaften, når det vises tilbage ud i kjøkkenet, fordi presenterne endnu ikke er hængt på træet i stuen. Men for en uge siden — det var en morgen som nu — kom den første knude på tråden. Da han bøied sig ned over hende, hadde hun sagt: nei Hansen, ikke nu, ikke nu! — og samtidig skubbet ham hårdt tilside med armen.

Du ved jeg tåler det *ikke* — — med mit underlivstilfælde.

Hendes vrantne utålmodighed smerted ham, og da han hadde stået en stund perpleks og stirret på det lukkede ansigt, hadde han sagt lidt usikkert.

Kan du ikke engang føie mig og reise ind til en læge i byen med det tilfældet!

Langsomt trak hun øienbrynene op, og

han fik et af disse onde og manende blikke, som ellers kun raffinerte og bundfordærvede kvinder kan få til, og som de bruger, når de for at dupere en eller anden skikkelig fyr vil tilkendegi ham, at de finder hans optræden i utrolig grad rå og hensynsløs.

Hvorpå hun med en frysning hadde vendt sig mod væggen.

— — — Ja hun lod tydeligvis som hun sov. Han blev stående med håndklædet i hånden, og hans øine gled betænkt rundt i værelset — *hendes* værelse, for det var fuldt af hende, af hendes smag, af hendes ting, kjøbt for hans penge. Undertøiet var det eneste, hun bragte af medgift. På en af de elegante mahognistole, der stak så af mod de umalte bjælkevægge, lå hendes stiveskjørter; over en anden stol lå hendes sorte silkekjole færdig — hvad var det for et lune at ville ha den på idag? — med en pukkel af køens ståltrådspiler; på hendes servante var hylden fuld af lækre toilettesager og æsker; under det røde forhæng ved siden af vinduet hang hendes øvrige garderobe . . . . . Han listed sig bort til det lille bord foran hendes seng og greb en af romanerne. Der lå en fire fem stykker, alle af samme sort — deminutive,

af format ikke meget større end penneæsker og med skidne lugtende bind, der minded om rådne kålblade. Hm, ganske rigtig — en vikomte. Vikomte på hver eneste side. „Vikomten tændte sig en ny cigaret og vedblev:“ — Hm.

Hun vendte sig, og han mødte et par vågne øine.

Fy dig, sa han som til et forkjælet barn, — fy dig, som lar haven ligge slig og rådne bort. Men når det nu blir regnveir en dag, skal vi få Ola til at fjælge på den, hva?

Du er så snil Hansen, svarte hun efter en stund at ha set grundende på ham.

Hm.

Og Hansen han bare længes efter at komme i inderlig forståelse med sin lille kone. Han er så forelsket i hende — hun er det eneste, han arbeider for, det eneste, han har på jorden. Men hun forstår ikke hans hengivenhed. Hun er visselig fyldt af nogle usunde begreber om egen stilling og pligt, — der skal vel en langvarig blæst til for at feie dem bort. Og han frygter mer og mer for, at hun er ikke længer videre glad i ham — *er* det ikke, *kan* ikke være det — slig som hun er mod ham.

Jo, Hansen, jeg er så glad i dig, som jeg kan være!

Hm.

Jaja min stakkels pige, det er godt! sa han og klapped hende. Han var så sorgfuld. Han bøied sig ned, åbned nattrøien og med hodet hvilende på hendes bryst lå han og så bedende op i hendes ansigt. Hun hadde igjen dette underlige udtryk af deltagende interesse — som ligeoverfor en rar og uskadelig fremtoning, hvis alle handlinger og følelsesytringer var uforklarlige og nye for hende. Forunderlige barn! Hun forekom ham i øieblikket næsten som hørende til en anden og finere race end almindelige mennesker, og han hadde respekt for at skride ind med plump logik, — samme respekt for det uforklarlige, der hindrer vildmanden fra at lægge hånd på en vanvittig. Hendes væsens ubegribelighed gav hende en usynlig glorie, en tryllering, der værned det skjønne legeme mod hans robuste næver.

Med engang slog hun armene om halsen hans og kyssed ham midt i skjægget. — — —

— Hm, tænkte han ved sig selv, da han lidt efter sad nede på en fjeldknab ved sjøen og klædte sig af, — vistnok var det det første *frivillige* kjærtegn, hun hadde git ham på længe, og det var første gang, hun måtte siges at ha

tat *initiativet*; men gad vide, om ikke kvinderne kunde finde på sligt uden at mene noget større med det — bare i en instinktiv følelse af, at der ellers vilde komme ubehageligheder? For han syntes der mangled endnu meget på en forsoning, et af disse lykkelige opgjør, hvor lange ugers vrøvl og opsamlede anklager ender i forløsende latter. Hun *var* ikke kommen ham nærmere. Han var blot bleven narret ved denne hendes mine af sky deltagelse; narret til at spille op igjen forlovelsestidens knæfald og overflødige ømhedserklæringer, — selv hadde hun siddet uberørt; hendes kjærtegn var kun som en tak for hyldesten. Men hvordan så forklare sig den nysgjerrige funderende iagttagelse af hans person? Vilde hun maaske indbilde ham, at hendes tilbøielighed først nu begyndte at gå i retning af ham — — og skulde det interesserede blik skjule, at den simpelthen helst vilde ha gåt i retning af en vikomte. Eller pønsed hun på, hvordan hun i al verden hadde kunnet gifte sig med dette prosaiske og tunge mandfolk.

Ja hun var anderledes ifjor! Når han betrodde hende sine intriger for at komme til større gage, svarte hun ubetinget: Jeg beundrer dig! — også når betingelsen for hans fremgang

var andres ulykke. Og når de sad i gamle Todtlands hestehårssofa, og han et øieblik faldt i tanker, rusked hun ham hårdt i skjægget og sa ligesom i angst: Hvad tænker du på — du får ikke lov at tænke på andre end mig!

Kun en gang under forlovelsestiden hadde det hændt, at der var dukket tvil op i ham om absolut længsel og ømhed fra hendes side. Det var efter hans ansættelse ved udstikningen, — i den tid, han kun plejed at se hende hver søndag. Det skede, at han kom til byen en fredag aften sent. Næste formiddag begav han sig udover til svigerforældrenes hus på Nordnæs, lykkelig ved at skulle få overraske Fredrikke. Han banked på kjøkkendøren. „Fredrikke er inde i stuen". Hun sad alene ved frokostbordet. Men da han styrted frem og slog armene om halsen hendes, rynked hun bryn, blev rød og reiste sig. Han blev bare forfærdet, — så han fandt ikke et ord frem, hadde ikke en tanke, før hun var forsvundet fra værelset. En ti minutter efter kom hun tilbage, i en anden kjole, — han hadde slet ikke lagt mærke til, hvordan den første var beskaffen —, og da han kyssed hende, var hun fugtig paa kinden. Hadde altså været uvasket

isted — og hendes glæde over hans uventede komme var ikke større, end at hun ikke hadde glemt det. Hm. — Han var i misstemning den hele dag.

— Nå, der blev vel en råd med hende. Om ikke før, så iethvertfald når . . . . . ja når han om morgenerne så det lille bord foran sengen, bordet med de forbandede romaner, da kunde det juble i ham ved tanken om, at der engang skulde stå en vugge dér . . . . . å, han listed så stille forbi, som om vuggen allerede stod der; og han var så ræd for at vække hende — tænk når hun vågned og kunde række armene ud efter en liden menneskeskabning istedenfor efter de skidne usunde bøger! . . . . Kanske *var* hun allerede —! . . . . . nei, skulde det være løsningen! . . . . javist — kvinderne fandt på meget underligt, når visse omstændigheder — — Jo så pinedød! damen var frugtsommelig!

Tanken slog sig ned og fast i ham. Han skulde jo ha styrtet op og givet sig til at tilbede hende som en fetisch, gjennem hvem det guddommelige fuldbyrdes. Men — hvorfor kom hun ikke med det selv? Å snak, hun var ikke sikker selv. — Han greb sig i at tørre øinene

af rørelse. — Nei, hun måtte iagttages nærmere, og så vilde han gå og fryde sig indvendig og smile lunt hele dagen.

Der kom to svære fisk med sorte fede rygge glidende gjennem det rene vand under fjeldet, — to torsk, som i dvask velvære skjøv sig langs den blåhvide klippebund, — og da parret var rullet forbi, kasted han sig udi. Mens han lå og stønned af velbehag og suged forfriskelse ind med alle porer, nød han på forhånd frokosten, de skulde ha sammen. Det røg allerede af skorstenspiben . . . . . han hadde git Engel ordre til at sætte på bordet *alt*, hvad der i kjælderen fandtes af delikatesser, og så dække til tre, — for svogeren skulde komme udover, når damperen fra igåraftes returnerte. Ja det var ikke længer siden end igår, at han hadde git sig over, fordi tingene syntes ham for grødede, — git sig til at drikke mer end passelig var. Nogle store bæster vi mandfolk! — Forleden morgen, han tog sig et bad, kvalmed det ham, at *hun* lå tilbage deroppe og sov i den lumre parfumerte sengekammerluft. Vinduet turde han almindeligvis ikke åbne — hun skreg af rædsel for et insekt, når hun lå i sengen. Og det ækleste af alt — han hadde pine-

død set hende skidden på halsen! Men idag, efter den herlige opdagelse, var han kritikløs, fandt alle hendes luner uforlignelige, hendes væsen guddommeligt -- alt blev ophøjet som under en fanfares festlige trompetstød.

Siden sad han oppe ved sit arbeidsbord og så som vanlig tung og sovelysten ud, den skjælm, — for Engel, der gik og dækked. En deilig, forjættende morgen . . . . sol over hele fjorden, sol og blank dug og gyldne trætoppe henover fjeldsiden, og på havens giftplanter et helt lag af modbydelig spindelvæv atpå alt det andre fæle. Men ligemeget — idag var haven rørende; rørende som et udslag af *hendes* yndige dovenskab og indesluttede ubehjælpelighed.

Den firkantede Ola præsenterte sig, søndagskjæmmet og glinsende af sæbe i det forvokste træede ansigt, — og gik igjen med ordre til at hente Todtland ved damperens udgående. Så fik ingeniøren sin foreløbige kaffe og sin morgenpibe og kosed sig ganske hyggelig med at sammenligne sine egne nivellementer med dem, der var optat ved anlæggets begyndelse. Men fra noticebøgernes talrækker gled tankerne ud i fremtiden. Jaha, han var ensom i verden, uden slægt, uden vindende evner . . . . . altid

utryg for det år, som kom efter dette. I den slags atmosfære af utryghed skulde hans gut ikke vokse op. Det skulde bli en udvikling under harmoni, og når han engang gik ud i verden, skulde det hovedsageligste være lagt til rette for ham, så han slap at kjæmpe farens fortærende kamp for ikke at synke ned i underklassen.

. . . . driftsbestyrer, når banen om en to tre år blev færdig, — dertil var en ældre mand udset. Så var der banemesterposterne — nei ikke noget. Men som stationsmester i Bergen — altid en par tre tusen fast. Jaha, det måtte det nærmest være. Der var ikke råd for andet — når styrelsen fra Kristiania foretog sin årlige inspektionsreise, fik han gjøre sig behagelig, få fat i deres ømme sider og røge dem til med virak. „Kille dem på forfængeligheden“ som Brinkman tilråded. Naturligvis gjorde de holdt på Rødberg, ja. Og der skulde de serveres en supper —! Den skulde bevares i deres hukommelse indtil udnævnelsernes dag.

Og for alle tilfældes skyld fik han gjøre sig populær blandt byens tykmavede matadorer. De var aktiehavere, og det var dertil en stridig race — vilde de ikke vide af en mand i sin

by, så var han der heller ikke længe — trods regjering og styrelse. Han var nu saa ulykkelig at være fremmed og af obskur byrd, og fiendskabet mellem ham og byen hadde vist været gjensidigt. Han kom did og bevæged sig dorsk og sur og utilgjængelig mellem de underlige indbyggere; og de så på ham med dump modvillie, de følte instinktivt hans mangel på begeistring for staden og tonen i staden. Og han holdt sig mest mulig borte fra dem, holdt sig borte fra „logen“ — et hus, hvor overklassen kom og drak sit brændevin, og til hvis traditioner de alle svor som filisterne til Båls tempel. Han stødtes af det tykke guld på kjøbmændenes buge, — det var tjent ved sild og tran, og det harmonerte så underlig storartet med hodernes stærkt udviklede underkjævepartier og ansigternes okseagtige udtryk . . . . . Jaha, han fik fra høsten af begynde at sværge til „logen“, han også . . . . . hilse grossisterne med andagt, og udtale sig om byens fortræffelighed . . . . . hm, få tillidsposter . . . . . kanske bli en af fædrene til sidste slut.

Han hørte Fredrikke var ved at gjøre toilette. Frokosten vented.

Ind gjennem de åbne vinduer lød en sang,

som han lytted til med stigende interesse. Den kom fra Engel, — hun stod og skylled gryder eller hvad det var under vandrenden borte bag det lille nebenhus, — og visen dreied sig om en sjømand og hans brud. Da sjømanden, som var faldt overbord en morgen, blev halet på dæk, mødte hans øine en skjøn mø.

Og hun frågade mig:
Og ihvorfrån kommer du,
Som kommer ifrån böljan blå,
Som optages nu?
— Nei, jag var jo opi bramråen,
Jag seilan gjorde fast.
Se så faldt jag ud i sjöen
Med stor hast.

Sovekammerdøren åbnedes. Med noget barnligt triumferende i blikket stod Fredrikke der og fremstilled sig til mønstring. Men han glemte, at han ikke før hadde sét hende i den silke, glemte at udtale sig om dens virkning, — han så kun ét: Hun *var* blegere om næbbet end vanlig. Uden at tale rakte han armen ud, hun gled hen til stolen og blev stående der længe og holdt hans hode ind til sit bryst.

Ude sang Engel:

Og den sjømand han hed Herman —
O det var et deiligt navn,
Og den deiligste blandt sjømænd.
Som jeg opnævne kan.
Nu bor han udi Norden
Iblandt de høga fjeld
Og der lever han
Så lykkalig og vel.

Det *kan* være vakkert her på Rødberg, du Fredrikke — hva?

Hun svarte ikke på det.

Han så op, hun stod med blikket rettet på frokostbordet, — et misfornøiet blik.

Han kommer altså udover med dampskibet idag? sa hun.

Hvem? — Å, du så ham igår, han reiste forbi her?

Nei, men jeg fik brev fra mor igåraftes.

Og efter at ha strøget ham en stund gjennem håret med sine lange flade fingre, sa hun, så roligt som hun kunde talt om veiret.

Jeg vilde ønske, at Tinka og Pitter var død.

Dette udslag af næsten klassisk grusomhed — hos dette tause og fintformede pigevæsen! . . . . . grusomhed uden had, uden nødvendighed . . . . med ligegyldige øine, glat hvidt ansigt og kun en trækning af kjede ved næse-

vingen. Hun, dette lækre og skjønne uhyre, denne barnlige heks, — hun var *hans*, hans eiendom, afhængig af ham, og hun holdt af ham, hadde selv valgt ham! — — Indåndende den fugtig-søde duft af heliotrop fra hendes kjole lå han med lukkede øine, sanselig, betagen. Men hans fornuft arbeided med noget om, at det jo ikke kunde gå et helt liv igjennem på denne måde — med disse hendes vanvittigheder og hans forelskelse i dem.

I et ømt bebreidende klynk sa han.

Manden kan slet ikke skjønne sin lille dame, nei det kan han ikke. Ja, om den syge søster døde, det var kanske endda godt for alle parter og vel bedst for hende selv. Men hendes bror, hvorfor vil hun absolut ha ham ud af verden? . . . . . et elskværdig, praktisk og eiegodt menneske, som visselig kan bli et meget nyttig medlem af samfundet. Nei min pige, hun må nu være for voksen til at tøve slig!

Uf, han er så komisk. Og allesteder kommer han iveien. Han gik i mange år og prostituerte sig ved at følge Mammy i skjørterne. Skulde hun på et bal, så tigged han næsten om at få komme der, eller han var ialfald påtrængende. Var hun på maskerade, så stjal han

penge fra fars kontor for at kunne følge efter og drikke champagne. Dengangen da hun og jeg lå i pensionen i Sande, da kom han reisende efter og gik udenfor huset hver nat, og bestyrerinden bad mig få ham hjem, og jeg måtte holde mig mange dage på mit værelse af skam. Og da hun gifted sig, begyndte han at drikke så rent skrækkeligt! Nu skriver mor, at i de dagene, siden han kom hjem, har han været sammen med en Petrine Gundersen, en sypige, som han vist vil gifte sig med, når han får en kontorpost.

Ingeniøren lo, han befandt sig så inderlig vel ved at høre sin kone tale så længe itræk.

Nå, at personen vil gifte sig, det skulde vel være bare bra det vel .... en garanti for, at han blir til noget?

Petrine Gundersen til svigerinde! — Nei ved du hvad!

Åh, alting er så fælt! sa hun som i kuldegys.

Jaha, det er ikke morsomt. Men hør nu Fredrikke: *hvad har vi med det egentlig!* Er ikke vi en verden for os selv, vi to? Og er ikke alt godt, sålænge det bare står godt til her på Rødberg? Svar mig på dette for en gangs skyld.

Vilde *du* kanske føle dig glad, hvis din mor holdt på at dø?

Dø?

Ja ikke dø, men hun skriver, at hun *føler*, hun snart må lægge sig tilsengs for altid, — at hun er træt, trist, og har ikke længe igjen. Det er bare for fars skyld, hun holder sig sammen og oppe. Og han skranter mer og mer, han også, og kjælderen går det tilbage med, — det har det gjort længe —, og så sidder de dér med fattigdommen og det gale mennesket. Og nu Pitter er kommen hjem — huf! Og det værste: mor skriver, at nu *må* far slutte, — doktoren har sagt det —, han tåler ikke længer at stå i den rådne kjælder, så gammel, han er, og så nedbrudt!

Damperen hadde allerede pebet, hun tog lommekikkerten og gik bort til vinduet ud mod fjorden.

Ingeniøren tænkte: Nu vifter hr. Pitter op, vifter af bare forlegenhed og for at indbilde kapteinen, at han er velkommen hos søsteren; og hun står harmfuld og mønstrer den arme djævel koldt gjennem glasset.

På en knab oppe i bakken sad en slusk med sin søndagspibe, der smagte så delikat; og

lidt borte på linien kom pladsfolket gående, kirkeklædt. De delte otteæringen med gårdfolket paa Rødberg imod at de rodde den både frem og tilbage fra Hellevig.

Stakkels Fredrikke, som skulde plages af alt dette tunge den hele deilige dag. Hendes gamle mor hadde han den største agtelse for, ja var næsten glad i hende. Han så for sig det statelige barske ansigt med de stærke gule øine; de kunde, mens man trodde hende fordybet i strikketøiet, skyde op som en rovfugls under brynene og hvile intens forskende — det kom af den stadige gåen på lur efter den sindssvage datters beskjæftigelser. En prægtig ligetil kone! Den ærlige sjæl — hun fik krampe, da Fredrikke brød med Kornelius, og lang tid nære hun den største mistro til ingeniørens reelle hensigter. Nei mor, sa den gamle dame, han er for klok til at vælge slig en uduelig tingest som dig! Og hun førte en ihærdig kamp til fordel for den absolut sikre Kornelius. Dengang hun hørte, at den anden vilde gifte sig, såsnart jernbanehuset på Rødberg var færdig, gav hun sig endelig halvt hen i troen på hans oprigtighed. Ja, ja mor, det er jo heldig det, nu har du netop såmeget undertøi, — hadde hun svaret datteren.

Som ingeniøren nu sad der og smågynged, overveied han, hvad der ved forfaldet i svigerforældrenes hjem var at gjøre. Bedst at optræde straks og på eget initiativ træffe forføiningen, så hun — engang for alle — fyldtes af taknemmelighed. Man fik tale med skolebestyreren og med gamle sorenskriveren, som var Fredrikkes onkel og en bror af fru Todtland. Naar de tre blev enige om hver måned at afse noget, så . . . .

Hør Fredrikke, du kan skjønne, jeg vil med fornøielse gjøre alt, der står i min magt, for at hjælpe din far . . . . Og kunde jeg bare derved gjøre dit humør lidt lysere, så var det naturligvis af liden betydning, om jeg stræved og arbeided en del mer, end jeg gjør.

Nei *vilde* du virkelig det, Henrik! — hun kom bort og satte sig hos ham og så ham ind i ansigtet, varmt og overrasket.

Lover du mig virkelig det? — Godt! Så skal jeg vise dig, at jeg skal være hyggeligere mod dig.

Hun sa det med en beslutningens alvor, som om hun svor at ville kaste sig i sjøen for ham.

Å, du forunderlige skabning! — Når skal

vi få menneske af dig, hva! lo han og trykked hende ind til sig.

. . . . . Men samtidig, du Fredrikke, får vi to nok indskrænke os lidt — ja jeg mener . . . . . å hvis du vidste, hvor lidet jeg bryr mig om, enten du gar i vadmel eller i silke! Du er mig lige deilig . . . . . jeg mener, at vi må indskrænke os for det tilfælde, at der skulde komme en liden Filip Henrik til verden . . . .

Det gav et ryk i hende, hun blev rød, og han syntes, hun rynked bryn som den morgen i forlovelsestiden, han kom uventet over hende. Men hun tog sig i det, la hånden på hans mund og smilte ned til ham.

Den stakkels jernbanemand dreied sit hode grundende frem og tilbage. Nei, om han nogengang blev klok på hende!

Ude i kjøkkenet hørte de hendes bror.

V.

I høst sænked man onkel Jakob i graven. Han var faldt så håbløst sammen, straks han fra den friske fjordluft kom tilbage til byen.

En måned derefter døde fru Todtland.

Mammy stod i øsende regnveir på Møllendals kirkegård og så fætter Pitter stå ved randen til hullet, med hatten af hodet, og hikke og tude som et barn, mens han af og til kasted en håndfuld lerjord ned på kisten, som om den tørre muld fra præstens spade ikke hadde været nok. Tårerne kom hende i øinene ved at se hans sorg. Selv Hansen, det hårdhjertede menneske, var greben.

Vinteren slæbte sig hen nokså søvnigt. Der var jo teatret og en sjælden koncert, og så nu og da døsige småbesøg i mørkt.

Og fru Mammys sjæl hjemsøgtes af mismod, hyppigere og hyppigere; og hendes lege-

mes former blev stadig fyldigere, så hun tænkte på at slutte med arseniken og kanske begynde på eddik.

Endnu — og vi var udi marts — hadde hun ikke, af pietet mod Fredrikke, turdet anlægge sig de lidt lyse og glade stoffe. Hun var i en mørk tætsluttende kjole af skotsk uldtøi med stiv fløilskrave op om halsen.

Einar hadde været „bag om hougene“ imorges og fundet en smørblomst på marken dér. Ja, det var vårluft i dag, med ganske fint regn; og fuglene de sad skjult mellem kvistene i Nygårdsalléen derude, med våde fjær og sang mod sky, — de ækle fugle, som ikke eied medynk med hendes mismodighed, men var aldeles rasende af glæde over det milde veir.

Så Einar min, nu må du gå op til Mossa og Rikke og læse videre dér. Iaften skal dere få god mad og kager, — så gå nu!

Hun blev aldeles nervøs af at høre ham ramse fader vor op igjen og op igjen af katekismen. Gutten var nu ved gud seks og et halvt år, og endnu ikke anbragt i elementærskolen. Stakkels gut! Der kunde aldrig bli noget godt ud af det at stusle omkring alene

hele formiddagen hjemme. Han så ogsaa så skral og vemodig ud, så fin og bleg og stille.

Se her, Einar min, — hun løb bort til portièren, hvor han var nåd hen, — se her har du en krone til at lægge i sparebøssen. Og så sig til jomfruen, at posteierne skal bestilles hos Holdt.

Hun lod ham ikke gå, før hun hadde bøiet sig ned over ham, kysset og klisset med ham, som han kunde været en dukke og hun en tiårs pige.

Nei fra høsten *skulde* gutten på skolen! Borchgrevinks idéer om overfyldelse af hjernen og lignende skulde ikke få gjort hendes Einarmand til nogen fruentimmeragtig stuegris.

Hun gik rundt på gulvet og så bekymret ud. Kanske burde der også være blomster i anledning af hr. Kramer iaften. Jalfald én blomst med et grønt blad på hver kuvert . . . . . og midt på bordet her i salonen en buket i vase, en buket af disse kostbare dunkle roser . . . . vilde hr. Kramer da kjende igjen og mindes én af alle de buketter, der var bleven ham tilkastet fra logerne og parket den første aften?

Å skidt! at sætte blomster for bare herrer var så alligevel ikke andet end at kaste perler

for svin. Hr. Kramer vilde vist ikke værdiges at erindre noget.

Men der *var* nu alligevel ikke noget hus i byen, som dyrked videnskaben og de skjønne kunster så som deres! Ingen af de husene på Kalfaret — som vi forresten ingenting hadde med. Borchgrevinks kreds, det var videnskabsmænd og embedsmænd. Og deres hjem var det første, de kom i, alle de digtere og musikere og professorer, som besøgte Bergen.

. . . . . Men at han ikke var på karnevalet til indtægt for teatret igår! Både hun og Borchgrevink hadde undret sig over det, da de kjørte hjem inat. Formontlig upasselig. Ellers hadde han vel ikke forsømt en så god leilighed til at brillere. Han bodde hos Holdt.

Nå, det hadde heller ikke været videre morsomt på det karneval. Hun var jo træt efter reisen, var kommen der næsten lige fra dampskibet. Men vi *måtte* nu gå der, eftersom Borchgrevink var medlem af teaterbestyrelsen.

Hun hadde været hjemme på sorenskrivergården på Voss nogle dage ja, og besøgt sin far, som lå syg. Det var på tilbageveien — først i karjol to mil, så over Evangervandet to mil, og endelig i karjol igjen, før man nådde

Lerstad, hvor dampskibet lå; — under den lange reise hadde en tristhed grebet hende, en lede over alting, som var kommen over hende idag igjen. Ja — idag bidrog jo også det, at Borchgrevink atter hadde talt om denne omflytning i værelserne ovenpå, der skulde være så nødvendig for hans store værk. Ja, hvad de kunde finde på slige lærde herrer! Med hele sit klassiske bibliotek og sin seng vilde han flytte fra deres soveværelse og ind på barnekammeret, — han vilde udstyre det med et bohave, der skulde udmærke sig ved streng og nøgtern stil, og der skulde lægges et langt tæppe over gulvet, så han ikke generte dem nede i stuen, når han grundende gik frem og tilbage. Og børnene skulde ind til hende. Gud véd, hvem der hadde sat ham på det! Som om ikke røgeværelset længer var godt nok til at studere i! Så skulde han altså akkurat som en mormon holde sig for sig selv og bare af og til anmelde sit besøg hos hustruen! Jo tak! Det mangled bare, at han iaften diverterte hædersgjæsten med dette nye program! — — Men for at komme tilbage til Voss, så hadde søster Thea været høist utækkelig. Hun og denne stiklingen af fars fuldmægtig hadde giftet sig

isommer, og nu var det så hedt, så! Pyt, så længe det varte! De gjorde en aftentilstelning med whist, de to, for Mammy og for Karoline, som gik der oppe, stakkar, og førte husstellet for far. Og så hvad byr man! — pludselig som efter en aftale blir det unge ægtepar kjedeligt, gjæsper, blir distræt og gjør andre tegn. Og da Mammy alligevel vil spille videre, løber den ungen, Thea, bort og sætter sig på fanget til stiklingen og ser længselsfuldt på os andre. For Karolines skyld, som ikke var gift og vel heller ikke nogen gang blev det, stakkar, kunde de ladet være med det. Uden nødvendighed forbitre hende aftenen slig!

Ombord i dampskibet hadde Mammy — det var vist fremkaldt af alle minderne — grebet sig i ikke at længes noget videre efter tilværelsen, hun skulde tilbage til.

Ja, det var virkelig latterligt: af alle begivenhederne fra svundne deilige tider, erindred hun tydeligt, hvor længe hun hadde gået med ond samvittighed ligeoverfor Borchgrevink for en ubetydeligheds skyld. Det var nu en otte år siden, og hun var atten. Borchgrevink hadde skjændt lidt på hende på et bal, hvorefter hun var gåt direkte ud i entréen til en fyr, hun slet

ikke brød sig om, og ladet ham kysse sig. Å, hun gik i to uger og pintes og syntes, hun var værre end et af disse simple fruentimmere, hvis hun ikke fik tilstået! I to uger, før hun turde si det til Borchgrevink! — han, som var så tolerant og høimodig og som altid fandt ud en eller anden undskyldning for menneskernes sjofelhed! Det var endda til den dumme forspiste Morten Rode, hun hadde kysset; ja hun var naiv i de dage. Som for eks. da de et stort selskab vendte hjem en søndagsaften i seilkutteren fra Ask. Da de nærmed sig byen, og den sidste sol lyste over de røde hustage og ind i alle fjeldsiderne, der danned gryden, husene lå i, da reiste Morten Rode sig, svang hatten og råbte med tårer i øinene: Å, du deilige stad! Hun blev og rørt, syntes virkelig det var så vakkert, — indtil Pitter, som kunde være så vittig, harked og sa: Det er magen hans, som takker for al den gode maden! Hun måtte le, selv Fredrikke måtte le! Å, der var så meget, hun husked fra de dage.

Gjøgen var sprunget ud af uret på hylden over kaminen og hadde kukket én gang. Hun måtte rigtig bort til vinduet og se efter sine skolegutter. Mon de hadde gåt forbi og keget

ind alle disse dage og følt sig bedrøvede over, at hun ikke sad der? De var så storartede enkelte af dem. Om én vidste hun, at han hadde fåt tyve slag spanskrør i hele klassens påsyn. Det var en stærk fjortenåring, brun som en tater og stolt som en røver, med et trodsigt blik ind, der blev som tæmmet, når det mødte hendes smil. Han skulde traske helt op i Solheimsvigen, før han fik middagsmad. En anden, som hadde fusket i karakterbogen, vendte helst hodet bort mod bakken på den anden side af alléen, når han passerte. De bar begge sine bøger så slusket og uvorrent under armen. I klyngen, som skulde denne vei, var der videre et par blege opløbne gutter, som bar sine ting pent i skræpper og keg stjålent ind. Å gud, hvor hun forstod dem alle godt!

Og idag stilled hun sig midt inde bag den høie blanke speilglasrude med blikket tankefuldt op i de svære nøgne lindekroner; — en mild husmoderlig engel med det runde faste bryst i beskeden kjole, og op af fløilskraven det bløde hvide ansigt med tungsindige øine, disse øine, der hadde en farve som blåt mudder og eied nattehimlens uudgrundelighed og hemmelighedsfulde sugen, og dog kunde tindre

som et barns, der ingenting udtrykker andet end blank uberørthed. Når til et sådant dybt blik kom et hår, der, lysfarvet og af glans som poleret egetræ, modest og ærbart lå over hodet med kun umærkelige krusninger og opsat i en dydig top, kan man vide, hvor hun for skolegutterne måtte stå som indbegrebet af det ophøiet rene; som den fe, fra hvem de med sin skidne fantasi følte sig adskilt ved evige svælg, og hvem gud hadde skabt kun til medhjælper for den ædle og milde skolebestyrer.

Hun stod drømmende hensunken, indtil gutterne var drevet forbi. Så skutted hun sig og sukked.

Uf, det var egentlig det samme op igjen stadig. Dengang hun var fjorten, da sad hun, angst og grædende i sin seng og var fortvilet og tænkte på at vække Karoline, som var atten. Hun var sved, hadde drømt så underligt — en mand med mildt åsyn og lyst Olaf Trygvasonsskjæg kom og tog hende og seiled med hende høit op i luften, hvor han kyssed hende. Ja, der var så meget rart i den tid, og nu — forstod hun alt, alt.

Goddag Mammy, sa det bag hende.

Nei goddag, sødeste deiligste Fredrikke!

Fru Mammy fløi bort, omfavned kusinen og kyssed hende mange gange på kindet.

Nei, ta af dig! Jeg skal hilse dig såmeget fra far og fra Karoline. Og fra Hansen du, han stod på bryggen i Hellevig — uf, du kan tro, der så nøgent og afpillet ud inde i fjorden nu!

Fredrikkes øine lyste af beundring, lyste med det inderlige, ligesom imbecilt hengivne blink, som manden hendes neppe hadde kunnet glæde sig ved siden forlovelsesdagene.

Jeg er kommen til dig for to ting, Mammy, sa hun med ét forretningsmæssig. For det første må du skaffe mig morfin. Og dernæst må du spørge din mand, om ikke han sammen med Hansen kan kautionere for min bror. Han skylder, ser du, nu — —

Morfin Fredrikke! *Du*?

Ja. — Ja jeg behøver det ikke endda, jeg må bare vide sikkert, at jeg har det, når . . . . og du har jo denne Brinkmann i lommen, ikke sandt?

Jo—o.

Ja, jeg må bare ha *løfte* af dig nu. For det kan vel være langvarigt at få fat i det. Og meget må jeg ha.

Er du virkelig så angst for *det*, Fredrikke? Fru Mammy folded hænderne i medfølelse og tog et rapt mål af kusinen. Så bleg, så afmagret, — den store næsen, så høi og smal den var blit! Mammy fik tårer i øinene, hun trev veninden ind til sig i et favntag.

Stakkels, stakkels Fredrikke. Hun hadde gåt i de første måneder efter bryllupet i en skræk som for kolera og i al hemmelighed drukket nafta, ligesom bondejenterne på Voss, og alligevel var det kommen.

Lover du at skaffe mig det? — hendes katteøine lyned af spænding.

Godt, tak Mammy, så er jeg rolig. Du aner ikke, hvor jeg har været ræd i de sidste tider.

Ja men det *er* jo heller ikke så fælt, du! Hør! kan ikke du komme iaften, så jeg får selskab? Her skal bare være et par af Borchgrevinks venner — det er i anledning af denne Kramer, ser du. Å jo, du *må* komme. Når du sætter dig helt indunder bordkanten, så skjønner ingen . . . . . Men hvad var det om Pitter?

Han er naturligvis fordrukken, og det fruentimmeret hans ligger alene derhjemme i sengen,

— de bor nede i et smug —, og ved ikke sin arme råd for regninger. De kunde la være at gjøre unger, når —

Nei men Fredrikke!

Ja, hvad skal det bli til, når barnet kommer! I hele vinter har han gåt og fåt ti kroner og tyve kroner og femti kroner hos Hansen, og Hansen gir og gir og skaber sig, som om han var så vel fornøiet med det hele.

Å, Hansen er nu storartet alligevel, du! sa Mammy stille henrykt.

Ja, han er nok snil. Han har jo tat far i huset, og han arbeider flittig for mig. Men — fru Fredrikke næsten skreg det, så hurtigt — han er snever du, og rå og brutal og egoistisk som alle mandfolk. Aldrig, aldrig spør han efter, hvad jeg vil — enten jeg er oplagt eller ikke — —

Å, men søde Fredrikke, det er jo så naturlig.

Er *det* naturlig? Nå — farvel Mammy.

Nei, nei, Fredrikke, det *er* ikke naturlig du! bad fru Mammy og fik hende igjen i stolen.

Da skolebestyreren viste sig, smilende og gnikkende sine hænder, sad de to fruer, den følsomme struttende Mammy og den hende blindt beundrende Fredrikke, og kyssedes hedt.

Den sidste var for uskyldig og for meget af et barn til at ane det perverse i situationen, men Mammy slap hende, fløi op og bort om mandens hals.

Tænk du, Fredrikke er så ulykkelig for noget, stakkar — ja det er slet ikke angående hende selv, men det skal du faa vide efter bordet. Du spiser her Fredrikke, ikke sandt? Vi sender pigen ned til dig og varskuer . . . . . Fredrikke bliv her iaften også, du!

Ja, se det var koseligt — goddag fru Hansen.

Det var med en dæmpet inderlighed, at skolebestyreren tog én i hånden.

Han var ludende, høi og slunken, med en ganske liden mave som en cirkelrund flad pude nedenfor vesten med den lange bundt af guldtråde, der sammen danned urkjæden. Han gik i sort, bonjouren altid åben, hængende som to fløidøre. Om det lange hvide stueansigt et småkrøllet skjæg, sparsomt og tyndt. Ude bar han en bred blød kunstnerhat -- med én hånd at få den slynget tilbage på hodet efter en hilsen var en hel behændighedssag. Hans rige sorte silkebløde hår endte i naturlige lokker.

Skolebestyreren hadde forresten oplevet

noget smerteligt idag, og han fortalte det under middagen. Klasselærer Melby fra latinskolen var kommen bort til ham på hans egen skole og hadde spurgt, om det var så, at han forberedte en udgave af Molière til brug ved gymnasierne. — Ja. — Ja, nu var det det, at han, Melby, længe hadde arbeidet på en udgave af *Malade imaginaire* med bemærkninger. — Ja hvad så. — Jo, om skolebestyreren virkelig vilde stå ham iveien som ansøger til departementets autorisation. For det var det, at skolerne kun trængte ét værk af den franske digter, og . . . . . Nå ja, på den ene side gjorde det ham virkelig ondt for Melby, for han var fattig, yderst fattig. Mæ-æn på den anden side var der hensynet til undervisningens bedste — hvem kunde indestå for, at Melby eied betingelserne? Ja—ah, det gjorde mig virkelig ondt ikke at kunne efterkomme hans ønske. Jeg bad ham naturligvis ikke ta noget hensyn til mig, men jeg turde ikke, *kunde* desværre ikke love ham at indstille mit eget.

Fru Mammy sad med en godmodig dames forlegent bønlige udtryk, når konduktøren sparker en beskeden vagabond ud af hendes anden klasses kupé.

Å, den stakkels mand.

Ja, jeg skulde som sagt så gjerne ha overladt arbeidet til ham, — jeg har jo, som dere kan skjønne, for tiden så nok med min store afhandling —, *hvis* jeg blot turde stole på, at han var manden for det. Det er dette sørgelige — endnu er han ikke ganske fri for sit gamle onde: drikken. Men nu skal han jo gifte sig. Og *da* — senere, når en kvindes indflydelse har fået gjort sig gjældende og bragt hans utvivlsomt begavede ånd mere stabilitet, — ja jeg tilbød udtrykkelig ved leilighed at skaffe ham adskilligt extraarbeide.

Jeg kan aldrig tænke mig, at frøken Olsen kan kue ham, mente Fredrikke surt.

Skolebestyreren vifted med sin hånd hen over bordet og lo lunt som en lys-kristen præst, når han hører de gjængse tvil fremført om guds godhed.

Å vent, vent! Hvor svag en kvinde end er, så vil hun omsider — ved sine følelsers større renhed, ved sin kjærlige, altid vågne overbærenhed, sin hang til at hygge — jo vær de sikker, fru Hansen, hun vil nok virke forædlende netop på en mand som ham. Hvis

hun blot ikke lægger hænderne i skjødet og giver sig over.

Jo Fredrikke, jeg tror såmæn også det, at hun kan få menneske ud af ham, erklærte Mammy overbevist. Hun hadde vænnet sig til kritikløst at tale med Borchgrevinks tunge om de fleste materier — hun hadde jo i disse år iagttat, hvor hans anseelse stadig steg, og tillidsposter bødes ham i mængde. Det var bare på disse dumme og nye opdragelsesprinciper, at han hadde enkelte imod sig.

Som han efter bordet var på vei ind til røgeværelset for at lure, gik hun løs på ham med Pitters andragende. Under fire øine var hun langtfra så behagelig mod ham. Efter at ha hørt hendes argumenter så han hjælpeløst ned i de faste blækgrå øine, men tog sig så sammen til at lægge hodet misfornøiet grundende på siden og klø sig under lokkerne.

Ja du behøver altså ikke minde mig om, at det er gjennem dig, vi har fåt vor velstand — du behøver altså ikke det! gjentog han sagtmodig med en anelse af dirren i stemmen. Men jeg synes jo nok, at når vi har børn selv, børn, som snart er i den alder, da de begynder at koste, så . . . . . ja, Mammy, sa han og

hæved røsten profetisk, det er ikke rigtig af os, vi som bør yde alt vort, ja som hele vort liv herefter bør gå op i interesse for børnenes fremtid, det *er* ikke rigtig af os at sætte beløb på spil.

Jommen vil nu ialfald jeg endnu en stund være noget for mig selv, tænkte hun, men klapped ham på kindet for hans trofaste øine.

Nei kjære Borchgrevink, men dette er jo sån't et lidet beløb — og så den snille Pitter du! Han har jo fast gage. Han kan sandelig ikke gå rundt som et fattiglem, når han er Fredrikkes bror og min fætter. Du skal se, han kommer nok at tjene flere penge, når Petrine Gundersens ånd får gjennemsyret ham rigtig.

Du skulde ikke spøge med dette Mammy — det synes jeg.

Uf, han har alligevel ret! tænkte hun, da hun så ham overvunden dukke hodet ind mellem forhænget til røgeværelset.

VI.

Et ansigt, noget gråhudet og slasket i trækkene blevet af kvinder og god levemåde, men smukt og stærkt og med mandigt alvor, ligsom med et stænk af livstristhed; poser under øinene, skifergrå øine med tungt udtryk, med store dybt forskende pupiller som hos en gammel morfinist; rigt blankt sort hår; en høi og bred diplomatfigur, saavidt ludende i nakken; overkroppen i langsomt vralt under gangen som hang der bly ved benene; når han skulde reise sig fra polstrede stole en affekteret tendens til at understøtte kadaveret og vaklende strække sig i vigør, — slig var hædergjæsten iaften, den store skuespiller fra Kristiania.

Der fandtes et par magistere, pertentlige og sirlige i gamle bonjourer, og med meget skjæg i ansigter, der hverken strutted af næring eller livslyst, nervøse ansigter og saa en frem-

træden, der fortalte om mange børn hjemme i stuer med nøgne gulve og med afkogt torsk som væsentligste ret på middagsbordet; alvorlige mennesker, der hadde slidt sig åndeligt golde ved at plugge latin og historie ind i fiskehandlernes sønner; folk der gik op i sit utaknemlige livskald som helligt, og for hvem en hovedstadstur med dampskibet langs kysten, en tur, uden kjærringa og barna, ind på erindringernes grund, tilbage til ungdomsvennerne, idealerne og alle de fede ord, omsider var bleven en skjøn utopi; folk, hvem nød hadde drevet til at skrive en skolebog eller to, og hvem kun det derved erhvervede navn skaffed adgang til Borchgrevinks sfære. Der var videre en kaptein og en digter, hvis femakts sørgespil „Einherjerne“ fru Mammy nær hadde glemt at ta ud af bogskabet og lægge øverst blandt pragtværkerne på et bord.

I dette selskab virked den yderst soignerte og stoute mand nærmest som en blankstriglet fuldblods stadshingst inde blandt langhårede, i væksten hæmmede arbeidsøg.

Bare doktor Brinkman danned en mellemart mellem dem og den blanke kjæmpe; han

stod og gliste så godlidelig uforsagt og gjønende op under sine guldbriller.

Ved kvæld var salonen så lun med det tykke gulvtæppe, de mørke portièrer og med røde skjærme over et par lamper på småbordene. Der var et smalt speil fra loft til tag, kun afbrudt af en bordlignende marmorgesims i flugt med vinduskarmene. Der var en pragtfuld etagère med nips, og rundt om på væggene meget kunst, kobberstik og malerier.

Netop en salon for en geniernes vært som skolebestyreren, netop et sted for den lille forkjælede fru Mammy at trække sig tilbage fra barnekammeret til musik og poesi.

Åssen ær det, skal vi ikke gå ind og ta os et ganske svagt bæger — hvad mener De, kaptein? sa Brinkman, da fruen forsvandt ud, og skolebestyreren såes optat med at udvikle noget for berømtheden.

Jo, lad os det — et ganske svagt! brummed den tykmavede kaptein. Han hadde ingen pande, kun et par fordrukne glasøine hvilende inkvisitorisk over sine oppustede røde kinder.

Digteren og de to magistere drog sig efter ind i røgeværelset.

Mens Mammy var ude, og Fredrikke kun

hadde Borchgrevink og Kramer bag sin ryg, indretted hun sig i lænestolen med en bog fra bogskabet, som om hun kunde ha været i sin egen stue. Hun hadde ellers siddet stiv i den lave lænestol og fulgt samtalen med et påtat udtryk af naivitet og ligevægt, og hendes øine hadde flyttet sig, opspilede og upersonlige som en voksfigurs i et panoptikon. Men hun bar angstens klamme farve over sit ansigt og urolighed i sit bryst for den om et par måneder forestående smerte.

Skolebestyreren ordentlig søgte at *drøfte* sin afhandling med den store kunstner, han appellerte til hans skjøn, idet han af videnskabelig takt og beskedenhed gik ud fra, at den anden allerede hadde opgjort sig sin mening om de klassiske studiers betydning for fremme og udvikling af tolerance. Hans værk om dette hans yndlingstema skulde forlængst ha været færdigt og gjort hans navn berømt, om ikke ægteskab og ordningen af den derved bekomne formue, og så børn og den moralsk fordærvede ø og andre ting hadde skudt sig imellem.

Hr. Kramer stod, høi og skrævende, med det markerte ansigt vendt grundende mod gulvet. Tilsyneladende behersket af videnskabens tempel-

ånde passed han kun på, at ikke værten i sin iver kom hans næse for nær. De par gange, han hadde havt med ham at gjøre i anledning af sin gjæsteoptræden, hadde han fået det ubehageligste indtryk af manden. Nu efter at ha seet ham spille den unge frues ægtemage fandt han ham rent ud ækkel, af hans hele person og væsen stod som en gammelmandsduft, og den blege hud under skjægget virked så klamt og usundt kjølig. Hvordan i al herrens navn kunde denne idéens modbydelige offerpræst ha fåt til kone den lille muntre og friske skabning, som smilte så allerhelvedes her isted! At gå i seng med sådan en spegesild! Og var det virkelig hendes almindelige omgang disse skolemestre og denne blodløse apatiske tingest af en kusine! En ærlig mand kunde virkelig tabe humøret af at se, hvor de prægtigste kvinder rundt om i landet kasted hele sit deilige liv hen i golde glædesløse forbindelser. Hvor hun måtte foragte ham, og hvor hun måtte foragte sig selv og skamme sig over ham i fremmedes nærvær.

Lige efter afhandlingen om tolerances ønskelighed blev hr. Kramer vidtløftigen serveret en af Borchgrevink udført ungdomsdåd; ud af alle

beskedne parenteser og ordrige omsvøb trådte fortællerens åsyn, med det stille alvor og de brune stikkende plebeierøine, grelt forklaret frem som en idéens indbildte martyr. Det hele var kun, at han, mens han selv stod som ansøger til universitetets stipendium, hadde hjulpet en lidt fritænkersk kammerat til en post som skolelærer. Denne kammerat var tilfældigvis siden bleven minister og hadde beriget Borchgrevinks videnspurgte autografsamling med sit navnetræk; men dengangen trodde ingen, der skulde bli noget af ham.

Da fru Mammy kom ind fra dækningen et øieblik, var hædersgjæsten bleven bragt tilsæde i den lave sofa tværs over værelsets hjørne. I krogen bag ham stak fra skjulte potter et fylde af bregner og gummiplanter op, og en viftepalmes blade hang over hans hode. Han hadde pligtskyldigst skrevet en sætning og sit navn på en lap papir og var nu ifærd med at blade gjennem håndskriftsamlingen.

Hun hadde sat sig på pianokrakken, det så så allerkjæreste husmoderlig travlt ud at sidde dér som færdig til at springe op, om jomfruen skulde stikke hodet ind.

Hun var egentlig misfornøiet med hr.

Kramer. Hun hadde da virkelig hørt, at han skulde strutte af selskabelig talent, og iaften var han bare rolig og beskeden, næsten stilfærdig. Eller kanske gjæsterne ikke var fine nok for ham! Men hvor kunde nu også Borchgrevink tro, at den store kunstner brød sig om hans håndskrifter! . . . . . Nei, på teatret i „Hamlet“ den første aften (morgenen efter var det, at hun reiste til Voss), — hvor ganske anderledes hadde hun ikke da tænkt, at han måtte ta sig ud i deres salon. På scenen var hans bryst som et mægtig skjold, mod hvilket alle hoffets intriger syntes at måtte prelle af, og hans røst hadde rullet og hvæset og hvisket; det hadde virkelig været mægtigt, næsten pinligt undertiden. Og Ofelia, som var frøken Monsen her af byen, hadde seet så underlig trippende og ulykkelig ud over hans stærke væsen.

Fredrikke la bogen fra sig og vendte sig mod hende med et så sagtmodigt og hengivent blik.

Er du træt, Mammy?

Efter karnevalet igår? Nei søde Fredrikke! Jeg dansed jo ikke meget . . . . var så lidet oplagt . . . . A jo, jeg dansed jo en del alligevel, for hvergang, jeg hadde smuttet mig væk, og

tænkte, at nu fik de ikke kig på mig mer, så jammen fandt de mig ikke op alligevel!

Hun var kommen til at se bort på skuespilleren, han hadde løftet de stærke strenge øine, og de dvælte lidt ved hendes — sorgfulde, ligsom rødsprængte af kummer.

Så, uden anelse om, hvordan hun var kommen ind på det, befandt Mammy sig pludselig — med glade opspilede øine og demonstrerende bevægelser — ifærd med at fortælle Fredrikke om sin og Borchgrevinks udenlandstur for et års tid siden; — om Sarah Bernhard, hvis ekcentriske person jo Fredrikke før hadde fåt sig beskrevet så omstændelig. Mens hun atter følte det forunderlige, manende blik derborte fra sofaen, blev hun ved og kjeded erindring til erindring, anekdote til anekdote om bekjendte sangere og sangerinder, og hun skjønte nok, hvad han trodde: at hun fortalte alt dette om andre kun for at la ane og skimte igjennem sin egen deilige livsførelse i Paris og Berlin. Og samtidig som hendes nervøse uro steg, og hun blev alt varmere under tøiet, dæmred der frem i hende en øm trang til at omfavne og kysse Fredrikke, — for hun var så rørende slig, hun sad der, beundrende optat af, hvad

der fortaltes; ærlig i sin sjæl, uden tanke om, at man kunde skabe sig for hr. Kramer. Deilige søde Fredrikke, dette var nok sidste aften på længe, at man fik hende ud.

. . . . . akkurat som i pensionen i Sogn du! fik hun endelig ved en eller anden tankeforbindelse sluttet sin udmalen og bjerget sig op af myren.

Husker du endnu det, Mammy? kom det så stilt vemodig fra kusinen.

Ja — husker du ikke, hvor bestyrerinden blev rasende, når vi sa, at det var akkurat som at ligge på et hospital med de jernsengene.

Om Fredrikkes mund trak sig op det tunge drævende smil. Jo, hun erindred det.

Mammy retted sig pludselig, hendes øine gløded af harme. Stod han ikke dér, Brinkman, lige bag hende mellem forhængene og så så inmare snil ud! Hadde han stået der og hørt alt — *lyttet!* uf, altid var det noget med den fyr!

Hun trak øienbrynene foragtelig op.

Nei, åssen ær det fjue? Ær De vred på mig idag da? lo han og kom frem. Hans skaldede isse skén.

Der ær ikke noe morro derinde, ser De —

de snakker politik. Og De ved, at jeg elsker freden, jeg frue. Eller tror De kanske ikke det?

Nu så skolebestyreren sig om, men kun et øieblik, og fortsatte så sin halvhviskende tale uden at ha fåt tæft af nogen verdens ting.

Skulde det være muligt, tænkte Kramer, at den lille elegante doktor dér var husets cicisbeo! Isåfald spilte de brillant sine roller. Nei, det måtte være nogen anden — den mand var sgu for fin, i altfor høi grad manglende det *alvor*, som kvinderne fordred. Ironi og kvinder — huttutuh.

— — — — — — — — — — — — —

Selv efter madens og vinens glæder, da man i salonen sad henslængt i magelige stillinger med armene udover borde og stolerygge, vilde den ikke rigtig indfinde sig den tone af skjønånders olympiske sjæleharmoni og legende lette ordespil, som efter skolebestyrerens mening ellers pleied hvile over hans soupers for størrelser på gjennemreise. Hr. Kramer var tydeligvis ikke oplagt iaften, han hadde ved deserten holdt sin tale for den gamle hansestad og blandt andet lykønsket den med i sin midte, blandt sine borgere at ha en idéens fanebærer og videnkjendt kunstbeskytter som Borchgrevink; men

siden var han ligsom gledet ind i sig selv. Heller ikke digteren og de to adjunkter kunde indse, at han var nogen ægte symposiast, der passed i kredsen. Så fik de lokket sin idealistiske vært bort fra den uværdige, ind med i røgeværelset.

Brinkman og Kramer, som uden at ha udvekslet tanker om nogen verdens ting, følte sig sympatetisk draget til hinanden, sad tilbage og pinte sig med at underholde Fredrikke; de hadde vistnok begge overmåde megen agtelse for den blege unge kone i den sorte silke; men hendes væsen forbød gjøn og almindeligt snak, og hvad det nu end var ved hende — noget for dem var hun ikke. Konversationen blev kold og høflig som i en jernbanekupé mellem mennesker, der nu engang mødes på et snevert rum, men hvis skjæbner aldrig kan tænkes at ville tangere hinanden.

Lige efter bordet var Mammy gået ovenpå, og da hun kom ind i det mørke soveværelse og af den kolde lysning over trækronerne derudenfor skjønte, at veiret var klaret op med måneskin, gik hun hen og satte sig ved vinduet med hånd under kind. Og hun blev siddende dér uden at ta op sit lommetørklæde trods

tårerne, hun kjendte varme og store pible ud af øinene og rulle nedover ansigtet. Det var ikke over det forfeilede selskab, hun græd; det var ud af dunkel sorg, en anelse om at være bleven snydt af livet, som var kommen over hende så ofte i det sidste: efter hvert teaterstykke, efter hver ny bog, efter hver forlovelse, hun hørte om, efter hvert hedt blik, som veksledes mellem to par øine. Men det varte altid kun kort. Iaften var hun for første gang kommen i nærheden af en virkelig mand, og hun hadde gået om i skjælven for ham og hadet ham, så hun gjerne kunde ha git ham gift i glasset eller skåret næsen af ham, så han bare hadde at gå bort og dræbe sig bagefter. Hun hadde været nær ved at le, da hun så hans anstrengelser i retning af at vise interesse for autografsamlingen. Hun hadde været nær ved at hulke, da han så på hende så sorgfuldt og så tungt. Hun hadde krympet sig som en ål under kniven ved det rolige blik, hvormed han et sekund mønstred Borchgrevinks ansigt. Og da han ved bordet talte — så jævnt og ligefremt uden et blink af ironi i øiet . . . . . å, aldrig hadde hun seet ind i noget menneske så

klart! Gud, hvor han måtte foragte hende! Hun skulde ånde lettet og sove trygt ind, om han faldt om på gulvet, f. eks. af et slagtilfælde, — han hadde vist levet vildt nok til at kunne få det —, og hun kunde få stampe og trampe på ham og spænde hans fjæs istykker.

Tilsidst befandt hun sig bankende på ruden med håndens knoker. Hun tændte et lys og vasked sit ansigt. Nå, aftenen var heldigvis snart forbi, og her i huset skulde han ikke få sætte sin fod oftere.

Da hun kom ned, sad han på patéen ved pianoet, foroverludet med hænderne foldet mellem benene. Hun satte sig med ryggen til ham på stolearmen hos Fredrikke, la hodet ned mod hendes kind og omfavned hende. Fredrikke gav sig til at stryge hendes buttede hånd.

I Brinkmans ansigt gik udtrykket over fra glisende velbefindende til en uvis famlende deltagelse, jo nærmere han iagttog fru Mammy; og han sendte et hastig blik forbi hende bort i kroken.

Kan vi få høre lidt sang, frue? sa han, underlig dæmpet, det lød for hende som en

diskret påmindelse om ikke at gi den fremmede anledning til gisninger. Hun satte op en mine af drømmende erindren.

Tænk du Fredrikke, at Einar endnu husker de franske ord. Han lå vågen, da jeg nu var oppe, og sa: Ou est Ribaut? — det var en maler i Paris nemlig, som altid legte gjemmespil med ham. At han husked det! Han må vist ha syntes, at han ligned Dem, hr. Kramer! sa hun og vendte hodet om med sit gladeste smil.

Se så frue, nå tænder jeg lysene, og så får vi den gode gamle: Aftnen er stille.

Å ja, hvis fruen vilde synge lidt! bad Kramer, og hans stemme var besynderlig dyb som presset op langt nede fra brystet.

Villig gik hun hen og satte sig på krakken midt imellem de to herrer og begyndte at synge. Hver anelse af græmmen var ude af hendes træk. Hun løfted hodet med den fede hage høit op, så øinene hadde kun som en åletine af lange bløde hår at kige gjennem ned på tangenterne; og munden, den store åbne fuglemund lo med et fyldigt ungsmil, mens de sentimentale toner ligsom bare åndedes ud.

Aftnen er stille
tonerne trille
lydløse ned i det evige væld.
Kun mine tanker
lyttende vanker.
Vil hun ei komme, ei komme ikvæld?

Hun mærked de øvrige herrer én for én glide ind og liste sig ned i stolene; hun mærked også, det hadde tilfølge, at hr. Kramers øine ikke længer turde hvile ved hendes profil, og hun smilte stadig lykkeligere. Altsom hun sang et par af sine uskyldige småsange, syntes hun mer og mer, at hun blev sig selv, at hun fik tilbage sit rene sunde jeg. Ti hun vidste, at hun her foran nodebladene, således med hodet bagover og munden åben, var noget af det smukkeste, der eksisterte; vidste at den hvide hals, der udsang tonerne, og de slangerunde arme, der yndefuldt duvende gled hid og did foran hendes buste, — at disse fuldkommenheder fandt fuld påskjønnelse og udbredte over hendes person en lyssky af poesi, samtidig som de fremkaldte hos tilskuerne en naturlig misundelse på Borchgrevink. Netop fra en sådan aften, hvor hun hadde siddet ved pianoet, var det, den skrev sig, Brinkmans beskedne og

pudsige forelskelse. Og som nu doktoren i en pause ledte frem noder for hende, vendte hun hodet og nikked fortrolig til sin ægtefælle; han sad med et fornøiet udtryk som en fader, der selv kjeder sig over musik, men glædes ved, at datteren gjør lykke.

Tonerne spændte tråde af sympati og fordragelighed mellem sjæl og sjæl, og der kom, efterat Mammy hadde sluttet, endelig igang en utvungen samtale og forløste den tidligere trykkede stemning. Tilsidst satte hr. Kramer sig til pianoet, og det gjorde et overordentlig godt indtryk på samtlige klassikere og på kapteinen, da levemanden med det tilbageholdne væsen og det staute martialske ansigt, da han efter nogle akkorder løfted sine strenge øine mod taget og intonerte så dybt anråbende, at rummet gjennemskjælvedes af lydstrømmen.

Herre tag i din stærke hånd
barnet, der leger ved stranden . . . .

Hvilende på stolkanten hos Fredrikke lå Mammy med øinene op mod lampeblusset, og gråten stod i dem, færdig til at presse ud milde tårer. Ja, tænkte hun, han måtte være et godt og trofast menneske . . . . hvor var han ikke

mild og ligefrem, da han snakked med børnene de var nede isted! Og nu . . . . . hvor han pusted mægtig gribende stemning i denne salme, så hendes sjæl flød hen i høitid! Han besad som en uudgrundelig underbund af sorg, som farved alt hans væsen, hans blik og hans stemme; og da han gik over til at synge polakkernes frihedssang, fornam hun stærkere og stærkere en bæven, som om hans stolte bryst hadde vredet sig i krampehulken ved hendes fødder. Senere kom han med nogle rørende, for hende ukjendte, men dog så hjemlige vers:

Hvad hjælper det, din kind er rød, og smilende din mund?
Hvad hjælper det, din røst er sød som fuglesang i lund?
Hvad hjælper det, du er så smuk og ung og glad og ynderig?
Når jeg må sige med et suk, at du er død for mig.

O var du død, var øiet slukt og taushed al din røst!
Var dine hvide hænder smukt korslagte på dit bryst!
Lå du bag gravens tårepil, forladt, en visnet rose lig,
Jeg vilde sige med et smil: hun er ei død for mig.

For anden gang iaften måtte Mammy harmes på hr. Brinkman. Ganske tilfældig så hun bort mod kaminen og traf dér hans ansigt, så væmmeligt og glisende, absolut udenfor al forståelse af stemningen. Men hun udholdt

hans blik, afvæbned det med sit eget tungsindige, der både skued tværs igjennem ham og langt, langt ud forbi ham.

Da Kramer vilde bryde op, sa hun.

De får det deiligste måneskin hjemover.

Er det måneskin? spurgte Borchgrevink og blunked eftertænksomt.

Ja det deiligste! — ialfald var det det, da jeg var oppe og så til børnene isted.

Ja, jeg følger naturligvis hr. Kramer til hotellet, sa Borchgrevink, som om det hele tiden hadde været selvfølgeligt, — ved du hvad, Mammy, du skulde ta på dig, du og, du har ikke været ude i dag.

Hvad siger du Fredrikke? Skal vi damer følge med dem? Å jo, lad os!

Ivrig diskuterende et eller andet emne af kun lokal interesse var skolebestyreren og hans venner kommen ud i alléen, før damerne i entréen endnu hadde fåt galoscherne på. Doktoren tog sig med påfaldende omsorg af Fredrikke, og hun smålo virkelig så lunt af hans pudsigheder. Da de to fruer med ham og Kramer endelig steg ned trappen, fortsatte klyngen dér foran at bevæge sig fremover. Nu giorde Brinkman noget, som Mammy ikke vidste,

ıvad hun skulde tænke om. Idet han sa til Fredrikke: Jo jo fjue, jeg forsikrer Dem — kom skal vi bort til kapteinen, så kan De høre det af hans egen mund! fik han hende til at skynde lidt på, men, kommen midtveis, beholdt de afstanden. Mammy råbte efter dem.

Å nei frue! bad skuespilleren. Lad nu dem gå! Tør jeg by Dem min arm? Nå, som De vil.

De har virkelig i hele aften sét ud som De har kjedet Dem skrækkelig! sa hun yderst kvikt.

Å nei såmæn, jeg har ikke det heller. Jeg har været lidt træt.

Han optrådte overhovedet på en tør måde, der ikke stod i harmoni med hans tidligere væsen. Der var ikke nogenslags måneskinsstemning ved ham; intet, der tyded på, at denne lyse nat med blinkende væde over pytter og stene og med sorte skygger af stammerne og med stjernernes hvide strøm foroven mellem grenene, at den rørte nogle strenge i hans bryst. Han *gad* simpelthen, tænkte hun, ikke tale i alvor med hende. Og så var det ligså godt, om de kom sammen med Fredrikke igjen.

Men så sukked han og støtted sig tungt til stokken som for at holde balancen.

Ved De, hvad jeg tænker på, frue?

Nei det ved gud, jeg ikke gjør! lo hun, for hun følte sig endnu ikke sikker.

Jeg tænker på, hvad jeg skal hjem til nu. Vil De vide det? Jo-o, De *skal* vide det, for at De kan ha et begreb om, hvordan vi mandfolk er. Altså: Kommen ind på mine rum helder jeg først to teskeer stryknin ned i halsen på mig; og oplivet af det prøver jeg på at læse igjennem rollen til imorgen. Dernæst stiller jeg mig tæt ind for speilet og forlyster mig med at iagttage mit eget contrefait . . . . ikke det ansigt, jeg bærer tilskue offentlig, men ærlig og oprigtig det rædselens billede, jeg danner, når jeg er for mig selv, og specielt når ved nattetid hotelværelsets kulde rigtig maner frem for mig mit rodløse liv. Nå, derefter stiller vi begge lysene på det lille bord ved siden af sengen sammen med en liden flakon kloroform og lidt bomuld, som vi tar frem af kufferten. Og når vi har lagt os og bredt tæppet over kadaveret, væder vi bomulden, holder den for næsen og slumrer ind. Men vi vågner angst og stirrer os om og føler, vi er våd af sved. Nå, det er her vi er, ja . . . . urets viser har kun gjort et fremskridt af en halv omdreining, og lysene

brænder omtrent lige høie som før. En omgang til . . . . åh, det er deiligt, mens besindelsen langsomt viger, det er som en forsmag på dødens hvile, og borte i kakkelovnen begynder det at tikke som fra et evigt urværk. Men vi vågner atter desværre, ser os om, forvildet, træt . . . . nå, almindelig ender det med, at man fra kufferten også må hente sin opium. Hvilken natlige komedie dog ikke hindrer personen fra den næste dag under spadsertiden at indkassere mobbens beundring og kvindernes varme blikke. Se det tænker jeg på, frue.

Mammy blev ikke forfærdet. Hvad han dér fortalte var ikke stort værre end, hvad hun vidste om både den ene og den anden af de rige og yndige fruer på Kalfaret. Hun tænkte på, at her ved hendes side gik den store feterede kunstner og betrodde *hende*, hvad aldrig nogen anden aned; tænkte på, at når man kom og beretted hende om hans sprutende livlighed i dét selskab, om hans stolte deklamation i dét, og om hvor han var bleven gjort kur til, så kunde hun smile overbærende med folks naivitet og sukke: *hun* vidste, hvor han dansed på gløder. Tydeligt så hun for sig de afskyelige hotelværelser, som han var forbandet til at bo

i, og sorgfuldhed overvælded hende. Hun gik med stive arme og åben mund og ønsked så inderlig, at hun kunde hænge sig ind til ham efter armen og hviske ham trøst; og når han så på teatret som Othello eller Hamlet seg ned for sin kvindes fødder og parkettet bæved, da kunde hun lukke øinene: det er *mig*, han tænker på, mens han knæler.

Hvorfor siger De mig dette? spurgte hun stille.

Ja det kan jeg ikke forklare Dem, frue. Måske fordi De minder mig om en kvinde, jeg i min ungdom har kjendt, og fordi sammenligningen, mellem hende og mig, der melder sig svælget mellem hendes rene billede og mit ynkelige liv har påtrængt sig så altfor stærkt. Måske har også det lune hyggelige rede, jeg gjæsted, fremkaldt sentimentaliteten i mig.

Hvad var det med den — kvinde?

Nå, ikke andet end, at hun var klog nok til at forlade mig og løbe bort i armene på en mand med indtægter.

Og endog kan De mindes hende med vemod og holde hendes billede i ære! sa Mammy halvhviskende hen for sig.

Ja frue, hun holdt af mig, men tog ham.

Jeg vilde følt mig skuffet over hende, om hun ikke hadde gjort det. En ægte kvinde følger ikke, har ikke lov til at følge sin personlige drift, hun skjænker sig til den mand, der rigest kan føde hendes barn. Det er det smukkeste, jeg ved.

Borte i gaden stod hele klyngen og vented. Det var pludselig gået op for dem, at man fulgte hædersgjæsten hjem.

På tilbageveien udtalte Borchgrevink sig for Fredrikke og sin kone om den ringe kunstsans inden teaterbestyrelsen. Der råded allerede almindelig misnøie over det høie honorar, Kramer var bleven tilstået. Han slugte en altfor uforholdsmæssig stor del af det aftenlige budget. Og de småttænkende medlemmers misnøie gik ud over Borchgrevink, som hadde foreslået ham hidkaldt mod et så rigeligt gratiale.

VII.

I grålysningen påskemorgen tog Mammy den sidste afsked med sin kjærlighed.

De sad i „Forskjønnelsen“, en lund af gamle mægtige trær et par minutters vei fra stadsporten, på en af de grønne bænke dér sad de, hvor ellers kun i mørkningen soldater med sine piger og andet kjærestefolk plejed sidde. Hun klynged sig ind til ham og græd ustanselig, kyssed ham så vildt og takked ham i alle tonearter for de stakkede stunder af uanet lykke, som han hadde skjænket hende. Og nu skulde stakkels hendes sultan ind til Kristiania igjen, hvor han ikke fik sove og hvor dagene sled sig hen for ham, den rodløse, så trist; og Mammy hans skulde bli tilbage og græde for ham og bede for ham, tigge Gud om at få tro på Guds eksistens, så hun kunde anråbe ham om at holde sin haand over hendes sta—a—k-

kels trætte og ædle sultan. Å, han måtte være *så* forsigtig, at han ikke blev syg, og blev han syg, kom hun straks derind og plejed ham, absolut kom hun derind. Og brevene måtte være lange, lange, og når hun læste dem, vilde hun le gjennem tårerne og tænke på sommerdagen, når hendes liv, hendes *alt* kom tilbage. Men — å hvor hun var ræd! Hvorfor det, lille Mammy? Jo, for om . . . . for om dampskibet skulde forlise . . . . eller maskinen kunde springe! Hører du, Jakob, du *må må må* være forsigtig! Og feberhastigt knapped hun op den tunge reisekappen hans, slængte sin hat på jorden og putted hodet ind til brystet hans, hvor hun pusted ud og sank sammen i hvile som efter et krampetilfælde. Han holdt hende ind til sig. Han sad og så ret frem for sig med mørkt rynket bryn, et samtidig olmt udtryk af sorg og dog resigneret som en keisergrenaders indfor den tscherkessiske bondepige, hvem pligten byder ham at drage bort fra. Det var sgu ikke så let en sag at forlade en så blind hengivenhed. Siden skjærtorsdag hadde de hver aften gjennemlevet afskedens bitre stund med hinanden, men hun hadde fået ham til at bli næste dagen over hver gang. Tungere og

tungere blev det. Nu, hun her i det råkolde fugtige halvmørke lå med hodet i hans fang, ansigtet op med de dødstræt lukkede øine og åben mund, fik han syn for de rædselsfulde dage, der vented hende fremover den første tid, hende den ulastelige kyske beundrede fru Mammy, gift med „idéen“. Og han klaged, mens han kyssed hende: Nei det er ikke så greit, det er ikke så greit! . . . .

Å Jakob, *min min min*! hulked hun påny og kasted hodet ind mod ham som en væder, der stanger . . . Men Mammy vil glæde sig til sommerdagen, når sultan kommer tilbage, pludred hun videre . . . Ja ja ja ja Mammy *skal* være fornuftig! hører du. Ingen, ingen skal få anelse om vor herlige kjærlighed! Men lidt efter reiste hun sig angst, hendes hulken og åndedræt stansed brat og hun stirred på ham som i en vision: der drypped tårer nedover hans ansigt! Rystende ham i armen skreg hun: Å Jakob, du tror ikke, du kommer tilbage! Sig det lige godt straks, du *vil* ikke, du véd, at du agter ikke . . . . . a jo jo, du kommer, du kommer til Mammy din! Hun dør, hvis din kjærlighed dør. De reiste sig endelig, tog et sidste langt favntag, og han fjerned sig opover; han

skulde gå stien langs fjeldet. Hun så efter ham, han vendte sig, stod stille og kom saa styrtende ned igjen til et nyt favntag. I forventning om det samme så hun efter ham næste gang; han slog ud med hånden, men dukked så hodet og skyndte sig videre. Hun lod sig synke hen mod en stamme, lukked øinene og strakte begge arme i veiret. Omsider tog hun sig sammen og ordned sine klær og sit hår.

Tænkende på sommerdagen gik hun nedover mod byen. Hun mødte ikke nogen, og røgen var endnu ikke begyndt at stige op af en eneste skorsten.

Hansen sad på sit kontor, søndagsklædt, da hun kom op til ham. Om hun ikke vilde ta plads sålænge, Fredrikke holdt på at klæde sig. Derefter satte han sig til arbeidet igjen, med ryggen mod hende.

Ja, hun hadde brugt al sin overtalelseskunst igår for at få Fredrikke med på den morgentur, de nu skulde ha udover Nordnæs! Hun hadde måtte sværge hende til, at de, hvis de bare gik tidlig nok ud, ikke vilde møde et menneske, der kjendte dem. Og den friske vårluft måtte hun nu engang ud og trække ind, før hun la sig tilsengs, ellers blev det meget smerteligere.

Det vilde gjøre hende så godt, mente Mammy, at komme ud til Nordnæs igjen, gamle, kjære Nordnæs, og se sjøen og alle skibene. Alt det hadde også Borchgrevink været fuldstændig enig i.

Mammy var i jægergrøn kjole og jakke, og om halsen bar hun en rødbrun boa af sammensyede ekornskind. Den letted hun af sig og la på fanget for bekvemmere at kunne drikke kaffen, som Engel serverte. Hansen hadde sin kop stående ved siden af tegnebrættet; fra en cigar på underkoppen hvirvled ustanselig en fin, let røg op og leired sig i blå, hvilende flager midt mellem gulv og tag. Cigarduften og lugten af revet tusch virked på hende omtrent som på et sanseligt mandfolk atmosfæren i en fin kvindes budoir kan virke. Hun var så let til gråten dér hun sad stiv på stolen . . . Herefterdags skulde hun aldrig kjende cigarduften, uden at tusen små træk af den elskede trylledes frem. Å, længsel, længsel . . . . ingen smerte var uendeligere og dybere end kjærligheden.

Hun fornam pludselig den største beundring for den tause, flittige mand, der lå bøiet over arbeidet. Således hadde han kanske siddet og

håndteret passer og ridsefjær lige fra det klokkeslet, da hun listed sig hjemmefra; og hans tanker de hadde svulmende af ømhed været hos hende derinde. Å, hvor hun forstod ham godt nu!

Hun tørred øinene, gik bort, la hånden på hans ryg og bøied sig ned over ham. Hun sa så stille og ydmygt som det ikke var hendes vane.

Er det ikke koldt for Dem her, Hansen? Hvor De arbeider meget! Er det et jernbanekort?

Han var virkelig grå i ansigtet, da han reiste sig bagover i stolen.

Nei, det skal nærmest betyde konsul Kohlmeyers eiendom på Kalfaret.

Og ved at se på hende, som hun fyldig og smuk og med hænderne foldet på maven, stod og glodde ned i dum, tungsindig beundring, smålo han, d. v. s. han stødte nogle hånlige pust ud af næsen.

Man må tjene lidt ekstra, ser De. Dette kort optog jeg igår, jeg var i byen alligevel, og i løbet af dagen får jeg det vel færdig. Det blir sagtens en hundrede kroner, når det overrækkes hr. Kohlmeyer med et tilstrækkelig

dybt buk. Når bare disse tyske pavenuer, ser De, blir killet lidt på forfængeligheden, får de straks tårer i øinene af begeistring.

Mammy kunde slet ikke finde sig i, at denne morgens vemodige og tungsindige stemning skulde forspildes ved hans forsøg på overlegenhed. Og med en moders rene, ømt, manende blik mønstred hun den stærke, skjæggede mand, så han tilslut blev forlegen, svælged stille og hans øine under de døsige låg uroligt flytted sig fra gjenstand til gjenstand på bordet. Hun kunde ha slynget armene om ham. Saa la hun hånden let på hans skulder og sa.

De er blit meget forandret på det sidste, Hansen . . . . . blegere og magrere og trættere i ansigtet. Gud, hvor Fredrikke må være stolt over at ha en så'n mand som Dem!

Hørmh! Hansens øine gjorde et blink op som en bulbiders, der agter at glæfse, hvis man engang til klapper den på halsen. Han tog fat på arbeidet igjen. Og stødt over hans prosaiskhed gik hun bort og satte sig på stolen, hvor forladthedsfølelsen atter overvælded hende til tårer.

Over turen, de tre gjorde gjennem byen og ud på Nordnæs, hvilte der en stemning som

af fangers undertrykte hulken og klage, og gadernes stille øde og alle vinduerne med de nedrullede gardiner betog dem enhver lyst til at tale sammen. I denne vårlige, klare morgen, der for Bergens befolkning indleded opstandelsens store dag, var der over disse stakkels hverdagsmennesker en vemod, saa usigelig som den, der må ha ruget over Kristi sidste vandring i Getsemane med disciplene.

I Hansens udtryk og adfærd læste Mammy slående den samme smertefyldte hengivenhed, som hun selv bar i hjærtet. Hun forstod ham og led med ham, led ved den stærke, tungvindte mands sorg og ved hans angsfulde kjærlighed for Fredrikke. Han trodde jo på dette lægernes prat om indesiddens usundhed og snørlivs farlighed for afkommet. Og Fredrikke hadde lige til for nylig unægtelig været skrækkelig i retning af at snøre sig. Men hun stod det nok alligevel over ligsom alle vi andre.

Nede i byen mødte de enkelte mennesker på vei til fropræken i Missionshuset. Fredrikke hang ved mandens arm, hang tungt og så ret frem for sig med dødt og indvendigt blik. Nedover den unge, slanke overkrop hængte en sort silkemantille med perlekvaster. Hansen trykked

og trykked hende ind til sig, og det blik, hvormed han så ned på hende, var ubeskriveligt i sin kjærlige, ydmyge beden-om-tilgivelse.

De gik gjennem Strandgaden, hvor enkelte steds husene på begge sider luded over mod hinanden og gjorde det halvmørkt under sig.

Nede paa Muralmendingen stod fire konstabler, endnu indsvøbte i sine nattekapper, og så hemmelighedsfulde ud som romerske snigmordere på et torv. Og ud af det grønne fløtmandshus nede ved kaien rokked en firkantet gammel sjømand i skjorteærmer og blank hat og kridtpiben i munden.

På Nyalmendingen, hvor dampskibene lå ved bryggen, var der mere liv; og ude på vågen lå fartøierne ikke så tæt i tæt; der såes lidt af sjøen, den var så blank, at hele fæstningen med Håkonshallen og Walkendorfstaarn speiled sig i den. Der borte ved den anden side lå de store dampere, der gik på Kristiania. Den med flagget heist og røgen vældende ud af skorstenen var det, som . . . . .

Luften svirred af klokkeklang fra kirkerne.

Lidt bortenfor Nykirken mødte man en stilfærdig, velklædt ung mand med sorte hansker og med floshat over et grimt og udtæret ansigt.

Han bar en forgyldt salmebog i den ene hånd, med den anden leied han en gammel kroket dame. Han førte hende ud i gaden og hilste ærbødigt på de tre.

Men Fredrikke! *Var* det ikke Kornelius Hermansen? spurgte Mammy. Hun husked noget om, at den mand engang hadde fået en kurv af kusinen, og det skulde været, fordi han var for lav at gå ved siden af på gaden.

Gud, hvor han så dårlig ud! tilføjede hun halvt for sig selv, — han har vist tæring.

Det har han godt af, — han har vist fået det af alle mulige kjønssygdomme, sa Fredrikke hånlig.

Hansen, der måske selv en gang i sin ungdom var bleven mærket efter kvinders favntag, så ned på hende med sit spottende og dog så forelskede blik. Ti hvert et udslag af ubevidst grusomhed hos dette forgudede og besynderlige væsen både skræmte ham, så han frygted, at hun kanske var gal, når alt kom til alt, og det fremkaldte hos ham en kildrende fornemmelse af vellyst. Dette nu frugtsommelige rovdyr med de gratiøse former og den bisarre sjæl, denne skjønne ulykkelige med det høie, bredhoftede, men ellers kattesmidige legeme, der

hadde set den ene lidenskabelige mand efter den anden vride sig tiggende for hendes fødder og bare var gåt fra dem, for hun syntes synet var ubehageligt og forstod dem ikke, hun var hans eie og han hendes livsbetingelse, hans hus den stald, hvor hun alene kunde finde hvile og næring. Og det var hans faste overbevisning, at når blot den første barsel var over, vilde hun føie smukke, moderlige og huslige egenskaber til sin stolte umenneskelige kyskhed.

Luften frisked ikke hverken på hendes humør eller hendes kinder. Hun blev ved at hænge tungt efter hans arm og se ligegyldigt, somnambult frem for sig. Selv sit fordums hjem, et lidet, hvidmalet, spidsgavlet hus yderst i Strandgaden gik hun forbi uden et eneste blik.

Som man i dovent tempo lunted udover Nordnæsvolden, var Mammys øine uroligt på jagt og hendes øren i lytten efter det svære skibsskrog, der nu snart måtte komme glidende forbi med sin dyre last ombord. Det var jo imidlertid for Fredrikkes skyld, at de gik her, derfor glemte hun ikke at søge at oplade hendes blik for naturen af og til. Og Fredrikke prøved på at se, hun vendte ansigtet både hid og did for ikke at bedrøve sin mand og

kusinen. Men hverken de grove caltha palustrer i sumplænden langs stien eller anemonerne og smørblomsterne, som i glade, lysende byger bredte sig over de vårlige bakkeheld bag dem, eller sjøen med sine speilbilleder af de nøgne fjeldsider og Askøen derude, — ikke ved noget af dette glæded hun sig, hun ønsked kun så inderlig at være inden fire vægge igjen. Man satte sig på en bænk ikke langt fra den afgrund, hvor hun for et par år siden — formontlig i en anelse om sin mangel på levedygtighed til det kummerlige liv, som småbyen kunde byde hende — hadde villet inspirere ingeniøren til arm i arm med hende at styrte sig udfor.

Inde fra vågen hørtes en brusten tuden, og samtidig fór Mammy sig skjælvende med hånden op for brystet. Fredrikke sa tørt.

Å, Hansen, vil du ikke gå lidt bort, jeg har noget at tale med Mammy om.

Han strøg hende nedover ryggen og reiste sig.

Mammy idag *må* du gå til Brinkman, jeg holder ikke denne tid ud! hvisled hun.

Ja, ja kjære Fredrikke, — hvis han bare

er kommen tilbage. Han har jo været inde i fjorden hele den sidste uge.

Så må du gå til en anden, absolut.

Men Mammys opmærksomhed var ved skibet, der styrende ned mod kvarven strøg rundt pynten i en stor bue. Med munden åben i smerte og et fugtigt, næsten stønnende blik fulgte hun den høie skikkelse bag på dækket, som hun trodde var ham. Å, at hun ikke turde vifte! Hun så tydeligt, det var ham. Og han vidste, hun sad her, men turde heller ikke vifte.

Han er ækkel, det er godt, han får sig væk! sa Fredrikke mat.

Hvad? Hvem?

Han *er* ækkel, Mammy. Jeg ved godt, at han kom til dig om formiddagen.

Hvem? Jeg forsikrer dig . . . . .

Jo han *forsøgte* at indsmigre sig hos dig.

Å nei, det gjorde han vist ikke, Fredrikke! lo hun lettet.

Ja, ækkel er han nu. Onsdag, da jeg stod i blomsterbutiken i Olaf Kyrresgade og skulde ha en krans til mors grav, kom han ind. Jeg fik såvidt smette mig bagom døren til kjøkkenet. Han skulde ha de dyreste roser og med figtig

stærk lugt. De hadde ingen af den sort nu. Ja, men så måtte de sende dem ned i hotellet, når der kom senere på dag. Det er til en ung frue, sa han til manden. De véd, der gives øieblikke i unge fruers liv, hvor kun den mest intense blomsterduft kan trøste, — således var det han sa . . . . Å! på en så spydig og erfaren og smiskende måde! Jeg er sikker på, det var de roserne, jeg så hos dig torsdag.

Mammy smilte kjærligt. Naturligvis hadde han ikke sagt det på den måde. Ja, hun fik nok være forberedt på at høre adskillige dumme rygter om sin elskede. Hvor alle hadde en feil opfatning af ham! Stakkels hendes Jakob. Hun alene kjendte ham og kunde klukke indvendig af alt tøvet, som hans fjender og misundere satte ud.

Hun slynged armene om Fredrikke og kyssed hende på kinden; den var kold og gjennemskinnende som en gelé.

Sig til Hansen, at nu må vi hjem igjen, hvisked Fredrikke, da manden nærmed sig.

Altså: du lover at skaffe morfin i dag? Gå og se, om han er hjemme, straks du har fulgt os til dørs. Og få til mange gange.

Hjemover gik de den øvre vei bag byen for at træffe saa få folk som mulig.

Hansen bodde nogle minutter fra Borchgrevink, midt i en bakke, der førte fra Nygårdsgaden op til alléen. Det var et tarvelig og koldt, blegrødmalet murhus, et af disse spekulanthuse, bygget kun for fattige leieboere. Hansens hadde anden etage for tre hundrede kroner. I de øvrige leiligheder bodde håndværksfolk med mange småbørn. Helt nede, halvt i en kjælder, holdt en madam en butik. I vinduet, hvoraf det meste skjultes under en jernrist, hang to appelsiner og nogle sukkerting i en tråd.

Går De ikke op med og spiser frokost? spurgte Hansen, da man nådde gadedøren.

Nei Mammy, ikke kom, sa Fredrikke, — der er så lidet hyggeligt nu om dagene, far er så forkjølet og harker så stygt.

Ja, det var jo egentlig aftalen, at jeg skulde få spise hos dere, men . . . . jomfruen skal i kirke, så jeg får vel være hjemme hos børnene.

Således skiltes de.

Skolebestyreren og Einar hadde netop fortæret sine morgenæg, da Mammy kom hoppende ind fra entréen og kyssed dem begge. Hun udbredte om sig en flom af friskhed og kvidder,

prated om sjøluften, om Hansens flittighed, om Fredrikkes rørthed over at gjense tomter, hvor hun hadde leget som skolepige (Fredrikke hadde aldrig leget), og om stakkels gamle onkel Todtlands hårdnakkede forkjølelse, et prat, et hæse blæsende virvar om alt muligt, så da hun slutted, var stilheden i rummet så underlig, og efterklangen af hendes egen lystighed ligsom trak sig spottende hen oppe under loftet. Skolebestyreren stod og gnikked sine tørre hænder og smilte med de brune, stikkende øine, mens han iagttog alle hendes kvikke bevægelser med en vis gammelmandsnysgjerrighed. Hun så ikke på ham.

Ja, du går vel ikke med til høimesse du, Mammy?

Nei kjære Borchgrevink, det har jeg ingen lyst til.

Hun stod borte ved bufféten og skjænked sig the, og hun blev piblende rød ved at mærke, hvor hun skjalv paa hånden og over hele kroppen.

Jeg skulde jo egentlig spist hos Fredrikke, ser du . . . . . og nu er jeg så stormende sulten.

Men da han vel var gåt, måtte hun reise

sig og løbe bort til det åbne vindu for ikke at kaste op det æg, hun hadde tvunget ned.

Se der Einarmand, gå nu du ud og leg paradis med småpigerne til kapteinen der ude på fortouget. Du må ikke være inde, når både Mossa og Rikke er ude med dadda. Se her har du en krone til sparebøssen.

Den blege, indesluttede, forsigkomne poik, der fra barnekammervinduet ovenpå såmangen en gang hadde set Kramer stige ind haveporten, men var bleven instrueret til aldrig at nævne det for nogen, han var i de sidste to uger vænnet til at tænke sig pengegaver i forbindelse på en eller anden måde med den fornemme fremmede herre. Nu sa han.

Å mamma, igår så jeg Kramer stå på Nygårdsbroen. Han røg cigar og var så sørgmodig, mamma.

Han syntes vel, det var leit at reise fra byen, hvor alle har været så snille med ham . . . Så gå nu, gutten min, ud og leg paradis! Hun hadde åbnet havestudøren, som fra spiserummet førte ud i alléen . . . . Nå ja, det er sandt, du må jo ha frakke på.

Straks hun var alene, løb hun ovenpå i sovekammeret, kasted sig på sengen, tog puden

over hodet og lå der stille, stille . . . vilde ikke tænke, ingenting fornemme. Men hun hørte børnene udenfor vinduet og trak puden tættere til om øret. Så hørte hun dampskibsfløiten fra en af småbådene nede pa Lungegårdsvandet, og rædslen greb hende, hun storskreg, hylte og bed sig i armen. Å, at kjærligheden således kunde ta et menneske! Hun vilde kaste sig i sjøen . . . . nei børnene, dem holdt hun jo af, de skulde ikke dø morløse. Så ringte det neden under. Om det var ham! Om han var kommen for sent imorges! Hun op, koldt vand over hele ansigtet, flidde håret, tog sig sammen og gik ned. Der stod Brinkman. Hun kunde slåt ham med knytnæven i fjæset, men hun smilte. Nei, Borchgrevink var netop i dette øieblik, for et *sekund* siden gåt ned tværgaden . . . han vilde straks ta ham igjen. Dermed lukked hun, som om hun hadde travlt, entrédøren. Hun gav sig til at vandre fra værelse til værelse uden mål. Hun satte sig omsider ved vinduet — nei, hun kunde jo ikke speide efter ham. Hun vilde synge — nei, bagpå det første nodehefte hun så, hadde han tegnet korridorerne i hotellet, for at hun igåraftes kunde liste sig ubemærket op til ham.

Om det bare vilde bli nat snart! Å, om natten skulde hun ha sine bedste stunder! Da vilde hun ligge med lukkede øine og tænke på stakkels sin sultan, tænke sig ham frem igjen fra første aften, han var i deres hus, og til sidste kys i Forskjønnelsen. Så vilde hun ta ham i favn og kysse ham, som om hun aldrig vilde slippe ham mere . . . . å, men så kom den kolde opvågnen. — — —

Men Brinkman, han hadde vist mærket noget på hende! Det måtte hun ha undersøgt. Å, det var jo sandt . . . morfinen . . . Fredrikke! Op i soveværelset igjen til det kolde vand, og så et kininpulver, og så afsted til ham.

Doktoren bodde tilleie i et af de grønmalte, gammeldagse huse af træ, som omgiver den store åbne plads, der kaldes „Engen“. Ud mod denne plads vendte hans kontor og venteværelset.

Nei såmen trur eg ikkje, at det er første gangen, De sætter Dokkes små føtter hos os, lille frue! smisked hans modbydelige tandløse husholderske ved synet af den smukke, unge kone. Værsågod! netop for et øgeblik siden sat han føtterne indom dorren. Og med en hekseagtig, hemmelighedsfuld mine gik hun

ud af kjøkkenet og lukked op, ikke døren til venteværelset, men en dør langt bag i gangen. Værsågod! Mammy så ind i et mørkt og, som det forekom hende, med alskens fantastiske svarte gjenstande udstyret rum, hvor en hvid hodeskalle løftedes op af en sofa. Det var Brinkman. Hun fik en følelse, som hun skulde ind til en troldmand i underjorden. Men hun gjorde et muntert hop og smilte skjælmsk.

Se her har De den ære at se mig hos Dem! kan De gjætte, hvad jeg kommer for?

Det har vel ikke så'n hast med det, sa han og trak tilside de mørke gardiner fra et vindu mod en gartnerhave med høit gjærde. Hun la med glæde mærke til, da det blev lidt lysere eller lidt mindre mørkt, at hans ansigt hadde fået en fin, sygelig rødme; hun hadde iagttaget den før et par gange, når han var bleven hidset af en altfor langvarig beskuen af hendes skjønhed. Og han var virkelig noget nervøs, hvad der gjorde hende ganske tryg. Hun satte sig ugenert.

Så dette er altså Deres berømte hule.

Ja, det er min hule.

Han gik rådvild og forlegen og stak

armen ned i alle kroge og keg bag alle møbler.

Jeg skulde da ha noe portvin etsteds.

Ja, det var et underligt rum! De var så dybmørke alle ting herinde, ligesom sod sluged de i sig lyset, den smule dagskjær fra vinduet. Over gulvet var bredt sorte, dybe fårepelse; på løibænken, hvorfra han hadde reist sig, lå et mørkplettet skind, det var vist af leopard eller tiger; på selve væggen var der over sort grund smurt op, slusket og afjasket, de besynderligste fysiognomier med gamle, onde øine. Bagi en vægfordybning stod et ældet piano med gule taster, og oppe på låget var stillet i række en del sprællemænd af pap.

Ja frue, her er det, ser De, at jeg sidder om nætterne og skriver mine romaner, mine glimrende romaner, som på to sider skildrer mere end andre almindelige romaner på tusen.

Uf, hvor De tøver altid, Brinkman!

Gjør jeg, frue? Vent, vent, skal De straks høre. Men sæt Dem nu i sofaen! sa han og pegte på løibænken.

Ja men bare et øieblik, for jeg har forfærdelig travlt til middagen.

Med en vis angst iagttog hun, at han lidt

efter lidt blev sig selv igjen, den listige, gjønende ræv, hvem det var umuligt at skjønne, hvor man hadde. Han satte på bordet en støvet flaske og to glas, som han fandt, gud måtte vide hvor. Endelig tændte han en cigar og satte sig ligeoverfor hende med det glisende fjæs mellem begge håndfladerne.

Åssen er det da, frue? Er De lykkelig om dagen? De ser så lykkelig ud.

Hun la armene op på bordet og tog sin boa af sig, for at han skulde se hendes deilige hals. Med hodet yndigt på skjæve og truden ud, som når man pludrer ømt til et barn, sa hun.

Nu skulde De være snil, Brinkman, og gjøre mig en tjeneste. Det skal ikke bli misbrugt, og det er ikke til mig selv; De må stole på, at det ikke er det. De må skaffe mig noget morfin, *meget* morfin . . . . ingen recept, forstår De, for så tror apotekerne . . . .

Han så et øieblik alvorligt mønstrende på hende, reiste sig derefter og trak ud en skuffe af et lavt skab, hun ikke hadde set før.

Værsågod her er noget, hvis det er nok. . . . . Det er til at drikke i vand.

Og han rakte hende en flaske med klar

vædske så ligegyldigt, som det kunde ha været en femkroneseddel.

Tusen, tusen tak! Hvor De er snil alligevel, Brinkman. Og jeg, som ikke kan gjøre Dem nogen tjeneste igjen!

Ja De er lykkelig, De frue! sukked han. Nei, så De har *den* idag! han greb boaen og strøg den kjærtegnende.

Hvad er det med den?

Ingenting.

Han var virkelig så underlig, at hun blev ræd, aldeles som hun skulde ha været hos en ondskabsfuld, gammel mystiker.

Hun reiste sig og vilde gå.

Ja ja, tusen tak altså!

Nei, men frue, skulde De ikke høre romanen først!

Er det kanske „En ældre gentlemans sidste skrig“? lo hun.

Nei da. Jeg skriver nu på en, som heder „Troubadouren i Teutobonerskoven“. Vil De høre?

Op af bordskuffen trak han et langt ark fuldskrevet papir, som han hurtig løb igjennem, før han begyndte at læse. Men hun skjønte straks af hans hakkende søgende måde, at han

kun på stedet digted noget; der stod ingenting af det på papiret.

Der var en gang en ridder i pantser og plade. Om morgenen tog han ud at jage, og om kvælden i sine haller sad han i hvile ved bålet, mens tærnerne de trådte dansen over de bonede gulve, og hans viv, den unge Gunhilde, bragte ham mjød i gamle krus. Og narren, den kåde krøblingedreng, korted ham timerne med lystig spas. Men det hændte, at borgherren en kvæld bragte med sig hjem fra skovene en troubadour af skjønt og drabeligt åsyn, med fløilsbluse og guitar, og bænked ham i høisædet. Og troubadouren han hvisked til narren: Når jeg kvæder mine sange om måneskin og kattefjed, da træder tårerne frem i alle borgfruers smukke øine. Monne vi prøve. Og se, ved drikkegildet i hallen rørte han strengene og sang dertil, og narren sad ensom, ti man glemte ham for den anden. Dog fra sin mørke krog fulgte han borgfruens øine, dér dug lagde sig over dem. Den næste dag, da sol stod op, kom troubadouren gående over borgens volde. Narren, den kløgtige dreng, fulgte ved hans side. Alt folket var samlet for at hylde sin hersker og herskerinde. Arm i

arm skred de gjennem de hilsende rækker. Hun bar om sin hals et skind af den kostbare Zobel. Men da hun øiner den fremmede sanger fra hallen om kvælden, stiger purpuret op i de fagre kinder, og hastig som stukket af slangen trækker hun til sig sin arm. Hun løfter skindet af halsen og siger: Uf, hvor det er varmt! Borgherren mærker, at hendes arm ikke stikkes under hans igjen. Han vender sig nysgjerrigt mod hende. Men han skjønner, at skindet jo netop må hænge på den arm og ikke på den anden, ti den anden hænger ledigt ned. Da....

Nei, men frue! Er de ikke lykkelig? Er det ikke morsomt? Er det den historiske tone, De ikke er rigtig fornøiet med, eller åssen er det?

Han så yderst forundret ud over, at hun ikke vilde høre romanen tilende. Hun hadde reist sig igjen, stod med sammenkneben mund og et blik, hvis fornemhed og overlegne foragt skulde få ham til at skamme sig over spøgen. Hun holdt hånden knyttet om det fatale ekornskind.

Kjære Dem Brinkman, hvorfor river De papiret istykker? Romanen er vist meget god, den . . . . hvad var det: Teutonerskoven?

Nei Teutobonerskoven.

Ja det var det! Den er vist meget god. Men nu må jeg virkelig gå, børnene sidder alene hjemme. Farvel, farvel, kjære Brinkman. Og tusen tak for . . . .

Å, jeg ber!

Efter at være sluppen ud af hans hule næsten løb hun nedover langs husrækken. Hun vilde ned og drive gjennem fattigstrøget ved „Nøstet“, hvor ingen kjendte hende.

Han lyver, han lyver og han véd ingen ting! skreg det indeni hende. Aldrig har Jakob sagt det om måneskinssangene!

Å, han skulde bare vide den skurk af en doktor, at hvad han har efterstræbt i to år, det vandt Kramer på to dage!

VIII.

Dampskibet, Fredrikke skulde reise med, nærmed sig ude på fjorden.

Det var en formiddag i begyndelsen af August, en tung dag, hvor man aned torden eller regn i luften. Himlen over fjeldene var hvid, men med et intens lysskjær, der fik alt menneskekrybet langs fjordrendens kant til at glise med øinene og føle det lummert som under et telt.

Ingeniøren hang over gjærdet foran vogterboligen. Vinduerne til stuen stod åbne. Han hørte gamle Todtland spå om vejret på sin bekymrede og vigtige måde, indtil Fredrikke argt afbrød ham: Hold nu bare op far, du må aldrig tro, at du skjønner dig det bøs på det! Hvorefter gamlingen forstummed, og hun fortsatte ved Olas og Engels hjælp at pakke sine sager.

Oppe på volden foran gården sad en del svenkefyrer leiret omkring et anker brændevin. I høitidelig taushed sad de og hang med hoderne som en flok melankolske alker og stirred ned mod sjøen eller ingeniørens hus. Ikke engang Engel, da hun gjorde sig et ærende ud af kjøkkenet med mad til hønsene, formådde at kvikke lidt op på de sørgende mænd. Ingen lod sig blænde af det glorøde silkebånd, hun hadde bundet om halsen.

De sørged over tabet af sin formand, Kaggestad. Han var idagmorges tidlig faret heden under et drøn, der planted sig gjennem alle fjelde ti fold stærkere end et almindelig mineskud. En krukke nitroglycerin, han skulde bære fra sjøen op til tunnelindtaget herborte, måtte han ha stødt mod en sten. Hans legeme og sjælen vist med var sprængt i tusen bitter som en bombe. Da arbeiderne kom styrtende ud af fjeldet, opdaged de kun få spor af sin smukke anfører. Leveren hang opi en birkekvist og drypped, og en tarmstump var slynget klask mod en bjergvæg. Man fisked disse sager ned, beslutted at „skofte“ den dag, rodde hjem og satte sig i sine stasklær ude på volden.

I det sving ud mod havet, som fjeldene

gjorde en halv mils vei bortfor Rødberg, tegned anlægget langs fjorden sig som en grå udpræget strandlinie fra en svunden geologisk periode, da vandet hadde ligget endel høiere opad fjeldet med is, der i årrækker hugged mærker i stenen. Derbortenfra lød alt i ét dunder af mineskud, og hvidgul røg trak sig ud af de svarte huller under de fremspringende grønne næs. Lidt til den anden side af Rødberg i en skjæring hørtes et arbeiderlag i fuld virksomhed: med de faste, klingende slag af feisler på minebor, med stene og grus, der kjørtes udfor en mur, og med opsangen fra en mand, der vel stod med brækstangen under en vældig blok: *Hå*, ta i å *drå*! *Hå*, han er frossen fast, *hå*!

De tunge naturomgivelser, selskabsløsheden, alt arbeiderlivet med minering og sluskesang og banden og slagsmaal og trampen af dans oppe på låven, hadde omsider gjort Fredrikkes humør så nervøst og krakilsk, at hun måtte bort. Til badereise var der nu ikke råd. Så skulde hun op til en fjeldgård på Vos en uges tid. At Mammy hadde anbefalet den og selv vilde følge, var visselig mere end kjærligt. Men Hansen hadde nu sine egne tanker om de ting. Ti der skulde som trediemand være med en

søstersøn af skolebestyreren, en ung malerslask fra Kristiania, og ingeniøren hadde set ting, som . . . . Nå, at Fredrikke holdt venskabet med kusinen så varmt, det hadde han al grund til at bli mindre og mindre begeistret for. Skulde hun til sine øvrige yndigheder også føie den at anlægge sig fru Mammys letfærdighed, så vilde her i sandhed bli hyggeligt! Forøvrigt blanded der sig måske i Fredrikkes trang til forandring af opholdssted en smule længsel efter at slippe bort fra far'en og sin mand. Og det var mistanken om dette, som til hans nedtrykthed, hans indesluttede sorg la en svidende græmmelse, så han bed i sine læber og mased sit skjæg med tænderne.

Han så virkelig yderst tungvindt ud, dér han hang over gjærdet og spytted skrå ned i linien. Hans øine var sløve og slappe som efter måneders søvnløshed, og ansigtet hadde en dampskibsmaskinists svedige, gråblanke farve. Det tætte, brune fuldskjæg, den grå turisthue og de mørke, bondesydde klær kunde få fremmedfolk til at ta ham for en jægteskipper eller ishavsfarer.

Stakkels mand. Hans liv hadde til de sidste år artet sig jævnt koselig, med jævnt

arbeide, en tids studieophold ved et polyteknikum i Hannover, siden med ansættelse forskjellige steder; nu og da slumped han til at få sig en ven hist og her; allesteds røg han sin pibe, drak sit glas og var fri og holdt sig klar af kollisioner med overordnede. Når sammenligningen meldte sig med de tider og så med det, han nu var kommen opi med gjæld og evig bundethed, svæved der frem i ham endel tågede tendentser til at løbe fra det hele, f. eks. til Amerika. At se ugifte mænd, det var for ham som at finde sig bag lås og lukke, vækket af sollyset gjennem et fængselsgitter. Han misundte svenskesluskerne. I friluft kunde de, såmeget de vilde, elske Engel og Rødbergens døtre, og når banen var færdig drage sin vei til et nyt anlæg lige så letvindte som de var kommen.

Barnet, Fredrikke fødte ham, det barn, der skulde vækket hendes menneskelige egenskaber, det var død to uger efter fødslen. Han gik sky omkring et par nætter og undgik at se ind, hvor hustruen lå syg. Uden at ville ha følge af en mors sjæl kjørte han en regnveirsdag i indelukket vogn med kisten op til Møllendal. Der var Pitter og Mammy og skolebestyreren mødt frem.

under den lange tid, man måtte vente på præsten, sad han med ryggen til sine venner og stirred på det sorte låg. For alle de blomster og kalaer, der var sendt til hans hjem, dem hadde han smidt af kisten ligså tidt som vågekonen hængte dem på. Da endelig kappellanen kom med stor paraply, kjolen opløftet som et fruentimmers og marguriten om halsen og søgte at skabe sig, som om det var meget dybere end blot og bart forretningstanker, der besjæled ham, lånte ingeniøren ham så hånlige øine, at han i befippelsen tog skuffen med muld i den gale hånd. Men bagefter vandt jo Hansen sin selvbeherskelse igjen, og skolebestyreren skrev anfaldet af råhed på sorgens regning.

Gamle Todtland kom ud, støttet til sin kjæp. Uden at turde forstyrre svigersønnen med prat, stilled han sig ved siden hans, la baghodet ned på ryggens pukkel og lod sit gule fjæs med de brune bondeøine under brillerne snuse til alle himlens egne. Endelig voved han si, spagt som for sig selv.

Han trækker op, og trur og Hun skulde ikkje være så hippen på at reise idag.

Å — bygerne her i fjorden plejer ikke nå så langt ind som til Vos, svarte Hansen venligt.

Hans tyranniske temparement kom så godt ud af det med gamlingens ydmyge tagen-til-takke væsen. Så vidt det stod til ham skulde svigerfar'en få leve resten af sit liv frit for græmmelser. Da et sindssygehus ivåres gjorde vrøvl i anledning udeblivelsen af månedspengene for Fredrikkes søster, og der truedes med at sende hende hjem, fik ingeniøren ved energisk appel til skolebestyrerens videnkjendte humanitet sikret hendes fortsatte forpleining.

Imidlertid var Fredrikkes sager båret ned til sjøen, og man tog farvel med hendes far. Ingeniøren skulde blot følge med til Hellevig, assistenterne derimod — for at bære bagagen og løfte damerne over elvene — med helt op til fjeldgården.

Fredrikke var i en sort, enkel kjole. Hendes figurs profil med det lille hvepsebryst og de bredt udviklede underkropspartier utydeliggjordes ikke af nogen slags ophæftninger eller plisséer og andet krimskrams. Over håret bag hesteluggen fandtes en bitte liden hat, der var sort og af facon som taget på en fremspringende kvistkarnap. Nogen gjennemgribende forandring i hendes væsen, noget i ligned med det nye og skinnende, der følger på en hamskiftning, hadde

barselen ikke medført. Ialfald så Hansen, da hun kom op efter de to måneders sengeliggen, intet fremskridt uden det, at endel sorte prikker på næsevingen var borte, og at huden i det hele var blit renere hvid og mere flødefin. Midt under al sin ømhedsfølelse — den vågned igjen stærkt nu, han hadde hende ombord, ude af milieuet for de daglige pinsler — sad han og studerte på, hvad det var for et hjul, der kunde mangle i hendes åndelige mekanisme. Blandt de mange nye arvelighedsteorier holdt han sig helst til den om sygelighed hos afkom, født efterat en vis forældrenes alder var nået.

Kapteinen, en barnslig og hjærtensgod, tyk, rød fyr kom vraltende nedover til dem, dér de sad bagerst ved tougværket.

Nei goddag lille frue! Kor De ser molefunken ud! Er det han dér? Eg skal jule han, eg!

Han rev huen af ingeniøren og dasked ham med den, men stansed, da han skjønte, at også her var humøret dårligt.

Ja er det 'kjé det, eg seier — De er altfor god te han dér, lille frue!

De to mænd fulgtes nedenunder for at

drikke et glas toddy, Fredrikke gik op på kommandobrættet.

Skibet var kommet helt ind under Osterøfjeldet, før ingeniøren viste sig ved hendes side. Hun stod med hagen udfor brystværnet og keg, surt smilende, ned over andenpladsen. Dernede var fuldstuvet af svensker, som holdt et syndigt leven under traktement af øl og brændevin.

Fan klore mig i agterenden, vil jag inte ha mine pengar! skreg én med knytnæven op i madam Johnsens, restauratricens ansigt. Kammeraterne, der skulde bringe ham til fornuft, holdt på at flå klærene af ham, således sled han sig. Madam Johnsen lo ham ud, og svor, at hun ikke hadde fået en skilling.

För tusan småjävlar din förbannade käring! skreg svenskeren og sled og rev sig med skum om munden.

Kapteinen kom farende op i to spring og slynged skingrende følgende kommando til matrosen forud ved bougsprøitet:

Mads, hiv den fulde svensker iland i Brudvig.

Fredrikkes øine lyned af triumferen og vellyst ved scenen.

Det er da mærkelig, sa ingeniøren til hende, — de folk pleier aldrig ville snyde.

Jeg siger ikke, han har snydt. Jeg så, han fik en flaske øl og gav hende ti kroner, som han ikke har fået tilbage på.

Og det kan du stå og more dig over!

Høh, det drukne svinet har godt af det! svarte hun.

Ingeniøren var virkelig blegnet, han lo af raseri, med disse hæse pust gjennem næsen. Det var ikke hans vane at blande sig i andres anliggender, men han følte for en gangs skyld den største lyst til at gjøre det.

Min kone her siger . . . . begyndte han, men slog det hen. Der var i Fredrikkes mine noget, som sa ham, at hun øieblikkelig, uden at blunke med øinene, vilde lyve bare for at frelse madammen. Uberegnelig som hun var, kunde det bli en ordentlig skandale, hvis han prøved på at fremme retfærdigheden.

Så mødtes de altså uforstyrret, de to hjærter, madam Johnsens og Fredrikkes, i en festlig stemning, da svenskeren, bagbunden og skummende, blev halet iland af lensmand og medhjælper, som for denslags tilfældes skyld altid stod færdig på bryggen. Foruden disse to

embedsmænd var der fremmødt jernbanefolk, de stedlige dannede familiers damer og — i velopdragen tilbageholdenhed — en seks-otte moralsk fordærvede gutter i egen uniform, blå uldbluse og matroshue. Borte i fjæren lå med flag på rorpinden den elegante seksæring, hvori skolebestyreren og Mammy lod sig ro frem og tilbage mellem Søvig og Hellevig og mellem Søvig og etablissementet ude på øen.

Borchgrevinks stod i en aristokratisk lysende klynge for sig selv. Fru Mammy bød på den udsøgte frækhed lige for mandens næse at la sig holde under armen af hans nevø. Og alt i ét vendte hun sig og smilte opmuntrende bort til de moralsk fordærvede, som om hun vilde si: Ikke se så nedslagne ud, smågutter, jeg kommer snart tilbage. Maleren var en absolut umælende, blodløs atten - nittenårig mistbænksplante, gjennemsigtig og fin som en alf, men med øine, hvis livløse udtryk og omgivende matblå hud kunde tyde på hemmelige ungdomssynder. Han var klædt i blåt med en elegance, der fik et par små arbeiderdøtre til hånd i hånd at stå fortabt i begloelsen af ham. Hæh, hvor det lyste op i Fredrikke ved mødet med kusinen og denne vamle laps! Så lærke-

blid og kvindelig blev vi med engang! Ingeniøren stod ganske overflødig udenfor kredsen og holdt hendes gummikappe og en stor buket haveblomster, som en af de umoralske på et givet signal fra skolebestyreren hadde præsenteret hende. Det gjaldt for den stakkels mand om at se mest mulig tilfreds ud, og da der blev tale om veiret, sa han og beså himlen ligesom svigerfar'en: Jo, oppe på Vos er dere nok sikre for regn. Hm. Fredrikke blev pinedød et nyt menneske, når hun bare ikke var på tomandshånd med ham! Han kunde føle sig selv reduceret til den nederdrægtigste rustikus, når hun fik over sig dette væsen af uberørthed og barnlighed. Hendes tale blev den dæmpede, milde beskedenhed, hendes katteøines blink røbed blind beunding og næsten ydmyg hengivenhed for den dumme kusine, og hendes fingre pilled puerilt ved den andens ganske almindelige knapper og sløifer. Stod ikke han, Hansen, her tæt ved hende som den ligegyldigste bybud og så dottet ud af bare skjult attrå. Og skinsygen, som han skulde beherske, gjorde ham end tåbeligere at skue. Hæh, hæh, sa han ved sig selv og gjorde sit hængende, svede ansigt kvikt og velfornøiet. Da dampskibet hadde losset,

og man gik ombord, gav hun ham et halvsurt, udtryksløst blik. Han følte bittert sin egen umulighed, kunde knapt styre sig fra at sætte bort i ét spring og nægte hende at reise, ønsked, han hadde hende afsides, at han kunde ha pryglet, hamret løs på hende, indtil hun lå og gisped som en døende hugorm. Imidlertid sa han, da trosserne var kastet: Farvel, farvel Fredrikke! Farvel hr. Hartvig! Farvel frue! Hvorefter han for at undgå skolebestyreren trak sine regnskabspapirer og noticebøger ud af lommen og skyndte sig indover i retning af kontraktørkontoret. Før han begyndte på det plagsomme arbeid med talrækker og overslag, vilde han imidlertid opom doktoren for at få sig nok en formiddagsopstiver. Måske dreves han ogsa af en trang til under en passiar at få fingret lidt ved sin ensomheds sorg.

Græs og blomster vokste tæt på taget af det lave, gråældede bondehus, som Brinkman leied for sommeren. Ingeniøren gik gjennem stuen og kjøkkenet og fandt ham endelig siddende på bagtrappen, hvorfra han kasted brødkrumler ned til småørreterne i den mørke, næsten strømløse elvekulp lige ved. Trappen og hele kulpen skyggedes af svarte, umådelig høie oldre, der

tog udsigten af både til fjeldet ret over og til den lille flade med landhandlerstedet nedenunder.

Jeg får nok be om at få låne din skyds hjemover senere idag, Brinkman.

Jeg må desværre reise straks selv, du. Der er en slusk på Aspheim, som har slåt ind øjet, og . . . . denne Kaggestad er jo sprængt i atomer, jeg får ro opom og konstatere, at døden er indtrådt. Her er cigarer; vil du ha konjak eler absint?

Brinkman talte for en gangs skyld nogenlunde uaffekteret, et sikkert kjendetegn på mer end almindelig trist humør. Han hadde et udtryk af uvågenhed og grættenhed, som han søgte at ryste af sig.

Ak Hansen, nu er solen borte, og hjærtet er tungt og brystet øde, nu da fjordens to dronninger har forladt sine slaver . . . . Men er du ikke lykkelig, gamle? Hvorfor vil du gjøre dit legeme til et trækpapir for spiritus og derved forøge den sociale elendighed? Er hun ikke blid på dig nå længer, kjærringa?

Hansen drak igjen og skutted sig frysende, dér han sad helt nede ved dammen med sit glas på en omvendt stamp.

Sandt at si Brinkman, så synes jeg *ikke* om, at denne fru Borchgrevink følger med min hustru på fjeldet. Fredrikke er et barn, absolut ufordærvet i alle retninger . . . .

Jeg mener gud forsyne mig, at du har drukket forstanden af dig, gamle! Vil du insinuere . . . .

Hansen dreied sig lidt og så op, så forbløffet blev han over at høre vennen virkelig opbragt.

Ja Brinkman, du har vel ondt fra at tænke dig sligt om damen . . . . du holder jo af hende så kyskt som en gammel bedstefar. Men jeg skal fortælle dig et træk: Skolebestyrerens og hans søstersøn var ude hos mig i forrige uge, da kongen reiste gjennem fjorden. Nå, vi rodde ud i båd, da skibet nærmed sig . . . . fruentimmerne var ganske opskjørtet i anledning af en prins, der skulde være ombord; det var pinedød aldeles, som om de indbildte sig, at han bagefter skulde opsnuse deres adresser. Nå, på dæk fandtes imidlertid kun lodsen og et par matroser. Formontlig sad man ved middagen under champagne og latter og hørte knapt de 21 dynamitskud, som tordned og saluterte fra hver eneste skjæring. Men skole-

bestyreren mente nu, at H. M. sad i røgelugaren med en kikkert for øiet. Derfor reiste han sig, svinged digterhatten og råbte hurra; tårerne stod den lærde mand i øinene. Jeg så, at fru Mammy blev blodrød, at hun kneb malerspiren i læggen og smilte flout til ham.

Et hurtig blik op på doktoren, og han angred straks sin sladder. Blodet var faret op i Brinkmans alabasthvide ansigt, det hadde fåt dette blegrøde, rosenfine skjær, der hos unge piger er naturlig og yndigt, men hos en gammel absintdrikker virker sygeligt og bringer tanken hen på feber eller brystsyge.

Ja, ser du, forsatte Hansen, — jeg kjender jo så lidet til fruentimmerne, men det kan jeg da si mig selv, at når et pigebarn som fru Mammy er holdt op at få børn, så må der komme et overskud af sanselighed, som . . . .

Doktoren trykked brillerne nervøst fast på næsen, og råbte muntert.

Sludder gamle! Det er ikke noe, du siger dig selv, men det er noe, du har læst hos en af disse engelske spidsborgere, hvis mye vrøvl om opdragelse og abekatter og arvelighedsprincipper holder på at kvæle al god og gammel poesi her i verden. I min nye roman . . . skal

jeg fortælle dig, åssen den begynder? Den heder „Aladdin eller åssen lampen, d. v. s. idealet, d. v. atter si: troen på kvindens dyd, forstår du, åssen den blev funden tilbage“. Aladdin sidder i hulen, i sin mørke hule og tror, at lampen er bortført af Noureddin, troldmanden fra Afrika. Imidlertid svæver . . . .

Ja tak Brinkman, men romaner — selv dine — interesserer mig ikke.

Ingeniøren reiste sig, da samtalen tog denne kjedelige vending, og sa adjø påfaldende brat. Han dreves bort af den nervøse, ubeherskelige trang efter at få være alene med sig selv, den ensomhedslængsel, der kan komme over mennesker, — i det gladeste selskab —, når de, bærende på en dyb, tung, indeklemt sorg, må sluge uvedkommende pjat uden at turde fortrække en mine. Med ryggen til landhandlerstedet listed han sig opover mod fjeldsiden, ind i en dyb kløft, hvor elven danned endel småfosse, hop i hop, forgrenet som en omvendt risbusk. Han vilde ha sig et styrtebad, for han var både sved og fuld, fuld af brændevin og af „tråkiga minnen“, som svenskesluskerne vilde ha udtrykt sig.

Hjemme i vogterboligen om eftermiddagen

drev han rundt på gulvet i døsig rastløshed. Luften var ængstelig tung og trykkende af tordenen, der fremdeles trued, og inde i huset øgedes atmosfærens kvalmende em ved de fugtige dunster fra fyrrevæggene og fra madstamperne i kjælderen under gulvet. De ophedede dunster og en knugende tone af øde og forladthed gav denne syge stemning, der fylder alt levende med uro og anelser om forestående ulykke. Engel stod i kjøkkenet med sit røde bånd om halsen og strøg stivetøi uden at synge dertil, og gamle Todtland var — med et ydmygt, trofast hundeblik — listet ud af stuen og hadde sat sig på havemuren med hænderne foldet over sin stok. Han gik nok rundt om dagen og sukked i stilhed, fornemmende at alt ikke var som det burde være. Modgangen i de sidste år hadde sløvet ham, han hadde kun tilbage én evne, hvormed han indbildte sig at gjøre *sin* nytte: den at skjønne sig på veiret. Stakkars nedbrudte gamle, du har begået to slemme ting — Fredrikke og konkursen. Eller hadde du endda alle dine dage været fattig! Så var din datter ikke bleven det forkjælede, utaknemlige, forskruede væsen. Sandt nok, for slig en forfinet plante kunde

dette fattige hus og dette ensomme liv mellem disse halvnøgne fjelde ikke være den bedste grojord. Men hvorfor da — hun vidste jo godt, at her vilde dagene liden afveksling bringe, og at komforten blot kunde bli så som så (nå, altid bedre end hun var vant til i de senere år) —, men hvorfor i al herrens navn tog hun ham så, ja var ivrig begeistret for at flytte hid ind med ham? Hah, tænke sig, at det var lykkedes denne engleuskyldige djævlekvind at forstyrre ligevægten i hans liv, at skabe ham om fra en ligegyldig solid gentleman, der iagttog fænomenerne med en uforanderlig skepsis, til et ganske almindeligt, skinsygt, oprevet arbeidsdyr. Hvad hadde hun ikke skaffet ham af sjælekval, dette romanlæsende, dovne pigebarn! Doven ja, — til hverdags gad hun knapt klæ' sig på og knapt vaske sig. Han var hende uvedkommende, det var sagen. Å, ikke én gang var det faldet hende ind at gå bort og lægge hånden på hans skulder og spørge, hvorfor han gik så nedtrykt og taus til og fra sit flittige arbeid og aldrig oftere som i gamle dage sa morsomheder og la det skjæggede hode ned i fanget hendes. Nå, hans kone var hun da til nød, men gud måtte vide, om det

ikke skede mest, fordi hun ellers frygted scenei. Og for dette unaturlige kvindemenneske hadde han ligget og grædt på et gulv og stønnende fremstammet, at han ti gange vilde la sig partere, om bare hun måtte få leve. Da telegrammet bragtes ham den dag ivåres, han stod på linien et par mil fra byen . . . . han steg øieblikkelig op på dressinen med Ola, og de begge sled uden stans og med en kraft, så håndmaskinen hopped over skinnerne. Han var, da han rulled ind i Bergen, gjennemvåd af sved og så ophidset, at blodet holdt på at sprænge hans hode. Og da han kom ind til hende, hvor hun lå på voksdugen . . . . lægen og jordemoren i bisk travlhed . . . . det var to rædselsfulde timer for Hansen, mens han stod bøiet over hende og tvang hende fast som i en skruestik . . . flere dage efter var han træt i armene . . . det lille røde piblende væsen putted man mir nichts dir nichts ind under et tæppe for bare at ta sig af moren, der sank sammen i besvimelse. Men Hansen blev jaget ind på sit kontor; der faldt han på knæ og bad til gud, og tårerne randt, mens han den hele nat tigged om frelse for hende og skjældte sig selv ud for den værste bauerbonde. Indimellem sin tryglen til gudfader

loved han sig selv, at han herefter skulde være intet andet end en slavisk oppasser for hende, en vogter for hendes velbefindende og lykke, og han svor hellige eder, at han med fornøielse og uden anger skulde myrde alle mulige mennesker, hvis deres død kunde fremme hendes bekvemmelighed . . . . Æh! han gnisled tænder, dér han nu drev rundt på gulvet og erindred sig sin naivitet.

Hvad skal det bli til? Hvad skal det bli til? Han standsed og strøg sig over ansigtet, hånden blev våd som dyppet i fedt, så sved var han. Ude i kjøkkenet begyndte Engel at synge, rigtig skrigende falskt, som om hun jæbed, med mundvigen trukket helt op til øret.

Karelt, Karelt hvor er du nu?
Er du i syd eller nord?
Hviler kanske i dødens gru,
Begraven i sorten jord.

Men Karl beroliger hende i følgende ordelag:

Anna, Anna stans din gråd,
Ti jeg er i himlen hos gud.
Han kan stanse din smertensgråd.
Du er min himmelbrud.

Hvorpå:

Anna vandred til stranden ned.
I bøljan der fandt hun sin grav.
Der hun hviler i stille fred,
Hviler i opbruste hav.

Men til denne sang, han vistnok hadde hørt de talrige gange før, stod ingeniøren nu og lytted med tåbeligt opspærrede øine, som en vildfaren vandringsmand i ørkenen lytter, når han tror at høre en venlig lokkende røst inde fra sandbakkerne. Han knipsed med fingrene op i luften, således som gale folk kan gjøre, når de går grundende frem og tilbage under træerne i sindssygeasylets have; og han gik ud i kjøkkenet, hvor han blev stående og knibe sig i skjægget og speide dumpt rundt i alle kroge uden et øieblik at se på pigen.

Er det kanske nokke, ingeniøren leder etter? spurgte hun og spytted kjapt på strygejernet, så det gav en hvæsende lyd.

Den nye flaglinen . . . .?

Han er oppe på loftet.

Nå, så den er der — oppe på loftet!

Fremdeles uden at ha set på hende gik han bort til hønsestigen og steg op.

Kom op og find den frem! sa han derovenfra.

Hæh, nu narred vi dig! lo han og grinte satanisk, da han så hende sætte jernet fra sig på komfuren for at komme efter.

Hun gik bortover loftet, om bag den firkantede skorsten og dukked frem igjen med en bundt seiltoug.

Stirrende forstyrret ned i gulvet og skjælvende over hele legemet hvisked han: Engel, Engel!

Ka er det, De ve meg? Nei omferlaels, slep meg! Nei dette skulde fruen se!

Hun rev sig fra ham med en angst, som kunde han været et spøgelse, løb bort til lugen og forsvandt. Han stod igjen og hørte kjøkkendøren slænges på vid væg og derefter skridt ude i grusen foran huset. Da vågned han med et langsomt suk, og gik bort og støttet hodet mod en af skråbjælkerne.

Kommen nedenunder igjen, så han gjennem døren gamle Todtland stavre sig opfor bakken, bag hvilken gården lå.

En stund fortsatte han sin sørgelige vandring over gulvet, drev så ind i soveværelset, hvor han la sig på knæ foran Fredrikkes seng

og græd. Han var et udyr, sa han, en tyrannisk tølper, han fortjente ikke at eie den fine, sarte pige, hvem han gjorde livet så surt. En grov bybud var han, som ikke kunde skjønne den ting, at en dame måtte nødvendigvis bli et ekstraordinært væsen, en høiere poesirig guddomsskabning, såsom hun under al sin ungdom kunde sidde og drømme om englene og perfektionere sig i alle kunster og slippe at komme i berøring med råheden og sjofelheden i det praktiske liv . . . . Å, jeg blir jo mer og mer forrykt! råbte han og sprang op. Dette går ikke — brændevin, mere brændevin! Og imorgen så afsted til Vos efter damen og holde generalopgjør! Deres ægteskab var ikke andet end et gjensidig had, en grusom kamp mellem dem for at hævde hver sig selv. Hun var den samme idag, som da han første gang mødte hende — hun havde ikke opgit en tøddel af sig selv. Mens han — fordi han havde elsket mest — var revet ud af ligevægten og på god vei til at bli en dot, en slave af hendes luner. *Knækkes* skulde hun. Før han stod med foden på hendes nakke, blev der ikke harmoni og lykke i forholdet.

Og nu den stakkels, vitskræmte Engel,

som vel sad oppe hos sin elsker og beretted om sin husbonds underlige adfærd. Han måtte ha fat i hende og bringe hende på vildspor.

Over gården lå der den samme trøstesløse stemning som over vogterboligen: Intet liv, intet arbeid. Sluskerne lå og sov i høet inde på låven, ellers fik han ikke øie på et menneske, skjønt han stak næsen indom hver eneste dør. Rødbergerne var nok allesammen draget tilfjelds for at bjerge ind i udlåverne det sparsomme græs, som var slået deroppe. Endelig fandt han i en stue svigerfar'en og Engel, de sad på langbænken med ryggen mod vinduet. Og ligeoverfor dem sad odelsbonden, en svær, struttende fjordkakse og spiste blødkogte æg på en civiliseret måde med salt, sølvteske og serviet under hagen. Han hadde af ingeniøren kjøbt to høner, som værped hver dag. Og når det var særlig tungt arbeid i marken, holdt han sig hjemme og kogte selv og spiste alle de æg, som han hadde stukket tilside. Han var tydeligvis gnaven over at være bleven forstyrret under nydelsen. Han sa goddag til den sidstankomne uden at reise sig. De sure, listige rynker, der var trukket op i en vifte om hans øienkrog, var for ingeniøren tilstrækkeligt vidnesbyrd om, at

hans anfald nede fra loftet allerede var udplapret. Engel og svigerfar'en sad og så forlegne og venlige ud.

Hvad er det for en uvane af dig Engel at løbe din vei uden videre! Du skal rive tusch, fluksens ned med dig! sa han yderst kvikt og naturlig.

Jammen ser han ud te regn, mente gamle Todtland og dreied med stort besvær ansigtet om mod vinduet.

Jaha, nu må det vel bryde løs snart, svarte ingeniøren interesseret.

Gårdmanden begyndte at tale om en potetesager, som linien skar tværsigjennem og ødelå. Banekommitéen hadde sat agerens værdi i forti kroner, mens den sandfærdeligen stod i seksti kroner pr. mål. Ingeniøren pleied nu være så nedladende at ta sig af menigmands sag. Om han f. eks. skrev ind til kontoret . . . Netop hvad jeg har tænkt over! svarte Hansen, — det er igrunden *for* galt med den lave takst på den ager. Rødbergen kunde være tryg, det skulde nok bli ordnet.

I den mest inkvisitoriske dommertone spurgte han Engel, da han kom ned igjen i vogterboligen, hvad det var for vrøvl af hende at

flygte sin vei. Bar hun kanske på en ond samvittighed for noget og frygted, at han vilde slå hende. Det skulde hun ikke frygte. Hvis hun blot vilde være lidt mindre letsindig i sin omgang med sluskerne, så var både fruen og han overmåde vel fornøiet med hende.

Men da autoriteten således var gjenvundet, begyndte atter de gamle tanker at danse rundt i hans forpinte hjerne og slås om magten. Han gik ned og låste sig inde i kjælderen, satte sig på en kasse dér i mørket, trak frem en flaske; og stirrende på de fosforgrønne spøgelsesøine fra en stamp med saltet rødfisk berused han sig hjærteligt.

IX.

Den næste dag satte Hansen afsted efter de bortdragne.

Et par timers dampskibstur indover fjorden, og han befandt sig på Bolvig, hvorfra det lod sig gjøre at stige op til plateauet mellem Vos og Hardanger. I århundredernes løb opskyllet af elvegrus og sand, lå stedet dér — et stykke grøn flade med nogle bondehuse og en landhandlerbod — under de imponerende stenvægge og minded ved sin blidhed om et lam, hvorover kjæmper i sorte kapper står ludet. Den grå vei, som skar tværs over det grønne jordstykke, var linien; den kom ud af den ene fjeldvæg og løb ind i den anden i tunnel af et par tusen fods længde. Hvor fjeldene mødtes inde bag landhandlerstedet smelted de ikke sammen — således som det fra sjøen så ud — til en stængende væg; de stak kun med sine

næs ind mod hinanden som tænder, og i det trange mellemrum snodde elven sig og langs den sæterstien. Et par mil gik det indover i zigzag, mens skarrets bund løftedes og løftedes i små ryk. De derved fremkomne hvide, susende fossetryg tilvifted Mr. Hansen den behageligste kjølighed, hvergang han, varm og træt, slængte sig i blåbærlyngen med hatten af hodet. På en smal, ussel træbro mødte han sine to assistenter og en bonde med en kløvhest. Holdende hænderne militært ind til siden afla Melhus rapport om turen, — at damerne var velbeholdne bragt frem til Østerbø inat klokken elve, og at de idagmorges, de så omgivelserne i fuldt dagslys, hadde erklæret sig overordentlig tilfredse. Ja—æ, da va no da—æ, tog den trofaste og klodsede Ola tilorde og tørked med skjorteærmet sit forvokste sinkeransigt, — da va no da—æ, at frua tykte da va noko kostbart te betale nie skilling sengen — for kvar nat då, måta. Når ingeniøren sjøl tala me folkje, so gjera dei da vel noko billigare.

Ingeniøren gav ham et af sine lune, lyse smil og sa så, — for at forebygge mulige misforståelser af assistenterne, når de kom hjem til Rødberg —, sa på den kammeratslige, halvt

forlegne måde, han brugte ligeoverfor underordnede.

Jeg så imorges til min forskrækkelse, at min hustru hadde glemt efter sig den medicin, hun må ta hver dag . . . . ja bevares, jeg kunde jo ha sendt en mand, men der var alligevel ikke noget videre arbeid idag.

Han så tydelig for sig Fredrikke på sin grætne, ligefremme vis udtale sig om „sengens“ dyrhed. Og han blev aldeles rørt. Hun, barn af et tidligere velstående hjem, hadde flere gange git eksempler på, at hun alvorligen stræbte at aflægge sine prætensioner og uden knur stå på hans bedste. Som i vinter da han talte om at kjøbe hende et nyt piano istedenfor det gamle hakkebræt, hun arved efter moren. Hun takked ham pent og klapped ham for velvillien, men bad ham alligevel la de planer fare. Og det hændte jævnt om søndagen, når han sad på sit kontor i byen, at han hørte hende i sideværelset formelig hadefuld affeie stakkels Pitter med en besked som at: hvis han oftere tillod sig at be Hansen om penge, så vilde deres hus bli stængt både for ham og for — *Petrine*, når hun kom på benene igjen.

Henved aften var han nået op af den

trange dalkløft, og han så foran sig et rundt, blankt vand mellem fjeldsider, der ikke stod dem nede i fjorden noget efter i storslagen goldhed og utilgjængelighed. Her rykked sneen en adskillig nærmere ind på livet, den lå sommesteds barbarisk langt ned i skarrene, og den gav nu, sollyset var forsvundet, et skjær af næsten arktisk høitidelighed og urensomhed til denne af vand halvfyldte bjerggryde.

Dette vand stod ved et sund i flugt med et andet af samme facon og størrelse. På kartet aftegnet med blåt, danned de billedet af en lorgnet med kort afstand mellem glassene. Over myrlænde og småbække, gjennem ure af mosdækte stenblokke og gjennem sparsomt orrekrat førte kløvveien ham langs vandets bue og op på den udstikkende fjeldryg, hvorfra han samtidig overså begge indsøer. Han tog frem tørre strømper af reisevæsken og bytted på benene, før han steg ned til Østerbø. Han måtte gi fru Borchgrevink ret: det var den frugtbareste, deiligste krog af verden denne fjeldgård, der lå ved det inderste vand, så lunt i skjul for vestenvindene. Han gik gjennem en lys og duftende li af birk og asp og older, og i græsset mellem træerne trivedes en blomster-

flora, så rig og yppig og uberørt, at man, hvis man ikke over sig hadde set de barske fjelde, kunde tro sig kommen til en af de eventyregne, hvor fede, skinnende kjør vogtedes af huldren med langeleken og det gule hår, og hvorhen dette stakkels elskovssyge kvindevæsen lokked bygdens unge mænd for at dåre deres sanser. Han fornam bjældeklang af usynligt kvæg: og småbækkene, der i hvide render hængte udfor den modsatte svarte fjeldvæg, fyldte luften med sød silrende sang.

Ellers var der ganske livløst over denne idylliske plet under fonnerne. Han så ingen mennesker, og ingen røg fra husene i den grønne skråning her midt for vandet. Kanske var gaardens folk allerede gået til ro, og de fremmede gæster ligeså, træt efter gårsdagens strabadser. Først kom han til en nyoptømret bjælkehytte med helletag. Inde bag vinduerne så han forskjellige ting, såsom æsker, flasker, en bog og noget tøi. Det måtte være huset, som Østerbømanden skulde ha sat op med beregning på turister. Ikke en mors sjæl fandtes hverken i kjøkkenet eller i stuen. Som ingeniøren med forelskede miner speided efter alt det, der var Fredrikkes blandt sagerne rundt omkring

på de to senge og på gulvet, opdaged han en kurv, hvori der var røgelaks og æg i massevis. Han satte sig til at spise. Man måtte nylig ha forladt stuen, for i en mugge på bordet stod en slump endnu halvvarm chokolade og, ved siden af, tre uvaskede kopper. Nå, man var formodentlig ude paa vandet og fisked. Hæh, derborte over krogen var Fredrikkes hængekøie spændt mellem to tagbjælker, en opslået bog lå i den. Raseriet kogte op i ham ved tanken om, at denne malerspire vel tilbragte adskillige timer herinde hos damerne, og at han fik sidde og se på Fredrikkes deilige skikkelse, når den lå og dovned oppe i nættet.

Men da den ulykkelige mand begav sig ud og bort mellem de andre huse for at opsnuse et menneske, og han hadde keget ind gjennem et par af spindelvæv og smuds overgrodde vinduer, så han et syn, der både forbløffed ham og gjorde ham kisteglad. Bøiet over en slibesten op mod en husvæg stod en ung slank bondejente, vidjeslank og sorthåret, tatervild, med nøgne kobberbrune lægge og fødder under en fillet, altfor kort stak af rødt vadmel. Hendes særkeærmer var skidne, om det spinkle liv hadde hun hægtet en vest af grønblomstret værken, og mellem disse to

klædningsstykker hang linnedet ud som et poset bælte rundt om maven. Hun slibte ljåer, og den, som sad på krakken ved siden af hende og møjsommeligt dreied sveiven, var ingen anden end den elegante yngling, skolebestyrerens søstersøn, mistænkt for at ville forføre sin egen tante og gjøre kur til Fredrikke. Den unge person så op i pigens solbrændte, smukke ansigt, stirred op i det med en fugtig og spørgende glans i sine vasne øine, en ydmyg hengivenhed, en tilbedelse, som det halvvilde barn ikke lod til at forstå. Hun hadde al sin interesse ved slibningen. Tilsidst må de ha følt ingeniørens nærværelse som en skygge mellem sig og det blanke stille vand dernede, for de løfted hoderne samtidig.

Maleren reiste sig sendrægtigen og — som det så ud — ikke i ringeste måde befippet. Han forholdt sig reservé ligeoverfor den temmelig umotiverte varme hilsen fra ingeniøren.

Fruerne? . . . . Nå! Jo de gik vist nedover til en hr. Prebensen, sa han i en adspredthed, der tydeligvis var beregnet på at distancere den noget slampede og slet ikke efter moden antrukne ingeniør.

Ja, jeg skal forresten ha den fornøielse at

følge, jeg er jo også buden did! sa han som pludselig mindet om en kjedelig pligt.

Men hans overlegenhed forekom den anden ikke så lidet tvungen; det stak ham, at i ynglingens blege raceansigt var der faret op det samme skjær af sart og sygelig rødme, som var iagttat hos Brinkman.

Prebensen? Kjøbmand Prebensen fra Bergen — medlem af repræsentantskabet?

Meget muligt, at han er noe sligt, svarte maleren, der hadde listet sig til at se efter den brune bondetøs; hun stod lige bag dem med åben mund og maven ud i veiret.

De to herrer slængte nedover markstien mod vandet; bag et par træer ved strandbrinken skimted de væggen af et blokhus og en snip af et skifertag.

Ikke så ilde, ikke så ilde! tænkte ingeniøren. I repræsentantskabet forestår snart nedsættelsen af den nye tekniske kommission. Prebensen er en megen betydende mand. Når man benytter leiligheden til at klappe ham lidt på hans kommunale forfængelighed, så . . . .

Den mægtige medborger var for nogle dage siden tat herop til sin bjælkehytte for at fiske og — når fredningstiden for fuglevildtet udløb

— gå på jagt. Han var en soigneret gammel herre med noget af en assessor over sig. Hans hode var tørt og strengt med hvidt tætklippet hår og gråt skjæg i pølser fra øret og nedover mod hagen. Fra to vågne gråsorte øine i det albinosagtige, flade ansigt stod der, naar han ikke forstilte sig, en frysende hårdhed som fra to åbne isvande høit tilfjelds mellem ørkenstille snebræer. Det var netop det udtryk, han fik, da ingeniøren og hr. Hartvig trådte ind og forstyrred ham, som han sad i den hyggeligste stemning og spilte hundrede og en med damerne, konverserende dem under smiskende smil og badende sig i lyset fra fru Hansens beundrende blikke og fru Borchgrevinks glade yppighed. Fjerdemand var Prebensens søn, en fed student, der sad sur og modvilllig over far'ens galanteri.

Mammy raabte til de indtrædende: Nei det var hyggeligt! Men Ingolf! Er du alt kommen tilbage fra fisketuren — fandt du seddelen på bordet?

Med et fiendtlig blik på Hansen svarte maleren: Kjære tante, der kjendtes ikke bid.

Fredrikke rejste sig — ganske som om hun hadde ventet sin mand; og han blev hed af

ømhed, da hun kyssed ham og halvhøit sa: Nei — at du kom!

Hun forestilte ham for Prebensen.

Hansen bukked dybt for den tætte, energiske parvenu og afleverte — med blikket forlegent mod gulvet og i beskedne, stammende ord, så det hele blev rigtig tillidvækkende — følgende: Har altid ønsked at gjøre Deres personlige bekjendtskab . . . . jeg, trods fremmed i Bergen, har jo hørt så meget om—æ—om Deres fremragende virksomhed og arbejde for byens vel . .

Må jeg, hr. Prebensen, præsentere Dem for min mands nevø, Ingolf Hartvig, maler.

Kjøbmanden, hvem Hansens hyldest hadde bragt i humør igjen, målte det unge menneske fra top til tå, og sa så med en rå bryggestemme, der forbaused hos den, udvendig ialfald, soignerte mand.

Maler? *De* maler! Nei, det skal ingen få mig til at tru — håh, håh, håh!

Jo, Hartvig skal male vort hus nede på Søvig han.

Male huset! No på høstparten, når dokker just skal fløtte te byen!

Rød og ivrig råbte hun: Det er ikke så'n maler — det er *kunst*maler.

Ja, va det ikkje det, eg kunde tænke meg! svarte manden og rokked på hodet i beklagelse over sin egen distraktion.

Naturligvis ja. Nå, nå onge mand — ikkje ta det så tongt! Vi skal nok komme ud af det, vi to.

Og han vendte sig igjen til Hansen og kom ind på jernbaneprat.

Men hans fedegris af en søn sad og knurred borte ved bordet og flytted nervøst sit glas, og da Prebensen så sig om, skjønte han, hvad det skulde bety. Utroligt — men der stod den unge spinkle fyr og mønstred ham med lynende øine og fræk hån omkring munden. Prebensen indså nødvendigheden af at gjøre godt igjen.

Sei meg Hartvig, sa han hjærtelig interesseret, — er det nokken lønnende forretning den der konstmalerforretningen?

Ikke så lønnende som torsketran, svarte Ingolf i en tone, der fik fru Mammy til i et anfald af krampelatter at synke om på en kasse. Studenten var sprunget op med et slag i bordet, og Prebensen hadde langet ud efter dørvrideren for at byde den uforskammede marsj ud! men fruens olympiske latter redded situationen.

Prebensen kasted på hodet og jog med sinte skridt op og ned i stuen.

Så så, sæt dig Johan Ludvig. Disse kunstnere — de-de-de tror jaggu, at ingen anden..... Seie meg! Snakke slig til gamle folk! Som om ikke eg hadde tyve tredve malerier hængendes nere på Kalfaret!

Go'morgen! sa maleren og gik sin vei.

Ingeniøren gnikked sine hænder og rysted medlidende på hodet: Hm. Disse kunstnere — det er sgu mærkelig med den race. Det er dem umulig at begribe den ting, at der for eksempel for at være handelsmand, ja eller embedsmand, også behøves hode. En eksportør eller en stor fabriksherre må sgu ha meget mere geni .... hvad gjør han ikke for samfundet? hvor stort er ikke det: at skaffe hundrede munde brød, fremme foretagsomhed, stimulere yngre mennesker til at bryde nye baner for handelen ....

Ja vist, ja vist, min ven! svarte Prebensen beroliget.

Frue, jeg håber, De ikke gir mig skylden for dette ubehagelige optrin, henvendte han sig til Mammy, pludselig aflæggende den tølperagtige dialekt fra Tyskebryggen.

Å herregud, — han er jo så ung, Ingolf, undskyldte hun med en ynde, der tog bort den sidste rest af pinagtig stemning.

* * *

Stien, de fulgte langs stranden, var kun beregnet på gåsegang, så Hansen måtte vasse gjennem det fede duggede græs for at holde sig ved siden af sin kvinde. Svøbt i sin lange gummikappe, med sænket hode og ubevægelig overkrop gik hun eller førtes hendes ben som en automats henover den grå slangelinie i grønsværet. Hun gjorde blot et lidet ryk tilbage, hvergang to flaggermus sveifed forbi hendes øre, og det gjorde de stygge dyr mindst en fire-fem gange. Det så ud som de forsvandt, men straks var de der igjen. De hadde kun gjort et sving ind i fjeldskyggen over vandfladen. Derudefra dunkelheden hørtes jævnlig kluk og klask af ørreten, der snapped de grådubbede nattemøl.

Snesmeltningen oppe i fonnerne gik langsommere og langsommere for sig, jo længer det led, siden solen skinned på dem. Bækkene løb nok fremdeles udover fjeldsiden, men deres

styrtende sus var gået over i en dyssende melankolsk byssesang.

Oppe på gården tilvenstre hadde det lyset en stund bag et hvidt gardin i en stue, men nu var det slukt . . . . . når undtages de ulykkelige nattemøl og deres fiender over og under vandet, så var ægteparret Hansen det eneste i naturen, der ikke var gået for at søge hvile.

De to gik uden at tale.

Nattestemningen hadde fat i dem, de så tingene i perspektiv og alvorligt, de indså umuligheden af at føre en banal passiar, de arbeided ærligt hver med sin hjerne for at få det klaret for sig — alt vrøvl og småtteri bortsigtet — hvad de egentlig mente, og hvilke grænser og hvormeget af sine personlige krav de kunde gå ind på at flytte eller sløife til fordel for det fælles bedste. Det faldt ingen af dem ind at finde det løierligt således at bevæge sig afsted, tause og mediterende over hverandres planer.

Fredrikke var måske den mest forsonlig stemte. Ti at han så lige efter hendes bortreise styrted efter hende, forsømmende sit arbeide og opgivende sin brutale stolthed, det tog hun som et vidnesbyrd om, at han endelig var

gået i sig selv, slået af den tanke, at måske hun også havde noget på hjærte, noget som en anklage, hvis berettigelse han kunde komme til at måtte indrømme.

Af den mørke indesluttede tyran, der nede på Rødberg gik omkring og spilte den skuffede og behandled hende som et underordnet væsen, hvis blotte nærvær satte ham i suk og panderynken (uden netop de sekunder, når dyriskheden kom over ham), — af den side ved ham var der i denne nat intet. Han var den sørgmodige ydmyghed selv, og hun fornam ud af hele hans person en klodset bæven; og øinene i hans store trætte fjæs gav — med sin bønfaldende vemod — hende en forjættelse om, at selverkjendelsens bitterhed tynged ham og snart vilde bryde ud i klage. Derfor satte hun op en mine som en tungsindig retfærdighedsgudinde, mens hun overveied eller gjætted sig til, hvordan forholdet vilde bli, når først han hadde ydmyget sig grundig og med rene ord reduceret sig selv til den rå egoist, han var.

Hansen tog, da de kom til et sumpig strøg i marken, sin fine dame om livet og bar hende over med én arm. Og han vedblev at holde ømt om hende og halvt løfte hende under

gangen. Hans hengivenheds-længsel steg og steg. Han tænkte med en vis tilfredsstillelse på, at hun dog én gang (da hun fødte sin søn) hadde ligget magtesløs, afklædt al sin stolte forunderlighed, under hans nævers greb.

Kommen op på en klipperyg ved enden af vandet, stansed han og tog hende ind til sig i en langvarig, melankolsk og skjælvende omfavnelse. Hun var dødkold og bleg som snebræerne over dalen, men da han slap hende, skinned hendes øine, og hendes mund var udfordrende rød i ansigtets hvidhed.

Så sætter vi os her i lyngen, kjære Fredrikke, og snakker sammen.

Det viste sig, at den østlige klipperyg ikke stængte hverken for dalen eller vandet, men kun strakte sig over fra fjeld til fjeld som et spant bag i en båd. Videre indover snevred dalen sig sammen i et — som det i nattedisen så ud — frugtbart skar, i hvis bund der snoed sig et blankt sund, halvt overdækket af fra bakkebrinkerne udhængende løvtræer. Dernede opførtes af de umælende fiske under klonk og skvaps den grådigste jagt, — men det lød på afstand som en hemmelighedsfuld nattesang, den digtere og kunstnere kalder notturno og

henfører til nøkken, der klager og græder i elskovs længsel, eller til nymfen, når hun, lokket af måneskinnet, hæver sit hårfagre hode med det hvide åsyn op af floden og hulker.

Over de to menneskebørn, alene i natten her under fjelde med lysende sne høit i luften, hviled der en hjemløshedens vemod og en livssorg omtrent som hos Adam og Eva for lang tid siden, da de vifted omkring i paradiset uden at skjønne, hvad meningen var med det hele, — sorgen, der fik dem til at knytte hånd mod naturmagten, sorgen hos mand og kvinde, der skabt til forskjellig tid, af forskjellig stof, får ud som resultat af sit samliv det trøstesløse: at de, skjønt nødt til at spise af samme træer og sove inden samme gjærde, dog intet har lært at fatte af hinandens væsen. Begge spiler de hver sin personligheds eiendommeligheder mest muligt i veiret for ikke at få dem slugt af den andens, og denne kamp avler et nag, så de kun lurer på at anklage hinanden for den store dommer; der skjuler sig bag hendes underkastelse og hans logrende drifter et fiendskab som mellem to mænd på et skibsvrag i havet: de vil gjerne myrde og spise hinanden, skjønt deres sjæle mødes i det samme skrig over livets rædsel.

Inde fra dalkløften hørtes bjælden af et kreatur, der rørte på sig under drøvtygningen.

Nu må du svare mig på et par spørgsmål, Fredrikke.

Tror du, at jeg, dersom jeg ikke hadde været gift og følte så stærkt ansvaret for dig og din stakkels far, at jeg da nogengang hadde nedladt mig til, som f. eks. nu nys, at smigre for denne parvenu. Nei Fredrikke — før jeg kom til denne kant af landet og mødte dig, var jeg et ærlig menneske, fordi jeg ikke behøved være uærlig. Jeg gjorde allesteds mit arbeide samvittighedsfuldt og dermed basta. Jeg var ansat ved flere anlæg, som du ved, veianlæg og jernbaneanlæg. Og det var for mig den største behagelighed at vide, at jeg, om jeg kom på kant med mine foresatte, nårsomhelst kunde bryde op og søge mig andensteds hen. De tider og den følelse af at være selvstændig er det nu forbi med, — har det været forbi med, siden jeg så dig. Al min tanke har måttet gå ud på at skaffe mig forbindelser, at bore mig ind i din fødebys forholde, at plante mig ind i befolkningens bevidsthed som en borger — kortsagt: at sætte mig fast, at gjøre mit liv stabilt. Nå, du skjønner kanske, at jeg

har ofret omtrent alt det, jeg satte pris på. I kjærlighed til dig Fredrikke og for at få børn med dig, for at få ret til at være far for børn har jeg — ved siden af mit daglige arbeide — gået omkring og lagt ud garn og snarer med beregning på de kommende dage. Nu spør jeg dig: Er det retfærdig og tror du, at jeg i længden holder ud på den vis uden at få noget vederlag? Ja nu kommer vi til det: Tror du, at det er noget vederlag for mig, når jeg kommer sulten og udslidt hjem om kvældene, at se dig sidde sur og ligegyldig borte med en bog, mens du overlader til Engel at gjøre aftenbordet hyggeligt. Tror du, at det er særlig hyggelig for mig, hvergang jeg vil omfavne dig, at se dig uden et ord lave dig til med en fornærmet mine og optrukne øienbryn — resigneret over noget, der nu desværre engang må ske. Tror du videre, at det er særlig opløftende for mig at være vidne til din forandrede opførsel, straks du kommer ud blandt fremmede folk. Det er knapt to timer, siden jeg overrasked dig i at sidde og høre på denne Prebensen og se på ham med en barnlig og plebeiisk beundring, fordi han var den *rige*. Men Fredrikke — værre end alt andet var det at mærke din

omsorgsløshed og ligegladhed med barnet. Du kan tro, jeg led i de dage! De blide, milde miner, jeg satte op, når jeg sad ved din seng, de skjulte over en sorg —! Du lå hen i en døs og ligegyldighed for alt og lod de fremmede fruentimmer stelle med ungen . . . ærsch? Der *må* nu ske en *forandring*! skreg han. Farer du fort på dette vis, så griber fortvivlelsen mig, og jeg er en vakker morgen forsvunden, rømt . . . . . ja, Fredrikke rømt fra dig og din gamle far!

At du kan tænke på det, Hansen.

Hun sa det forfærdet, men dæmpet, halvt for sig selv, og så på ham med et blik af rådvildhed og bebreidelse, så han straks angred sine ord. Hun var hjælpeløsheden selv, — ikke et forsøg på at sætte op den trods eller ligeglade mine, han hadde ventet sig. Hendes mund stod ud i en trut med et dumpt og tåbelig olmt udtryk som hos en forspist ko.

Ja, kjære Fredrikke, sa han venlig og strøg med hånden over hendes kjole, — du kan da tænke dig, at et liv i alle andre forhold må være mig en fest mod det, jeg nu er oppi. Jeg har jo kjøbt dig — nei hvad jeg vil si: jeg har jo mod at underholde dig og din gamle

far fået dig til kone. Min kone er du vistnok på en måde, men . . . Fredrikke, sandt at si: så mærker jeg liden forskjel på, når jeg er sammen med dig og på i gamle dage, når jeg optrådte hos tilfældige damer. Bare at ægteskabet er mig adskillig uhyggeligere, foruden at det binder mig til alle kanter. Det er denne følelse af at leve i et usundt forhold, jeg ikke længer tåler.

Hadde jeg vidst, hvad du mente med at være gift, så hadde jeg aldrig tat dig, Hansen.

Der har vi det altså! Just hvad jeg tænkte — unatur! hvisked han ildespående langsomt og løfted og sænked hovedet.

Nei Hansen, du misforstår mig.

Nå? sa han spændt. Hun pleied være oprigtigheden selv og aldrig komme med udflugter og undskyldninger.

Nå? Det *er* altså noget, der kan rådes bod på?

Ja, jeg hadde tænkt mig, at for et sandt ægteskab . . . .

Å, kjære Fredrikke, afbrød han så venligt og indstændig bønfaldende, at hun modvillig måtte trække på læberne, — en antydning til

et surt smil —, hvis du er snil, så taler du med din egen deilige mund, du véd, jeg liker ikke disse pragtblomster fra dine digtere . . . ialfald skulde du lære af din kusine. Hun har det vist også med disse citater, men hun tar dem mere humoristisk og ler så inderligt af dem i sit stille sind. Nå, altså? . . . Ja fortsæt, kjære Fredrikke! Du ser så ond og forundret ud!

Jeg trodde oprigtig talt, at du var kommet herop for at be mig om undskyldning . . . . men kanske har jeg tat feil.

Nei, du har ikke tat feil.

Men hun ante bag hans så villige eftergivenhed en tendens i retning af det upålidelige og spydige, derfor iagttog hun ham mistænksomt og fór forsigtig — som en styrmand i uklart farvand — frem med sine angreb.

Ja Hansen, fra de første dage vi var på Rødberg, tog du mig på en måde, som forfærded mig. Vi hadde jo hele vinteren igjennem set hverandre hver søndag, og jeg mærked ikke, at du var anderledes end en mand skulde være. Så med én gang, da vi kom for os selv, gifte, langt fra folk, var du som du hadde skiftet ham og var bleven . . .

ja som du nu er med dette stygge, kjødelige og tyranniske. Du kom til mig med dine kys og omfavnelser, — og spurgte ikke, om *jeg* i øieblikket netop var oplagt. Sved og lige fra din skråtobak og dine sure piber kom du løbende bort til mig, — og hvis jeg skjøv dig væk, så blev du sint og snakked ikke til mig flere dage. Aldrig, aldrig faldt det dig ind, at jeg burde være andet end et dækket bord, hvor retterne til enhver tid skulde stå varme. Og værre og værre blev det. Gang på gang gik du i dagevis som en stum bjørn, indtil råheden, dyriskheden tog dig, og du næsten knebled mig. En sjælden gang var du så venlig at falde lidt på knæ som i gamle dage og sukke, men det betød ingenting, — du syntes bare, det var så sødt, fordi du vidste, at til sidste slut havde du magten alligevel. Og så . . . . nei jeg skal aldrig glemme ifjorhøst, da disse høie herrer fra Kristiania kom til Rødberg en formiddag. Dere begynder straks at drikke toddy, og jeg aner fred og ingen fare, da du står ophidset og rasende inde hos mig og skjænder, fordi at bordet ikke er dækket! Jeg var en unyttig pyntedukke! Og: Hvad herrerne måtte tro om

en mand, som ikke kunde få sin egen kone til at lave istand en lunch! Og efter de var reist, gik du omkring hele dagen halvfuld — jo du *var* halvfuld — og snøfted gjennem næsen af sinne. Efter du var snorket ind om aftenen, sad jeg ved vinduet i stuen og skrev breve, — for det var min agt at gå ned til sjøen og drukne mig. Desværre — jeg mangled mod ligesom hver gang siden.

Skjønt hun sad urokkelig stille og talte dæmpet og manende, dirred dog hendes kinder som var de af gelé. Men stærkere end talte øinene om en hadets indignation over det levede liv. De syntes, mens hun truende fulgte hans ansigt, at vide sig ud og få kullets dybde. Hvad kunde det nytte Hansen at møde dem med sit eget hånlige blik? *Hendes* øine, de var en eneste ubarmhjærtig, fanatisk anklage, som ingen djævel kunde stå sig mod. Logik og forestillinger vilde være vand på gåsen. Hendes udtryk var den hårdeste forstokkethed i egen ret. Ingen usikkerhed, ikke et sekund sneven af en tanke om, at *hun* måske hadde sin lille skyld . . . . idetheletat en liden hævngjerrig sjæls uendelige indskrænkethed og hjærteløshed

— et barns hårdhjærtethed, der mangler intelligents til at ræsonnere bort sin idiosynkrasi og sine indbildte lidelser. Men at han ikke for længe, længe siden hadde fundet ud, at det var dette, der lå i disse hendes blikke! Han hadde gang på gang ladet sig dupere af dem, de hadde gradvis lagt ham under tøffelen.

Hæh! Han kasted hodet op mod hende, og visende sin tandrække gav han fra sig en latter, der fik hende til at rykke sammen, trykke armene ind mod livet og spile udtrykket op som en ondskabsfuld abe i bur, når den prikkes med en stok.

Det kjendtes som en lang stund, mens deres øine brødes og elvesuset byssed for deres ører.

Men Hansen trak sig opover i lyngen, lod hånden falde på hendes nakke og keg hende ind i ansigtet smiskende og inmare leende, så hun veg med hodet unna, langsomt, uden dog at sænke sin mine af kneisende trods.

Du er så vakker, lille Fredrikke, så vakker. Men ikke har jeg set dig skjønnere end du var hine timer, du fødte dit skrøbelige barn til denne kolde verden. Da græd jeg, Fredrikke

— græd af jubel over barnet og over din skjønhed.

Ja tak, sa hun koldt og løfted hans arm bort, — hvis du tror, at jeg oftere eftertragter at stå i det skjønne lys for dig, så tar du feil. Aldrig mere skal de lidelser . . . .

Men et kraftig slag af hans knytnæve slog hende overende, og bagefter satte han knæerne på hende, slog kløerne i den prægtige hårbølge bag i nakken og sled hende efter den op og ned, hun holdt sine hænder for ansigtet, dem rev han væk, slog hende, til det blødte af næsen, rykked atter i håret og dunked hende op og ned. Tilsidst reiste han sig, spytted på sin til en klump sammenrullede kvinde, gav hende et definitivt spark og gik sin vei, skjælvende efter anstrængelsen, men umådelig lettet i sindet.

Jeg har igrunden git hende for lidet af den konfekt! tænkte han.

Men hun hadde ikke nedladt sig hverken til at skrige eller be om nåde. Det ængsted ham. Derfor da han hadde passeret gården og den deilige løvli og var kommen op på høidedraget, der skilte mellem de to i natur

så forskjellige bjerggryder, stansed han og så sig tilbage.

Længe sad han på en tue. Han gik først videre, da noget sort hadde kravlet sig nedover stenskrænten ved den inderste vasende og skrådde over marken i retning af gården.

X.

Klokken var fire om morgenen den samme nat, og fru Mammy stod midt i stuen, rådvild, modløs og stirred paa sengen, hvor Fredrikke lå sammenkrøket under bondetæppet og sov tungt.

Ude, bag de hvide tøigardiner for vinduerne, hørtes de første glade fuglepip.

Herinde så skrækkeligt ud. En blikballe, fuld af skiddent blodvand, stod paa en kasse; i hængekøjen var spændt ud til tørring Fredrikkes kjoleliv og linned, det Mammy hadde vasket for hende; og på gulvet lå stumperne af håndspeilet, som den ulykkelige hadde knust, da hun fik se sit tilsvinede udseende: læberne opsvulmet, størknet blod over ansigt og hals, den lille hat knækket og håret revet ud.

Mammy hadde fået hende afklædt og iført rent linned og derefter givet hende et par store

glas portvin. Hun hadde stået skjælvende og tørstende som en febersyg og trippet og ynket sig af bare utålmodighed efter at få komme under tæpperne og undgaa forklaringer og spørgsmål. Aldrig hadde Mammy set noget så ydmygt og knækket. Intet raseri, intet af de gamle hadske remser om mandens grusomhed, ikke et kny af en anklage.

Jeg bare faldt, søde Mammy, — borte på fjeldet!

Noget sligt hadde hun mumled, det stakkels barn, og Mammy smilte og klapped hende.

Det var forresten ikke pent af Fredrikke at ville skjule for hende, hvad som var skét. Hun kunde gjerne ha fortalt hende sammenhængen. Så meget skyldte hun da ialfald den, der hadde sørget for, at hun fik færdes i det fineste selskab, også efterat hendes far var blit kjældermand. Når alt kom til alt, så var det også Mammy, hun kunde takke for, at hun havde fåt så pas mand som Hansen. For slig som sagerne stod, hadde Fredrikke aldrig fåt nogen bedre.

Gud, hvor livet var rædselsfuldt, og hvor menneskene forstod hverandre lidet! Hun, Mammy, forstod Hansen godt, og ham syntes

hun egentlig mest synd i. Ti i samme blink, som hun forestilled sig ham stå bøjet over sin kone og rasende prygle hende, hadde hun også erindret sig ham, når han så ofte sad stille, bleg, overanstrængt og, uden at ta del i samtalen, vogted med sygelige, kjærlige øine på Fredrikkes udtryk.

Imidlertid blev fru Borchgrevink mer og mer tankefuld. Det natlige drama hadde rystet ordentlig op i den glade fyldige dame. Hun hjemsøgtes af sine gamle uklare fornemmelser: at være bleven snydt af livet „paa en eller anden vis“. Således udtrykte hun sig for sig selv, når hun tænkte paa sin kjære snille Borchgrevink. Å, vidste man bare ved atten års alder, hvad der tjente til ens sande lykke! . . . Hadde bare Borchgrevink været lidt skinsyg, været lidt mere af en mand, så var aldrig det med Kramer skét. Hvor hadde hun ikke, efterat denne fyrs sande natur var bleven hende klar, raset over, at kvinderne var så elendig stillet i dette samfund, at de ikke engang kunde få hævn over sine frække og samvittighedsløse forførere. Ja, hadde han blot været ansat ved Bergens teater, skulde hun nok ha udvirket hans opsigelse. Men så langt som til Kristiania

strakte hendes magt sig ikke. Heldigvis var personen saa udlevet, at han vel snart sank sammen alligevel.

Således hadde hun tænkt iváres, og hendes had hadde holdt hende oppe fra at fortvivle. Hun hadde umotiveret styrtet sig til Borchgrevinks bryst og sagt, at hun elsked ham . . . ak, men bagefter hadde hun tilgivet Kramer, og tomheden fra de sidste år var kommen stærkere tilbage . . . .

Hun indså umuligheden af at få sove videre, derfor klædte hun sig helt på, slog det blodige vaskevand ud på marken, feied rent i stuen og ordned sin seng, for at der skulde se nogenlunde fjælgt ud, når Fredrikke vågned. Hvorpå hun gik og låste husdøren efter sig. Hun vilde ensom i naturen overgi sig til sin sorrigfulde stemning.

Hun vilde helst ha gået opover til udmarken i fjeldet, men den vej bar gjennem det tykkeste græs, og duggen vilde væde langt op på benene. Derfor slog hun ind på storstien bortover mod løvlierne. Ved det lave stengjærde rundt om kirkegården stansed hun og faldt i en slags andagt ved beskuelsen af de syv otte forfaldne gravhouge. På den lille indhegnede plads fandtes

kun ét kors, det var et hvidmalet trækors på skakke over den bedst vedligeholdte af gravene, og det bar overskriften: Her underviller støvet af Lars Larsen Johannes Østrebø. — Gud for et liv paa slig en fjeldgård! tænkte hun. Når én dør om høsten eller om vinteren her, så må man vente helt til om sommeren, før man får præsten op; og den døde er måske opspist af orme, før han får sine ceremonier. Ak, hvor forskjelligt i verden! Hun og hendes lige i byerne de hadde tusen små nydelser, og de glæded sig over lyset og over den skjønne natur. Mens menneskene heroppe de gik bøiet af slid, tunge, snevre, indesluttede og kjendte ikke til glæde eller livets varme. Sommersolen hadde de over sig, men formåed ikke at løfte sine øine mod den — aldrig hadde de set den og aldrig fundet blomsterne deilige.

I denne morgen var hele gårdens befolkning allerede på benene og i fuldt arbeide. De bevæged sig dernede ved vandet, kvindfolk og mænd, alle i skjorteærmer.

Ak, om hun hadde havt Ingolf med sig! De to skulde gå så høitideligt arm i arm sammen, her indfor naturens stærke uberørte åsyn, og tale om livets alvor. Ingolf og hun

var rigtig så gode venner — hun var som en ældre verdenserfaren søster for den endnu ufordærvede gut. Han var så stilfærdig og sjæleren, rigtig som en kvinde så fintfølende. Derfor forstod de hinanden så godt, og de mødtes så ugenert og frit, i morskab som i glæde, over de samme ting.

Hun vilde just gå videre, da borte på gården et vindu blev åbnet med kraftigt slag. Det var Ingolfs vindu, det vendte op til udmarken, så han kunde ikke ha set hende, medmindre han hadde stukket hodet langt ud. Der steg røg op af skorstenen. Formontlig agter han sig ud at fiske og koger kaffe selv, tænkte hun, og beslutted idetsamme at gjøre ham følge. Ingolf! Ingolf! råbte hun høit og vented, men forgjæves, at se ham kige ud. Hun gik tilbage, forbi sin egen bolig og op under hans vindu, der var det eneste på smalsiden af Østerbømandens våningshus. Hun la hodet bagover og råbte op, — intet svar. Hun gik om hjørnet til den side, hvor indgangen var. Lige på stentrappen til den åbne kjøkkendør stansed hun ved at høre Ingolfs stemme. Han var ifærd med, dæmpet og inderligt, at berette noget — formodentlig for det væsen, der gik omkring

i klaprende træsko inde på stengulvet. Fru Mammy skjønte straks, at det måtte være den opløbne bondetøs i de falmede filler. Og han gjorde kur! Ved gud, han gjorde kur! Ingolf, den aristokratiske kræsne gut, som nede i fjorden gren på næsen af bønderne, han bad denne uvidende jente om elskov! Jo ved gud, han *mente* det! . . . . . Det er bare usundhed med disse kulturkvinder fra byerne; de er blegsottige og unaturlige. Å, Andrea, jeg vidste ikke, at der fandtes så deilige pletter på jorden som denne gård; og du er den poetiske legemliggjørelse af dalen her; der hviler over dig, Andrea, en charme, en fortryllende ynde . . . .

Han hvisked mer og mer, og det lod virkelig til at være med en ild og lidenskab, så Mammy blev blussende rød af indignation.

Slep meg då! Slep meg då! sa jenten. Og Mammy kunde ikke bare sig, hun løste hattebånden under hagen, holdt hatten bag på ryggen og stak forsigtig næsen fremom dørstolpen. Derinde sad han på gruen ved siden af ilden, — sværmerisk og alvorlig —, og Andrea stod lige ved ham på tå og løfted en melkering ned fra væghylden. Hun så lidt

ærgerlig ud, men hun må vel ha syntes synd i den halvtussede fyr og villet trøste ham; ti hun sa venligt, idet hun med fingrene skufled fløden fra melkeringen ned i en skål: Sjå her kar, men skonda deg, at ingjen ser da! Ingolf gjorde et ryk af væmmelse og gav hende et bebreidende blik, men skvat op ved latteren bortefra døren, — forresten en hård, ondskabsfuld latter, der nærmest ligned et kvæk. Bondejenten skyndte sig at sætte melkeringen tilbage på hylden, men da hun vendte sig og så, hvem fredsforstyrreren var, blev hun stående i indolent nysgjerrighed.

Nei la dig endelig ikke forstyrre, Ingolf! sa fru Mammy i en fortræffelig tone.

Jeg? . . . . Jeg, tante? Jeg sidder her og småsnakker med denne pige.

Han kom helt frem. Han var blit rød og noget skjælvende af anstrængelsen for at beherske sig og få tilbage sin almindelige døsige blaserte måde.

Hent dine snører, Ingolf. Jeg skal nemlig si dig: Jeg har stået så tidlig op for at fiske, jeg har sat mig i hodet, at Fredrikke skal ha fersk ørret til frokost.

Den venlighed, som lå i at betro ham

dette, angred hun straks. Da han derfor kom ned med snørerne, og hun hadde fået ham ud på marken, pinte hun ham en god stund ved sin taushed, mens hun lod ham traske ved siden af sig gjennem græsset.

Hvordan er du blit så forskruet? sa hun endelig koldt.

Forskruet? Hvad mener du?

Ja forskruet! jeg hørte alle dine udgydelser. Hvad tror du, onkel Borchgrevink vilde si om dette, hvis jeg fortalte ham det.

Kjære tante, sligt fortæller du ikke til ham, du gjør jo selv nar af ham. Forresten må jeg frabede mig denslags betegnelser og . . . .

Næsvisheder af mig formontlig? Nei, jeg er forfærdet over dig, Ingolf! At du vil røre med dine fingre ved denne skidne tøs! Tænker du ikke på, at hun naturligvis har både . . . . skab og utøi!

Hun syntes, han sank sammen ved hendes side, han blev end rødere end før over hals og ansigt, han rynked brynene, kneb de tynde læber tæt sammen og lukked sig trodsigt ind i sig selv. Der var egentlig et sygelig stolt og sart romeransigt på gutten; det skulde bli en hel fryd i næste måned, når de var flyttet til

byen, at gå med ham på torvet under musiken. Men nu efter hendes ord fik han sån't et leit udtryk af forlegen, lurende spydighed, at det gjorde hende ganske ondt for ham. Han ligesom gjemte øinene under stråhatten.

Å ja, kjære Ingolf, det var simpelt sagt af mig, men det . . . . ja det forekom mig så komisk. Tilgiv mig, tilgiv mig, kjære Ingolf. Nå, men det med fløden var virkelig klassisk, du . . . .

Ved at høre hende slå ind på den gamle kammeratslige tone måtte han smile, men straks rynked han øienbrynene igjen, som om han ikke *vilde* indlade sig med hende.

Ja ja Ingolf, så har vi glemt det. Nu skal vi fiske og nyde morgenstunden.

De rodde langs bredden, forbi Prebensens fjeldhytte. De hilste ind til gårdens folk, som stansed i sit arbeid med slåtten for at få sig lidt morgenprat. Ingolf holdt årene stille, mens båden gled videre. Neppe begyndte han at ro igjen, før Mammy skreg: Å, stans, stans, dørjen sidder fast! Hun vikled det våde snøre ind, altsom han skoted og skoted. Tilsidst stod linen stram og lodret ned i vandet. Hun rykked, rykked — fik ikke dørjen løs. Ingolf kasted

ind årerne, kom bag i rangen og bøied sig ud over hende for at hjælpe. Hun åbned munden og lukked øinene i et anfald af sanselighed ved at kjende den stærke ess-bouquet fra hans klær. Hun hadde et øjeblik en fornemmelse af at synke og synke i vellyst, mens bølger lukked sig over hende.

Så, sa han, — nu er det flot.

Hun fired snøret ud igjen og hylled kåben tæt omkring sig.

Nei, hun *kunde* ikke glemme hans naive og lidenskabelige ord til denne solbrændte, måbende jente.

Hun gav sig at se på ham i ømt skjælmeri. Han sad og så til siden og rodde med en slaphed, som om han snart skulde til at falde isøvn. Bare hans stolte, smalle læber med denne krusning, der var både spydig og forlegen, røbed hende, at han endnu arbeided med sin ærgrelse.

Er dette den viken, dere snakked om? . . Nei værs'go Ingolf far, ro ind der! Jeg må virkelig få lov at beundre den, jeg også.

Man var ved den østlige ende, udenfor det hak i bjergryggen, gjennem hvilket vandet stak sit lange sund indover; og Ingolf, som hadde

tænkt at ro forbi og bortunder det svarte fjeld ligeoverfor gården, måtte ændre kurs.

Ja, så må du virkelig trække ind snøren, tante, for her er grundt og fuldt af siv.

Hun trak ind, men lod slugen med et par alens tømme slæbe i kjølvandet, hvor den blinkende snurred rundt. Et sving gjorde sundet, og vejen bag dem syntes stængt. De var lukket inde for sig selv nede i bunden af det snevre fjeldskar. Og båden skjøv sig fremigjennem og bragte forstyrrelse over den hele rende. De deilige speilinger fra mosdækkede stenblokke og fra udhængende birke- og rognetræer skares itu af bougen og af vandringene fra årerne. Inde i buskene på begge sider skræmtes trost og småfugl op og fløi hid og did. Op af sivet letted en lom, vældigt skvapsende med de svære vinger, og piled afsted langs under løvet. Og fiskene, der hopped så ufortrødent, sålænge farkosten var på frastand, de gjemte sig og indstilled sin virksomhed, indtil det glidende sorttjærede uhyre var et godt stykke forbi.

Ihærdigen vedblev fru Mammy at forfølge ham med varme, ømme blikke, og hun blev

rød, da hun omsider af en vis uro i hans væsen spored virkningen.

Ak, Ingolf, sa hun trist og vendte sine blanke, grå øine op mod en svimlende fjeldhammer, — du véd ikke, hvor det er underligt for mig at se på dine træk. Du minder mig nemlig så levende om en mand, jeg engang — det er mange år siden — hadde kjær. Han hadde aldeles dit fine ansigt og dit væsen, og han var kunstner som du. Men han mangled din yndige og fornemme uskyldighed. Han var et slet menneske, Ingolf, og mine forældre frarådede mig at ta ham. For han drak og ødela sig på mange måder. Han brugte opium og morfin og kloroform og stryknin — tænk *stryknin* du! — for at stive sig op. Å, han var så tungsindig . . . . . og så glad i mig! Gud, hvor han tog sig det nær vist, da han hørte om min forlovelse med din onkel. Tænk jeg blev syg af sorg, — det var en morgen, jeg skulde på dampskibet —, da jeg sidste gang så ham. Han gik med sin salmebog og skulde i kirke. Han så ud, som han skulde til sin egen begravelse, han var bleg og udtæret som et lig, og han så på mig med store, *store* øine.

Uf nei, nu blir jeg så sørgmodig! sa hun og tog sig med hånden for panden.

Ja sig mig, hvordan *kunde* du foretrække onkel? spurgte han og turde ikke se op på hende.

Jo Ingolf, Brochgrevink . . . . ja alle sa, at han var et så godt parti. Han blev noget stort, mente man. Professor eller rektor . . . . Og han talte så vakkert, han lærte mig såmeget, han åbned mit syn for de moderne idéer . . . Han var så nobel, og . . . . herregud, jeg var så ung, jeg tænkte ikke på, at han var næsten dobbelt så gammel som jeg.

Og nu — er du så trist? hvisked han.

Ak! Din onkel er jo så snil, og jeg har jo megen hygge af ham. Han læser digterne høit, aldeles udmærket læser han høit, om aftenerne, og . . . .

Snøret — snøret, det løber ud! råbte maleren og gav sig til at skote med årerne. Også denne gang stod slugen fast i bunden, påfaldende fast, og han måtte tilhjælp. Men da han stod bøiet over hende, slog hun begge armene om halsen hans og hvæsed: Å, jeg holder det ikke ud, du søde Ingolf, du er altfor deilig! Han dat ned i fanget hendes, som om

fødderne var hugget af ham, og hun slængte både sin og hans hat ned på tiljen, og kyssed ham og kyssed ham og lod ham tilsidst gjemme sig inde ved hendes varme, længtende barm.

Båden var drevet iland, de steg ud og satte sig på en liden græsplæn under et bråt. Da hun hadde forført ham, kasted hun sig på knæ og strøg ham så let og forsigtig over ansigtet, som om han kunde været noget så skrøbeligt og fint som flødekrem. Og hun begyndte at jamre sig og bønfalde ham. Han måtte ikke forlade hende til høsten, hun var så ulykkelig. Hun måtte, hun måtte ha en ven. Han skulde bo hos dem længe, længe . . . han skulde få sin fulde frihed til at stelle sig, som han vilde, og fuldt op af penge, det skulde hun sørge for. Å, han kunde tro, hun skulde elske ham . . . .

De indskibed sig ilsomt, da de borte på fjeldkammen så en slank skikkelse fortone sig høit mod himmelen. Det var Andrea med melkebøtten på armen, hun skulde opigjennem skarret og finde kjørene.

XI.

Den vestlige himmel var, således som man gjennem høsttræernes grisne og gule løv fik et glimt af den, rødlig, næsten ildebrandsagtig oplyst af et lag pilskarpe, lancetformige skyer; det betød storm.

Med ryggen til byen og denne himmel over Nordsjøen bag byen bevæged Pitter Todtland sig udigjennem alléen; hans kone hang ved hans arm, og da han var høi og langbenet, og hun lav og kortbenet, hang hun som i en trapez efter albuleddet. Hun var en stakkels uudviklet tingest i noget blomstret sommertøi, hendes øine skinned af tåbelig velvillie, men var forøvrigt så upersonlige som to rigtig blanke glasøine i en dukke. En kort mantille med meget dingeldangel af sorte glasperlerader hang og slængte om hendes barm. Pitter minded i sine luvslidte blå klær, — trods

patriarkskjægget og de fordrukne øine —, mere om en løbergut end om en kontorist i en stor forretning.

Ud fra et og andet af de lave villaagtige murhuse langs alléens nedreside lød pianospil eller sang; eller folk sad efter aftensmaden ude på trappen, der næsten optog den smale indgitrede haverende foran hver facade, og røg sin pibe og drak sit bæger til de ferske aviser.

I et af disse huse stod alle vinduer åbne, en gammel kone med hvidt forklæde hang ud af karmen til et af dem og pudsed ruderne, og indenfor et andet såes en tjenestepige ifærd med at hænge gardiner op. Nede i haven, bøiet over et bed, stod fru Mammy med et hæklesjal om skulderen og sorte halvhandsker over hænderne og skar med en saks af de halvrådne, skidne asters. Hun smilte huldt ved synet af fætteren og hans lille vrøvlede kone. Mammy hadde tidligere idag truffet ham ledig på torvet, stinkende af akevit og — som nu — uden høstfrak, og hun hadde vist sin fordomsfrihed ved at la ham gå langs hendes side gjennem to gader, til hun endelig desværre måtte op og besøge adjunkt Stokkes. Og der inde i porten hadde stakkels Pitter

snakket om sit barn, og han hadde tat op et lommetørklæde og git sig til at snufse; endelig hadde han à propos bedet om at få låne 50 øre; han vilde ikke spørge på kontoret, fcr chefen vilde gi ham en hel krone, og såmeget behøved han for øieblikket ikke. Hun hadde stukket ham en gul seddel i lommen.

Goddag du, er du alt kommen te byen? sa Pitter, han rakte sin trofaste næve ind over gjærdet og blunked ivrigt med øinene. Den stakkels djævel hadde vel for sin kone løiet ihop en hel historie i anledning af tikronen og frygted nu for at bli røbet.

Goddag fætter. Goddag Petrine. Uf ja, her er så skrækkeligt! Jeg kom igår. Borchgrevink vilde absolut, at jeg skulde reise herind et par dage iforveien, så alt kunde være i orden til ham og børnene. Han kunde nu ialfald gjerne ha ladet mig få Einar med. Bestyreren på Tanks sa idag, at gutten nu *måtte* indfinde sig på skolen, hvis de ikke skulde bli nødt til at la ham sidde igjen i første, — men det er vel noget sligt, Borchgrevink vil!

Pitter så betænkt ud, og hans frue måbed opad ham.

Jammen fortalte kaptein Andersen te os

no netop i dette øgenblik, — ikkje sandt Pitter, vi smat nerom bryggen og kommer lige derfra —, at skolebestyreren var reist te Vos idag med alle barnene. Eg forstod det, så De også var med.

Fru Mammy blev kold og hed, hele flager af blod fløi som råsevinde henunder huden i hendes deilige, vågne barneansigt. Hun fik presset frem et smil, der dog halvt var en smertensytring, og sagt: Så—å? Ja far var lidt syg — der er altså vel kommen telegram om, at han er værre.

Petrine mangled fuldstændig takt til at lade, som om hun trodde på det med sorenskriverens sygdom. Hun stod og beglodde den anden med et udtryk, halvt af medynk, halvt af gysen som for en helvedesfordømt.

Men hvor skal dere hen — så fine? spurgte så fru Mammy med et livligt blik på den sæbeskinnende butiksjomfruagtige apparition.

Husker ikkje *du*, at det er Fredrikke sin geburtsdag idag, då? sa Pitter og dunked hende familiært.

Uf nei — tænk jeg husked det i forgårs — men i de to sidste dage har jeg havt for travlt til at kunne sanse nogen ting. Naturligvis

— jeg kommer ned om et øieblik, jeg også. Men *ikke* sig, at jeg er kommen til byen, *lov* det . . . . for jeg synes, det er så morsomt at overraske — hehe — hehehehra! lo hun umådelig lærkesvipt.

Jeg kommer altså straks, farvel sålænge!

Af hensyn til den smukke kontorist Pedersen, som sad på sidehusets veranda og iagttog hende bag en avis, og som muligens hadde hørt noget af samtalen, turde Mammy ikke øieblikkelig styrte ind og søge lise for sine onde anelser. Hun blev gående en stund som før, beskjæftiget med at afskjære blomsterne og slænge dem hen i kurven.

Kommen ind i spisestuen låste hun alle døre, tog sig rapt et par glas vin af buffeten og kasted sig så på det støvede træk over chaiselongen.

Altså *derfor* hadde han sendt hende til byen! Han hadde hørt rygterne, han også, og vilde ha børnene borte den tid, mens opgjøret forældrene imellem stod på.

Men *hvordan* . . . der var jo flere måneder, siden Ingolf hastig forlod hende og afbrød deres skjønne, skjønne kjærlighed. Og for tiden var hun sig ingen brøde bevidst.

At de leved endnu disse løgnrygter om hende og mandens nevø! Hele byen trodde på dem. Hun hadde læst det i Petrines ansigt. Og alle folk, hun idag hadde talt med, hadde de havt noget underlig falskt i øinene og i talen, og — *ingen hadde budt hende til sig.* At først nu det faldt hende ind! De vidste jo, både adjunkt Stokkes og kapteinens, at hun sad alene hjemme både idag og imorgen.

Ja—ah, nu skjønte hun Borchgrevinks opførsel i de sidste uger. Hun syntes jo, han hadde været så rar, ved gud så rar. Den snille, sorte, ludende mand med den stearinhvide ansigtshud fik anfald af erotik, hvorunder han med heftig glans i øiet besigtiged hendes udvortes, tog ligesom mål af hendes former, dvæled ved barmen og ved armenes stramme rundinger; hans magre gestalt skjalv, når hun kom og lod sig omfavne, — aldeles som om efter disse lange års samvær et stort lys holdt på at gå op for ham, og han ved dets skjær så hende fremtræde i en ny og lokkende ham.

Sådan hadde hun ikke set ham før, ikke engang under forlovelsestiden. For da var han en grundtvigiansk Pallas, som bar blikket mod himlen og gjorde sig det til en evighedssag at

få hende til at gå med glatte kjoler og håret opsat i en dydig knude bag i nakken.

Denne hans nye måde — sanselighed parret med en vis gammelmandsnysgjerrighed — hadde hun første gang iagttaget et glimt af hin formiddag for længe, længe siden, da de promenerte på torvet under musiken, hun og Borchgrevink, og hun pludselig ved synet af Kramer trev sin arm til sig. Men i de senere dage hændte det, at hans lystende nysgjerrighed fik en tilsætning af ondskabsfuldhed. Han gik ligsom og plagedes af forelskelse, samtidig med at han holdtes tilbage af — nu indså han det — en lurende mistanke.

Og netop som hun på bryggen i Brudvig hadde tat adjø med Einar og Mossa og Rikke og kysset dem, kom hun at se op på manden; han stod og smålo, så stikkende ondt — erindred hun sig nu; men den kattevenlige mine, han straks trylled frem, hadde beroliget hende.

Men *hvorfra*, *hvorfra* hadde han hemmeligheden? Det skulde vel aldrig være Hansen, som . . . . han hadde vist hende klart i det sidste, at han tålte hende ikke; og han så meget ildespående ud, når hun kom i hans hus.

Hun hadde jo i hele dag tænkt på at gå

ned til Fredrikke og muligens få greie på, om der virkelig endnu snakkedes om hende. Men det var forbi med det kjærlige forhold dem imellem, siden Fredrikke blev så underlig gjerrig og indgetogen. De kyssed vistnok hinanden på kindet som før, når en sjelden gang de råked sammen, men de forstemtes altid ved at spore en falskhed i hinandens miner. Mammy mente det jo så godt, hun *kunde* bare ikke fordølge, at hun fandt den anden forandret, meget forandret.

Nei, den forfulgte hende scenen fra Brudvigs brygge! Manden med digterhatten over de sorte lokker blev til et eneste gnistrende, næsten satanisk lysende blik. Uhyggeligere end hun mindedes ham kunde hun ikke ha mindedes en skindmager gnier, om hun så ham med en lygte i hånden stå smiskende og djævelsk opspilet over sit guld i kjælderens dybeste krog.

Tilsidst lå den stakkels dame og vred sig i sjæleknibe. Hun drak sig nok et bæger og nok et. Både skurekonen og Anna hadde sluttet deres arbeid og var gået, da de efterat ha vrikket i dørhåndtaget ikke slap ind til fruen.

Børnene, børnene! Hvad skulde hun svare

dem, når de blev voksne og spurgte, hvad de skulde betyde alle de rare blikke, som de, da de var små, hadde set bli vekslet mellem far og mor! Og vilde mon nogen være hjærteløs nok til at fortælle de troskyldige børn om de stygge rygter, der engang gik isvang, om deres mor og fremmede mænd. — Våndende gav hun sig til at skrige børnenes navne. Einar! Hendes blege, kloge gut, der såmangen en gang hadde siddet med et udtryk, som om han arbeidet med de skjulteste problemer, vilde han spytte på hende og klynge sig ind til sin far, når han engang fik begribelse?

Der var ganske stille ude og inde, og der blev mørkt i huset.

Hun begyndte at undskylde sig selv, kom ind på sin gamle tankerække om retfærdiggjørelsen. Men hendes ræsonnementer var bare som korkepropper, der et øieblik ved sin masse skjulte for hende hendes onde anelsers stride og dybe strøm; men så flød de bort, kun strømmen varte ved.

Omsider holdt hun det ikke længer ud at være alene. Hun gik bort i bakken til Hansens i det blegrøde murhus med alle smålejlighederne for mindre bemidlede familier. De skidne unger,

der ellers pleied flyde omkring på trapperne, hørtes vræle inde bag dørene med det lille lysende nøglehul. I ingeniørens etage hængte en usselig ganglampe. Som hun skulde til at banke på kontordøren, blev der indenfra grebet i dørhåndtaget, og hun hørte stemmer — Brinkmans og Hansens. Der påkom hende en anelse om, at *hun* måske var samtalens gjenstand, og at hun i alles påsyn kunde bli jaget bort, — derfor skyndte hun sig henover og op igjennem den mørke trappe til loftet.

De to mænd kom ud.

Så du tror altså ikke, jeg bør sende bud efter en anden læge? sa Hansen.

Hun keg ned udover gelænderet, for hun syntes, hans røst lød så hæst og ængsteligt. Han stod i sin blå slidte regnkappe. Doktoren var som altid soigneret antrukken. Aldeles forvildet så Hansen ud, mens han undersøgte den andens minespil, og han var hulkindet og hvid. Skjæg og hår var vist ikke klippet i sommer, han ligned ved gud en vagabond.

Gudbevars! det kan ikke skade, men heller ikke nytte. Slig en strubehoste afgjøres på

dette stadium i løbet af et par timer. Er ikke åndedrættet letnet inden klokken tolv, så . . . .

Ak Brinkman, jeg er så angst du! Jeg må få lov at gå med dig, følge dig gjennem gaderne en stund . . . .

Fru Mammy listed ned og ind i kontoret. De to herrer hadde just siddet og drukket. Mellem brevbunker og karterne under lampen på bordet stod flasker og halvfulde glas, og langs væggene lå tæt tobaksskodde. Fra stuen ved siden af hørte hun latter og passiar af flere mennesker, og hun undred sig. Det måtte altså alligevel ikke være så farligt med Tulla.

Hun gløtted imidlertid på den anden dør, den ind til soveværelset.

Nei Fredrikke! Stakkels, søde, deilige Fredrikke! . . . . er Tulla syg?

Hun styrted ind og kasted sig på knæ foran kusinen, der sortklædt og gulbleg sad og keg ned i vuggen.

Å, Fredrikke, jeg kommer først nu, fordi jeg i hele eftermiddag har siddet og ventet forgjæves på en ting, jeg hadde bestilt hos guldsmeden til dig . . . . og jeg har tænkt på dig og erindret mig alle dine tidligere geburtsdage,

hvor ganske anderledes lykkelige, vi da var. Hvad er det med Tulla?

I en følelse af, at hendes friske væsen ikke passed i dette ophedede sygerum med de mørke kroge og kun ét lys, der stod på natbordet og skinned lidt ind på det nærmeste sengtæppe og ned i vuggen, — slog Mammy om i en stilfærdig og ydmyg tone.

Hvorfor vil du ikke kysse mig, kjære Fredrikke? . . . . Jeg er så ulykkelig, over at du har det ondt — og på din fødselsdag! Er det strubehoste . . . . Moskus! gi hende moskus, det er det bedste.

Hun skulde ikke ha moskus, førend hoffmansdråberne og naftaen var prøvet, svarte Fredrikke forretningsmæssigt.

Mammy lå på knæ og vugged med den ene hånd, mens hun med den anden pilled ved det blegrøde, gispende barnehode.

Det var umulig at få Fredrikke til at slå ind i tonen fra gamle dage.

Lod Hansen dig komme ind uden videre? Sad han ikke på kontoret?

Nei, jeg har ikke set ham.

Ja, så må du vist gå, for får han se dig,

spænder han dig vist ud, sa Fredrikke, yderst ligetil, og overtog vuggingen.

Ja, *sig* mig, Fredrikke! . . . . Jeg har mærket denne Hansens uvillie . . . . hvad har jeg gjort ham?

Ingen ting, han bare foragter dig, — kom det med samme ligegyldighed.

Mammy forfulgte med hadske, spørgende blikke sin kusine, men fik hende ikke til at se på sig. Fredrikke bøied sig udover bordet, talte dråber op i en teske og heldte dem i barnet.

Der er også måde, Mammy! Den stakkels gut fra øen kunde du ialfald ha ladet i fred.

Men jeg er forfærdet! Hvad sigter du til? Kjære Fredrikke forklar dig!

Skab dig bare ikke! Du véd kanske ikke, at en af gutterne er rømt fra din mands anstalt i sommer?

Nei, det véd jeg ved gud ikke!

Men en anelse om årsagen til de sidste dages uhyggelighed steg op i hende. Hun så sig en hed og lummer formiddag sidde alene på verandaen i Søvig. Nede i haven gik en af de moralsk fordærvede og luged ukrudt, han var brun som en spanier og stolt som en røver.

Og hun så så længe på ham, til hun fik lyst at høre ham fortælle om sit hjem og om sine forældre. Og hun vinked ham op til sig og forhørte ham. Og det så så morsomt ud med de lyseblå øine i det kobberbrune guttefjæs, hun klapped ham og trak ham ind til sig et øieblik . . . . og sendte ham så pludselig ned igjen med en anmodning om at være flittig.

Ja så kan *jeg* fortælle dig, — blev Fredrikke ved —, at gutten han fik en trods i sig, efterat du hadde kysset ham, så han blev et helt andet menneske og ikke længer vilde lyde lærerne ude på øen. Han stritted imod, når de vilde kommandere ham, og så satte de ham i fængslet. Nu er han rømt, hjem til sin far her i byen, og til ham har han fortalt alt. Man siger, at det er blit en sygelighed hos dig — dette kjødelige . . . .

Puh! pusted fru Mammy.

Jeg må rigtig si, Fredrikke, at du er aldeles knækket, aldeles færdig! *Tænk* — at du er sunket så dybt som kvinde, at du ligesom en slave plaprer efter og tror på alt det, som din mand skrøner om!

Barnet begyndte at kvække nede under vuggedynen. Sprællende med fingrene lå det

lille kræ med pibende strube og gisped efter luft. Blodet gik det til hodet, det var ganske vådt af sved. I hast trev Fredrikke svøbet af hende, for at benene kunde få sprelle frit under krampetrækningerne.

Læg lidt mere ved i ovnen, Mammy.

Det gjorde Mammy, meget taknemlig over dog at bli vørret så pas.

Barnet lå på ryg i bar særk over Fredrikkes fang. Hun forsøgte at gi det flaske, men det bare lukked øinene og gisped, gisped. Efter at ha fåt seks dråber nafta kvikked det op og fik roligere åndedræt. Hun la det ned igjen.

Inde i stuen skrabedes med stole. En af geburtsdagsgjæsterne kom bort og vrikked i døren til soveværelset.

Det er vist Pitter. Gå hen og hør, hvad han vil, Mammy. Sig, at jeg kommer straks, og at Tullas forkjølelse har ingenting at si. Hansen tåler ikke, at de derinde skal vide, hvor farligt det er. Han kalder dem en flok gribbe, som venter på et ådsel. Spørg om de mangler vin.

Mammy gik bort, dreied nøglen rundt og gløtted ind. Rundt om bordet under hængelampen sad Petrine og en tre fire andre landsbyagtige damer, de hadde just spillet kort. I en

krog i sin lænestol under måneskinslampen sad gamle Todtland og keg forsigtigen frem over brillerne på sin datters og sin svigerdatters veninder. Hans fødder med de blanke og tykke helstøvler hvilte klumpet på en skammel. Over fanget hadde han et dækken for kuldens skyld, og over dækkenet lå det rødtærnede lommetørklæde og en åben traktat.

Korlissen går det? . . . . Nei er det deg, Mammy?

Pitter trådte frem og stirred ind gjennem dørsprækken med øine, så stive af drik, at man måtte kunne sætte fingeren på dem, uden at de blinked.

Jo, nu kommer Fredrikke straks. Bare hun får Tulla isøvn. Så, sæt dig nu bort igjen, Pitter!

Petrine kom imidlertid til og så familiært venlig ud.

Nei, sa Pitter, og dupped med hodet, — vi får gå vi, Trinemor — hem te sånemand. Ka er det no, han heder — Pitter — Olai — Hans? Nei — æsj! Kom Trinemor!

Ysch Pitter! Ikkje skab deg så! Når du er heme, er du ganske anderlissen! sa hans

kone, men smilte ind til Mammy, som om hun vilde si: Er nu ikke Pitter storartet alligevel?

Å nei! sa Pitter og gav damerne i stuen et foragteligt blik, — dokker må'kje tru, at eg, for det om eg er så løsti, at eg derfor er på godt humør!

Ja, nu kommer vi straks! sa Mammy, puffed ham bort og låsed døren.

Da hun vendte sig, stod Hansen foran hende. Støttende sig til stokken stod han i en teatralsk stilling midt inde i sin blå toga. Fuld var han, og han mønstred hende med en bøddelmine. I en følelse af, at han var på nippen til at slå hende, greb hun sin kåbe og hat og styrted ind i kontoret og ud på gangen.

Hun trak med sig en erindring om, at Tulla for anden gang lå og gisped på Fredrikkes fang.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG.

2den gjennemsete Udgave

af

Det moderne Gjennembruds Mænd.

En Række Portræter

af

Georg Brandes.

Indhold: *Bjørnstjerne Bjørnson.* — *Henrik Ibsen.* — *P. Jacobsen.* — *Holger Drachmann.* — *Edvard Brandes.* *S. Schandorph.* — *Erik Skram.*

5 Kr.

3die Udgave

af

Digte og Sange.

Af

Bjørnstjerne Bjørnson.

2 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 4 Kr.

Den brogede Bog.

Af

Karl Larsen.

(Udkommer om kort Tid.)

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG.

Fortællinger

af

Hans Aanrud.

Indhold: *Hvorledes Vorherre fik høet til Asmund Bergemellem. — Fra Gamlepræstens tid. — Amunds nye ski. — Opsalen og Mirakelkristen kjører Julekût. — Per oppi Øverste. — Tyv i lyset. — Brødre i Herren. — Martin med Stavom. — Naar det fryser. — Berthe Knudsdatter. — Jor og Jehans paa fisketur. — Gamle Sidsels aftenbøn.*

2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 25 Øre.

Doktor Wangs Børn.

Fortælling

af

Gabriel Finne.

2 Kr. 75 Øre; eleg. indb. 4 Kr.

Filosofen.

Fortælling

af

Gabriel Finne.

1 Kr. 50 Øre.

Forlagt af **Ed. B. Giertsen** i Bergen.

GE

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED

LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below, or on the date to which renewed. Renewals only: Tel. No. 642-3405
Renewals may be made 4 days prior to date due. Renewed books are subject to immediate recall.

Univ of Wisc.

INTER-LIBRARY
LOAN

JAN 6 1972

LD21A-40m-8,'71
(P6572s10)476-A-32

General Library
University of California
Berkeley

YB 4609